

**Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
İlköğretim Anabilim Dalı**

**ÖĞRETMEN ADAYLARININ SİYASAL KATILIMI VE
SİYASAL KATILIMA İLİŞKİN TUTUMLARI
(MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ)**

**Didem ÇAKMAK
Yüksek Lisans Tezi**

**Tez Danışmanı
Doç. Dr. Hilmi DEMİRKAYA**

Burdur, 2011

**Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi
Sosyal Bilimler Enstitüsü
İlköğretim Anabilim Dalı**

**ÖĞRETMEN ADAYLARININ SİYASAL KATILIMI VE
SİYASAL KATILIMA İLİŞKİN TUTUMLARI
(MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ ÖRNEĞİ)**

**Didem ÇAKMAK
Yüksek Lisans Tezi**

**Tez Danışmanı
Doç. Dr. Hilmi DEMİRKAYA**

Burdur, 2011

**MAKÜ SOSYAL BİLİMLER
ENSTİTÜSÜ**

YÜKSEK LİSANS JÜRİ ONAY FORMU

M.A.K.Ü Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun 26.05.2011 tarih ve 2011/10 sayılı kararıyla oluşturulan jüri tarafından 27.05.2011 tarihinde tez savunma sınavı yapılan Didem ÇAKMAK'ın "Öğretmen Adaylarının Siyasal Katılımı ve Siyasal Katılıma İlişkin Tutumları (Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Örneği)" konulu tez çalışması İlköğretim Anabilim Dalı'nda YÜKSEK LİSANS tezi olarak kabul edilmiştir.

JÜRİ

ÜYE : Doç. Dr. Hilmi DEMİRKAYA
(TEZ DANIŞMANI)

ÜYE : Doç. Dr. Kamile DEMİR
(JÜRİ BAŞKANI)

ÜYE : Yrd. Doç. Dr. Harun ŞAHİN

ONAY

M.A.K.Ü Sosyal Bilimler Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun ...../...../..... tarih ve ...../..... sayılı kararı.

İMZA/MÜHÜR

Bildirim

Hazırladığım tezin/raporun tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin/raporumun kâğıt ve elektronik kopyalarının Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

- Tezimin/Raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.
- Tezim/Raporum sadece Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.
- X Tezimin/Raporumun 1 yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

23.06.2011

Didem ÇAKMAK

ÖZET

Öğretmen Adaylarının Siyasal Katılımı ve Siyasal Katılıma İlişkin Tutumları (Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Örneği) Didem ÇAKMAK

Bu çalışmanın amacı, Eğitim Fakültesi öğrencilerinin siyasal katılımı ve tutumlarını Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi örneğinde belirlemektir. Araştırma betimsel türde olup, ilişkisel tarama modeli ile gerçekleştirilmiştir. Araştırma 2010-2011 eğitim ve öğretim yılında Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi'ne bağlı 11 programda öğrenim gören toplam 938 birinci ve dördüncü sınıf öğrencisi ile yapılmıştır.

Araştırmada veri toplama aracı olarak anket kullanılmıştır. Elde edilen veriler SPSS (Statistical Package For Social Sciences Program, Version 18.0) paket programında analiz edilmiştir. Ankette yer alan açık uçlu soruların analizinde içerik analizi uygulanmıştır

Çalışma beş bölümden oluşmaktadır. Çalışmanın ilk bölümünde, araştırmanın problemi, problem cümlesi, alt problemleri, amacı ve önemi ile temel kavramlara yer verilmiştir. Çalışmanın kuramsal çerçevesini oluşturan ikinci bölümde ise, toplumsallaşma, siyasal toplumsallaşma, siyasal katılım ve siyasal kültür kavramlarının üzerinde durulmuş ve konuyla ilgili yapılmış olan çalışmalara yer verilmiştir. Üçüncü bölümde araştırmada elde edilen bulgular sunulmuş ve yorumlanmıştır. Dördüncü bölümde araştırmanın yöntemine, son bölümde ise sonuç ve önerilere yer verilmiştir.

Araştırma sonucunda katılımcıların siyasal katılım düzeylerinin düşük olduğu, oy kullanma oranlarının yüksek olduğu, siyasal kararlarında aile ve kitle iletişim araçlarının etkili olduğu, erkek katılımcıların kadın katılımcılara oranla siyasal katılım konusunda daha aktif oldukları tespit edilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Toplumsallaşma, Siyasal toplumsallaşma, Siyasal kültür, Siyasal katılım, Tutum, Üniversite öğrencileri

ABSTRACT

Prospective Teachers' Political Participation and Their Attitudes towards It (Sample of Mehmet Akif Ersoy University)

Didem ÇAKMAK

The purpose of this study is to determine the political participation and attitudes towards political participation of the prospective teachers in Faculty of Education, Mehmet Akif Ersoy University. Descriptive study was conducted and relational survey model was adopted as the research method. Data were collected from the prospective teachers at the spring semester of 2010-2011 academic year. Prospective teachers consisted of 938 freshman and seniors students enrolled in 11 different teacher education programs in Mehmet Akif Ersoy University.

The survey method was used as the data collection tool in the research. The data were analyzed in SPSS 18.0 (Statistical Package For Social Sciences Program, Version 18.0). The content analysis method was utilized to analyze the open-ended items in the questionnaire.

This study consists of five parts. The first part clarified the research questions, the objective and the significance of the study, and the basic concepts. The second part of the study which constructs the theoretical framework of the study focused on the concepts of socialization, political socialization, political participation and political culture, and overviewed the previous research about the related topic. The research findings were presented and interpreted in the third part. In the fourth part, the research method was mentioned; in the last chapter of the study, the results and recommendations section were presented.

The results indicated that participants' political participation was low; however, their voting rates were high. In addition, the family and mass media were influential on their political decisions. And lastly, male participants were more active in political participation than female participants.

Key Words: Socialization, Political socialization, Political culture, Political participation, Attitude, University students

TEŞEKKÜR

Tez konumun belirlenmesinde ve sonrasında, yardıma ihtiyacım olduğu her zaman yardımını benden esirgemeyen saygıdeğer danışman hocam Doç. Dr. Hilmi Demirkaya'ya, desteğini her zaman yanımda hissettiğim annem, babam ve abime, hayatıma renk katan ve beni Burdur'da yalnız bırakmayan çok sevgili arkadaşlarıma, anket hazırlığım esnasında bana yardımcı olan arkadaşım Ercenk Hamarat'a, pilot uygulamasında ders saatlerini almama izin veren ve beni yüreklendiren Erciyes Üniversitesi'ndeki saygıdeğer hocalarıma, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakóltesi'nin tüm değerli hocaları ve öğrencilerine teşekkür ediyorum.

Didem ÇAKMAK

İÇİNDEKİLER DİZİNİ

BİLDİRİM.....	iii
ÖZET.....	iv
ABSTRACT.....	v
TEŞEKKÜR.....	vi
İÇİNDEKİLER DİZİNİ.....	vii
TABLOLAR DİZİNİ.....	ix
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	xiv
KISALTMALAR.....	xv
BÖLÜM I.....	1
Giriş.....	1
Problem Cümlesi.....	2
Alt Problemler.....	2
Araştırmanın Amacı.....	3
Araştırmanın Önemi.....	3
Araştırmanın Sayıtları.....	4
Araştırmanın Sınırlılıkları.....	4
Araştırmanın Temel Kavramları.....	4
BÖLÜM II.....	6
Kuramsal Çerçeve ve İlgili Araştırmalar.....	6
Toplumsallaşma.....	6
Siyasal Toplumsallaşma Kavramının İçeriği ve Tanımı.....	7
Siyasal Toplumsallaşmaya İlişkin Teoriler.....	9
Psikanalitik Yaklaşım.....	9
Yapısal-İşlevselci Yaklaşım.....	11
Çatışmacı Yaklaşım.....	11
Siyasal Toplumsallaşmanın Aracı Kurumları.....	13
Aile.....	13
Okul ve Eğitim.....	15
Kitle İletişim Araçları.....	17
Arkadaş Grupları.....	20
Üniversitenin Rolü.....	21
Siyasal Katılım Olgusu ve Önemi.....	22
Siyasal Katılım Biçimleri.....	24
Siyasal Katılım Düzeyleri.....	25
Siyasal Katılımı Etkileyen Etmenler.....	26

Aile.....	27
Yaş.....	27
Cinsiyet	28
Öğrenim Düzeyi	29
Yerleşim Yeri ve Kentleşme	30
Meslek ve Statü.....	30
Psikolojik Etkenler	31
Siyasal Kültür.....	33
Kültür Olgusu	33
Siyasal Kültürün Tanımı ve İçeriği	34
Türkiye’de Siyasal Kültür	35
Türkiye’de Üniversite Öğrencileri.....	37
İlgili Araştırmalar	38
BÖLÜM III.....	46
Araştırma Modeli.....	46
Araştırma Evreni ve Örneklem	46
Veri Toplama Aracının Hazırlanması	51
Verilerin Toplanması ve Çözümlemesi	51
BÖLÜM IV	52
Bulgular ve Yorum	52
BÖLÜM V	127
SONUÇ VE ÖNERİLER.....	127
Sonuçlar	127
Öneriler.....	133
KAYNAKLAR	135
EK-1 İzin Belgesi	142
EK-2 Anket	143
ÖZGEÇMİŞ	150

TABLOLAR DİZİNİ

<u>Tablo</u>	<u>Sayfa</u>
1. Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi'ne Kayıtlı Lisans Öğrencilerinin Dağılımı.....	47
2. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Cinsiyete Göre Dağılımı	49
3. Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Sınıf Düzeyine Göre Dağılımı.....	50
4. Katılımcıların Yaşa Göre Dağılımı	52
5. Katılımcıların Anne Öğrenim Düzeyinin Dağılımı	52
6. Katılımcıların Baba Öğrenim Düzeyinin Dağılımı	53
7. Katılımcıların Anne Meslek Dağılımı	54
8. Katılımcıların Baba Meslek Dağılımı	55
9. Katılımcıların Ailelerinin Aylık Ortalama Gelir Düzeyi Dağılımı	55
10. Katılımcıların Ailelerinin Oturdukları Yerleşim Birimine Göre Dağılımı.....	56
11. Katılımcıların Ailelerini Tanımlama Şekline Göre Dağılımı	56
12. Katılımcıların Ailelerinin Oy Kullanımına İlişkin Dağılımları.....	57
13. Katılımcıların İdeolojik Kimlik Dağılımı	57
14. Katılımcıların Kimlik Tipi Sıralama Dağılımı.....	58
15. Katılımcıların Dernek Üyeliğinin Cinsiyete Göre Dağılımı.....	59
16. Katılımcıların Dernek Üyeliğinin Sınıf Düzeyine Göre Dağılımı	59
17. Katılımcıların Öğrenci Topluluğuna Üyeliğinin Cinsiyete Göre Dağılımı	60
18. Katılımcıların Öğrenci Topluluğuna Üyeliğinin Sınıf Düzeyine Göre Dağılımı ...	60
19. Katılımcıların Haftalık Kitap Okuma Alışkanlığının Cinsiyete Göre Dağılımı	61
20. Katılımcıların Haftalık Kitap Okuma Alışkanlığının Sınıf Düzeyine Göre Dağılımı	61
21. Katılımcıların Günlük Gazete Takip Durumunun Cinsiyete Göre Dağılımı.....	62
22. Katılımcıların Günlük Gazete Takip Durumunun Sınıf Düzeyine Göre Dağılımı.....	63
23. Katılımcıların Dergi Takibinin Cinsiyete Göre Dağılımı	63
24. Katılımcıların Dergi Takibinin Sınıf Düzeyine Göre Dağılımı	64
25. Katılımcıların İnternet Kullanma Sıklığının Cinsiyete Göre Dağılımı	64
26. Katılımcıların İnternet Kullanma Sıklığının Sınıf Düzeyine Göre Dağılımı.....	65
27. Katılımcıların Günlük Televizyon İzleme Sürelerinin Cinsiyete Göre Dağılımı ..	65
28. Katılımcıların Günlük Televizyon İzleme Sürelerinin Sınıf Düzeyine Göre Dağılımı	66
29. Katılımcıların Haberleri Takip Ettiği Kanalların Dağılımı	67

30. Katılımcıların Üniversite Öğrencilerinin Siyasi Etkinliklere Aktif Olarak Katılması Konusundaki Görüşlerinin Cinsiyete Göre Dağılımı.....	68
31. Katılımcıların Politika ile Sorunların Çözüleceği Konusundaki Görüşlerinin Cinsiyete Göre Dağılımı	68
32. Katılımcıların Politika ile Sorunların Çözüleceği Konusundaki Görüşlerinin Sınıf Düzeyine Göre Dağılımı.....	69
33. Katılımcıların Toplumsal Sorunları Çözmede Fark Yaratmaya Olan İnançlarının Cinsiyete Göre Dağılımı	69
34. Katılımcıların Toplumsal Sorunları Çözmede Fark Yaratmaya Olan İnançlarının Sınıf Düzeyine Göre Dağılımı.....	70
35. Katılımcıların Politikada Bireysel Fark Yaratmada Kendini Yeterli Görme Durumlarının Cinsiyete Göre Dağılımı.....	71
36. Katılımcıların Politikada Bireysel Fark Yaratmada Kendini Yeterli Görme Durumlarının Sınıf Düzeyine Göre Dağılımı	72
37. Katılımcıların Yürüyüşe Katılmaya İlişkin Görüşlerinin Cinsiyete Göre Dağılımı	72
38. Katılımcıların Yürüyüşe Katılmaya İlişkin Görüşlerinin Sınıf Düzeyine Göre Dağılımı	73
39. Katılımcıların Siyasi Görüşlerinin Aileleri İle Uyumu	74
40. Katılımcıların 12 Eylül 2010 Anayasa Değişikliği Halkoylamasında Oy Kullanma Durumları	74
41. Katılımcıların 29 Mart 2009 Yerel Seçimlerinde Oy Kullanma Durumları.....	75
42. Katılımcıların Mevcut Cumhurbaşkanı'na Duydukları Güvenin Cinsiyete Göre Dağılımı	76
43. Katılımcıların Mevcut Cumhurbaşkanı'na Duydukları Güvenin Sınıf Düzeyine Göre Dağılımı	76
44. Katılımcıların Mevcut Başbakan'a Duydukları Güvenin Cinsiyete Göre Dağılımı	77
45. Katılımcıların Mevcut Başbakan'a Duydukları Güvenin Sınıf Düzeyine Göre Dağılımı	78
46. Katılımcıların Medyaya Duydukları Güvenin Cinsiyete Göre Dağılımı	78
47. Katılımcıların Medyaya Duydukları Güvenin Sınıf Düzeyine Göre Dağılımı.....	79
48. Katılımcıların Üniversite Yönetimine Duydukları Güvenin Cinsiyete Göre Dağılımı	80
49. Katılımcıların Üniversite Yönetimine Duydukları Güvenin Sınıf Düzeyine Göre Dağılımı	80
50. Katılımcıların Üniversitedeki Öğretim Üyeleri/Görevlilerine Duydukları Güvenin Cinsiyete Göre Dağılımı	81

51. Katılımcıların Üniversitedeki Öğretim Üyeleri/Görevlilerine Duydukları Güvenin Sınıf Düzeyine Göre Dağılımı.....	82
52. Katılımcıların Oturdukları İlin Belediye Başkanı'na Duydukları Güvenin Cinsiyete Göre Dağılımı	82
53. Katılımcıların Oturdukları İlin Belediye Başkanı'na Duydukları Güvenin Sınıf Düzeyine Göre Dağılımı.....	83
54. Katılımcıların Siyasi Partilere Duydukları Güvenin Cinsiyete Göre Dağılımı	84
55. Katılımcıların Siyasi Partilere Duydukları Güvenin Sınıf Düzeyine Göre Dağılımı	85
56. Katılımcıların Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne (T.B.M.M.) Duydukları Güvenin Cinsiyete Göre Dağılımı	85
57. Katılımcıların Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne (T.B.M.M.) Duydukları Güvenin Sınıf Düzeyine Göre Dağılımı.....	86
58. Katılımcıların Türk Adalet Sistemine Duydukları Güvenin Cinsiyete Göre Dağılımı	87
59. Katılımcıların Türk Adalet Sistemine Duydukları Güvenin Sınıf Düzeyine Göre Dağılımı	88
60. Katılımcıların Türk Eğitim Sistemine Duydukları Güvenin Cinsiyete Göre Dağılımı	88
61. Katılımcıların Türk Eğitim Sistemine Duydukları Güvenin Sınıf Düzeyine Göre Dağılımı	89
62. Katılımcıların Türk Silahlı Kuvvetleri'ne (T.S.K.) Duydukları Güvenin Cinsiyete Göre Dağılımı	90
63. Katılımcıların Türk Silahlı Kuvvetleri'ne (T.S.K.) Duydukları Güvenin Sınıf Düzeyine Göre Dağılımı.....	91
64. Katılımcıların Yaşadıkları İlin Valisine Duydukları Güvenin Cinsiyete Göre Dağılımı	92
65. Katılımcıların Yaşadıkları İlin Valisine Duydukları Güvenin Sınıf Düzeyine Göre Dağılımı	92
66. Katılımcıların Politikacılara Duydukları Güvenin Cinsiyete Göre Dağılımı	93
67. Katılımcıların Politikacılara Duydukları Güvenin Sınıf Düzeyine Göre Dağılımı	94
68. Katılımcıların Emniyet Teşkilatı'na Duydukları Güvenin Cinsiyete Göre Dağılımı	94
69. Katılımcıların Emniyet Teşkilatı'na Duydukları Güvenin Sınıf Düzeyine Göre Dağılımı	95
70. Katılımcıların Mevcut Hükümete Duydukları Güvenin Cinsiyete Göre Dağılımı	96

71. Katılımcıların Mevcut Hükümete Duydukları Güvenin Sınıf Düzeyine Göre Dağılımı	97
72. Katılımcıların Cinsiyete Göre “Siyasete Ne Ölçüde Katılırsınız?” Sorusuna Verdikleri Yanıtlar ve Frekans Dağılımları	97
73. Katılımcıların Sınıf Düzeyine Göre “Siyasete Ne Ölçüde Katılırsınız?” Sorusuna Verdikleri Yanıtlar ve Frekans Dağılımları	98
74. Katılımcıların Cinsiyete Göre “Siyasal Görüşlerinizi En Çok Kim ya da Neler Etkiler?” Sorusuna Verdikleri Yanıtlar ve Frekans Dağılımları	100
75. Katılımcıların Sınıf Düzeyine Göre “Siyasal Görüşlerinizi En Çok Kim ya da Neler Etkiler?” Sorusuna Verdikleri Yanıtlar ve Frekans Dağılımları.....	101
76. Katılımcıların Cinsiyete Göre Siyaset İle İlgili Gelişmeleri Takip Etme Sıklığı .	103
77. Katılımcıların Sınıf Düzeyine Göre Siyaset İle İlgili Gelişmeleri Takip Etme Sıklığı.....	103
78. Katılımcıların Cinsiyete Göre Siyaset Hakkında Arkadaşları İle Konuşma Sıklığı.....	104
79. Katılımcıların Sınıf Düzeyine Göre Arkadaşlarıyla Siyaseti Konuşma Sıklığı..	105
80. Katılımcıların Cinsiyete Göre Siyaset Hakkında Aile Fertleri İle Konuşma Sıklığı.....	105
81. Katılımcıların Sınıf Düzeyine Göre Aile Fertleri ile Siyaseti Konuşma Sıklığı..	106
82. Katılımcıların Cinsiyete Göre Siyaseti Televizyon Haberlerinden Takip Etme Sıklığı.....	107
83. Katılımcıların Sınıf Düzeyine Göre Siyaseti Televizyon Haberlerinden Takip Etme Sıklığı	107
84. Katılımcıların Cinsiyete Göre Siyaseti İnternette Takip Etme Sıklığı.....	108
85. Katılımcıların Sınıf Düzeyine Göre Siyaseti İnternette Takip Etme Sıklığı	109
86. Katılımcıların Cinsiyete Göre Siyaseti Gazetelerden Takip Etme Sıklığı	109
87. Katılımcıların Sınıf Düzeyine Göre Siyaseti Gazetelerden Takip Etme Sıklığı	110
88. Katılımcıların Cinsiyete Göre Siyaseti Televizyondaki Tartışma Programlarından Takip Etme Sıklığı.....	111
89. Katılımcıların Sınıf Düzeyine Göre Siyaseti Televizyondaki Tartışma Programlarından Takip Etme Sıklığı.....	111
90. Katılımcıların Göre Siyasal Katılım Türlerine Katılma Durumlarının Cinsiyete Göre Dağılımı	112
91. Katılımcıların Göre Siyasal Katılım Türlerine Katılma Durumlarının Sınıf Düzeyine Göre Dağılımı.....	115

92. Siyasal Katılım Nedir? Sorusuna Verilen Cevapların Frekans ve Yüzde Dağılımı	117
93. Katılımcıların "Sizce Türkiye'nin Bugün İçinde Bulunduğu En Önemli Sorun Nedir?" Sorusuna Verdikleri Yanıtlar ve Frekans Dağılımları.....	120

ŞEKİLLER DİZİNİ

<u>Şekil</u>	<u>Sayfa</u>
1. Katılma Biçimleri	24

SİMGELER VE KISALTMALAR DİZİNİ

%	Yüzde
AB	Avrupa Birliği
AD	Anabilim Dalı
AKP	Adalet ve Kalkınma Partisi
CHP	Cumhuriyetçi Halkçı Parti
f	Frekans
K	Katılımcı
KPSS	Kamu Personeli Seçme Sınavı
MHP	Milliyetçi Hareket Partisi
SED	Siyasal Etkenlik Duygusu
SPSS	Sosyal Bilimler İçin İstatistiksel Paket (Statistical Package For Social Science)
T.B.M.M.	Türkiye Büyük Millet Meclisi
T.C.	Türkiye Cumhuriyeti
T.S.K.	Türk Silahlı Kuvvetleri
TÜİK	T.C. Başbakanlık Türkiye İstatistik Kurumu
UNESCO	Birleşmiş Milletler Eğitim, Bilim ve Kültür Kurumu (United Nations Educational Scientific and Cultural Organization)

BÖLÜM I

Bu bölümde araştırmanın problemi, alt problemleri, amacı, önemi, tanımlar ve araştırmanın sınırlılıklarına yer verilmiştir.

Giriş

Günümüz demokrasilerinde, demokratik düzeyin en önemli göstergelerinden biri, siyasal katılımın nitelik ve niceliksel oranıdır. Ülkede yaşayan insanların, çevresindeki ekonomik, siyasal ve sosyal gelişmelere gösterdiği davranış ve tutumlar ve bunların gösterilme şekli siyasal katılımı belirler. Bir bakıma siyasal katılım, ülkenin farklı özelliklere ve çıkarlara sahip toplumsal kesimlerinin, siyaset süreçlerinin işleyişi içerisinde yer almasıdır.

Ülke demokrasisi için, siyasal katılımın artması olmazsa olmaz bir koşuldur. Bir ülke halkı siyaset kurumuna ne ölçüde duyarlı ve katılımcı ise, ülke o ölçüde demokrasi yolunda daha hızlı ve etkin ilerleyebilmektedir. Toplumun yönetime dâhil olması, yalnızca dört beş yılda bir yapılan seçimlerde oy kullanmak ile ibaret olmamalıdır. Bir partinin veya bir adayın rozetini taşımak, bir eyleme katılmak, siyasal bir talep için imza vermek, siyasetçiler ve kamu görevlileriyle temas kurmak, miting ve toplantılara katılmak gibi tüm aktiviteler birer siyasal katılım örneğidir (Dursun, 2008).

Siyasal katılım, siyaset bilimi alanında sıkça incelenen ve araştırmalara konu olan bir olgudur. Siyasal katılım, ülke demokrasisinin düzeyi, niteliği ve siyasal kültürünün nitelikleri hakkında bilgi vermektedir. Bu bağlamda, araştırmacılar bu olguyu en etkin şekilde inceleyip siyasal süreçler hakkında bilgi edinebilmek için, siyasal katılımın yaş, cinsiyet, meslek, okul, aile, eğitim gibi unsurlarını dikkate almaktadır.

Bu çalışmada da siyasal katılım olgusu farklı yönleri ile ele alınmıştır. Sosyalleşme olgusu açıklığa kavuşturulduktan sonra siyasal toplumsallaşma olgusu açıklanmıştır. Siyasal toplumsallaşma olgusunun, genel toplumsallaşma olgusu gibi yaşam boyu sürdüğü düşüncesinden hareketle, aile, okul, kitle iletişim araçları, arkadaş grupları gibi unsurlar, bu süreçte etkili olan unsurlar olarak değerlendirilmiştir. Siyasal katılıma etki eden unsurlar ve siyasal kültür de araştırma dâhilinde incelenmiştir.

Bireylerin siyasal toplumsallaşmasında etkili olan unsurlardan ikisi, okul ve eğitim, bu çalışmanın ana eksenini oluşturmaktadır. Bu noktadan hareketle, siyasal toplumsallaşma sürecinde son derece etkili olan ve bireylerin siyasal tutumlarını belirleyen bir unsur olarak üniversite ve üniversite öğrencileri çalışmanın özel inceleme alanıdır.

Bilindiği üzere, üniversite yaşamı hem alan ile ilgili akademik bilgilerin kişilere aktarıldığı hem de bireylerin sosyalleşmesinde yeni bir sürecin başladığı bir dönemdir. Üniversite gençliğinin toplumsal ve ekonomik gelişmeler ile siyaset kurumuna ilişkin tavır ve görüşleri son derece önemlidir. Çünkü ülkenin belki de yakın geleceğine yön verecek olan kadrolar veya meslek grupları buralarda yetişmektedir.

Eğitim Fakültesi'nden mezun olacak kişilerin gelecek nesillerin inşasında üstleneceği görevin önemi göz önüne bulundurularak, bu araştırmanın problemi belirlenmiştir. Bu çalışmanın temel problemi, öğretmen adaylarının siyasal katılım süreçlerini ve tutumlarını incelemek ve siyasal katılımlarının hangi düzeyde olduğunu tespit edebilmektir. Nitekim öğretmenlik mesleği toplumun daha iyi bir düzeye çıkmasında büyük öneme sahip olan bir meslektir. Özellikle de bir mesleğin hizmet ettiği toplum için önem derecesi, o mesleğin uygulanmasından etkilenen tarafların büyüklük derecesine bağlı olduğu düşünüldüğünde (Celep, 2004), öğretmenlik mesleğinin bir toplum için ne denli önem arz ettiği bir kez daha anlaşılmaktadır.

Problem Cümlesi

Öğretmen adaylarının siyasal katılım ve tutumları nasıldır? Cinsiyet ve sınıf düzeyi, öğretmen adayının siyasal katılım davranışlarında ve siyasal katılıma ilişkin tutumlarında herhangi bir değişikliğe neden olmakta mıdır?

Alt Problemler

1. Öğretmen adaylarının siyasal katılımı cinsiyete göre değişmekte midir?
2. Öğretmen adaylarının siyasal katılımı öğrenim gördükleri sınıf düzeyine göre değişmekte midir?

3. Öğretmen adaylarının siyasal katılıma ilişkin tutumları cinsiyete göre değişmekte midir?
4. Öğretmen adaylarının siyasal katılıma ilişkin tutumları öğrenim gördükleri sınıf düzeyine göre değişmekte midir?

Araştırmanın Amacı

Bu araştırma 7. Sınıf İlköğretim Sosyal Bilgiler Dersi'nin "Yaşayan Demokrasi" ünitesinin "Güç, Yönetim ve Toplum" öğrenme alanı dahilindeki "Siyasi partilerin, sivil toplum örgütlerinin, medyanın ve bireylerin, gündemi ve yönetimin karar alma süreçlerini ne şekilde etkilediğini örnekler üzerinden tartışır" kazanımı dikkate alınarak yapılmıştır.

Araştırmanın amacı, "Öğretmen adaylarının siyasal katılım ve siyasal katılıma ilişkin tutumları"nın Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi örneğinde incelemektir. Gelecek nesilleri yetiştirecek olan yarının öğretmenlerinin siyasal olaylara olan yaklaşımları ve siyasal katılıma yönelik tutumları araştırılacak, araştırma kapsamında, günümüzün üniversite gençliğinin siyaset kurumuna ve onun işleyişine olan bakışına ilişkin fikir elde edilmeye çalışılacaktır.

Araştırmanın Önemi

Bireyin sosyalleşmesinin aile kurumu ile başladığı, birçok araştırma ile tespit edilmiş bir olgudur. Sosyalleşme sürecinde bu ilk basamağın ardından, arkadaş çevresi, okul, eğitim sistemi ve meslek gibi unsurlar gelmektedir.

Bireyin sosyalleşmesinde etkili olan unsurlardan okul, kurumsal yapısı ve içinde barındırdığı hiyerarşik ilişkiler ile bireyin sosyalleşmesinde rol oynarken, eğitim sistemi de, iktidarın ideolojisini yansıtan bir olgu olarak bireyin sosyalleşmesine etki etmektedir. Okul, iyi bir toplum oluşturmak için bireyler üzerinde atölye gibidir ve toplumun zayıf ve kuvvetli yanlarını bünyesinde barındırır. Eğitim özelde bireyin genel anlamda da toplumun yaratıcısı ve aynı zamanda da toplumun yaratığıdır (Varış, 1981). Eğitim ve öğretim yoluyla kendini geliştiren birey, edindiği tecrübeler ve aldığı eğitimin içeriği ile sosyal yaşamda daha aktif olarak yer alır, sosyalleşir ve sosyalleşmesinin boyutları ölçüsünde bireysel yaşamında da başarı sağlar.

Üniversite ise, bireylerin eğitim ve öğretim dönemlerinde son derece önemli bir yere sahiptir. Üniversite yaşamı, ergenlik döneminin yavaş yavaş sonuna geldiği, kişinin reşit olduğu, çevresindeki gelişmelere ilgi duymaya ve gelecek kaygısını hissetmeye başladığı bir dönemi ifade eder. Üniversite ortamındaki öğrenciler, arkadaş grupları, yaş, cinsiyet, ailedeki yetişme tarzının etkisiyle, kendi siyasal düşüncelerini şekillendirmeye başlar. Zaman içinde ise, bu düşünceler ve eğilimler öğrencilerin siyasal katılım düzey ve şekillerini belirler. Büyük bir olasılıkla da yaşamının geri kalan dönemindeki siyasal düşünce ve tutumlarının ana hatları burada oluşur. Bu nedenle üniversite öğrencileri üzerine yapılan çalışmalar, gelecek toplum yapısına ışık tutabilir. Bu araştırma ise geleceğin öğretmenleri ile yapılmıştır. Söz konusu kitlenin siyasal katılımcılığa ilişkin davranış ve tutumlarının, hem günümüzdeki üniversite öğrencileri hem de gelecek nesillerin siyasete bakışı konusunda fikir vereceği düşünülmektedir.

Araştırmanın Sayıtları

Araştırma aşağıdaki sayıtlara dayanmaktadır:

1. Araştırmaya katılan tüm öğrencilerin veri toplama aracındaki sorulara doğru ve içten cevap verdikleri varsayılmıştır.
2. Ölçme aracının kapsam geçerliliği hususunda uzman görüşleri yeterli sayılmıştır.

Araştırmanın Sınırlılıkları

1. Bu araştırma, 2010-2011 öğretim yılında, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nin lisans programlarında öğrenim gören 938 öğrenci ile sınırlıdır.
2. Bu araştırma, öğrencilere uygulanan veri toplama aracı ile sınırlıdır.

Araştırmanın Temel Kavramları

Toplumsallaşma: Bireylerin gerek toplumun norm ve değerlerini içselleştirerek, gerekse toplumsal rolleri (işçi, arkadaş, anne vb) yerine getirmeyi öğrenerek, toplum üyeleri haline gelme sürecidir. Toplumsallaşma aslında bir öğrenme sürecidir. Doğumla başlayıp yaşam boyu süren dinamik bir olgudur (Marshall, 1999).

Siyasal Toplumsallaşma: Siyasal toplumsallaşma, toplumsallaşmanın bir bölümü olup, kişinin siyasal inanç, değer ve davranışları benimsemesini ya da toplum tarafından bireye öğretilmesini içeren bir süreçtir (Kışlalı, 2002).

Demokrasi: “Halk yönetimi. Toplumsal bağlayıcılığı olan kararların, o kararlara uyması beklenen ya da zorlanan kişilerin iradesini yansıtacak biçimde oluşturulduğu yönetim tarzı. Halkın yönetsel kararları, halk oylaması yoluyla bizzat belirlmesine doğrudan demokrasi, seçtiği temsilciler yoluyla belirlmesine de temsili demokrasi denir” (Demir ve Acar, 2005).

Siyasal Kültür: Demir ve Acar (2005, s.367) siyasal kültürü, “tarihsel birikimin algılanışına, bireyin kimlik ve bağlılıklarının oluşumuna biçim veren, ulus yahut grupların uzun tarihsel süreçler sonucu elde ettikleri siyasal bilgi ve deneyimler” olarak tanımlamaktadır.

Siyasal Katılım: “Bireylerin, siyasal sistem içerisinde siyaset ve siyasal yaşamla ilgili sahip oldukları, siyasal sistem karşısında takındıkları tutum ve davranışları, siyasal yöneticilerin ve otoritelerin seçimi ve alınacak kararların etkilenmesi amacıyla girişilen eylemler bütünüdür” (Akbal, 1998).

Tutum: Smith’e (1968) göre tutum, bir bireye atfedilen onun bir psikolojik obje ile ilgili düşünce, duygu ve davranışlarını düzenli bir biçimde oluşturan bir eğilimdir (Kağıtçıbaşı, 2003, s.102). Kışlalı’ya (2002) göre, tutum, “belirli bir konudaki kanı ve davranışların kaynağını oluşturan, onlar arasındaki bağlantıyı ve bir anlamda tutarlığı sağlayan bir olgudur.”

Üniversite Öğrencileri: Ülkelerin kendi eğitim sistemine göre, bir yükseköğrenim kurumuna yerleştirilmiş, üniversite öğrenimini sürdüren öğrenciler.

BÖLÜM II

Kuramsal Çerçeve ve İlgili Araştırmalar

Toplumsallaşma

İnsan gelişebilen, sosyal bir varlıktır. İnsanın fiziksel ve psikolojik gelişimi, doğuştan getirilen bazı özelliklerin çevre etkisi altında biçimlendirilmesiyle oluşur. Birey üzerindeki çevre etkisi, ilk olarak anne-baba etkisi ile oluştuğuna göre, birey doğal olarak onların aracılığı ile yaşadığı kültürün özelliklerini, yaşam biçimlerini algılamaya başlar. Anne-baba etkisi yanında çocuklar çeşitli dışsal etmenler ya da araçlarla çevresindeki uyaranları anlamlandırır ve adlandırır.

İnsanların, aile ya da birinci dereceden yakınları ile olan ilişkisi yanında, onun dış dünya ile olan ilişkilerini belirleyen en önemli unsurlardan biri toplumsallaşma olgusudur. Toplumsallaşma, yeni doğan çocuğun ilk andan başlayarak yaşamının sonuna kadar sürdüreceği, kişinin aile, okul, mesleki örgütler gibi içinde yer aldığı toplumsal kurumların, daha genelde yaşadığı kültürel ortamın kendisinden beklediği şekilde davranmayı ve diğer bireylerle uyum içinde yaşamayı öğrenme sürecini anlatır (Demir ve Acar, 2005; Ozankaya, 1999). Bu süreç içerisinde kişi, çevre etmenlerinin de etkisiyle çeşitli objelere karşı tutumlar geliştirir ve onlara karşı bir pozisyon alır. Birey toplumsallaşma ile toplumsal rolleri ve onları destekleyen tutumları öğrenir, toplumsallaşma, toplumsal beklentilerin zihne yerleşmesini sağlar (Tezcan, 1997). Toplumsallaşma sürecinde kişi, hem toplumsal bir varlık, hem de belli bir toplum ve kümenin başarılı bir üyesi olabilmektedir (Ozankaya, 1999).

Aziz (1982), toplumsallaşmayı, toplumdaki maddi ve manevi tüm değerlerin, kuralların, inanışların, toplumu oluşturan bireylerce onanması, bunları tutum ve davranışlarına yansıtması olarak tanımlarken, Ozankaya (1999) toplumsallaşmayı bireyin örgütlü bir yaşama biçimine uydurulması süreci olarak tanımlamaktadır. Tozlu'ya (2003) göre ise, bireyin toplumsallaşması, toplumsal yapıyı, ondaki gerçeklikleri, kavramsallaştırması, nesneleştirilmesi, içselleştirilmesidir. Toplumsallaşma aslında bir öğrenme sürecidir, doğumla başlayıp yaşam boyu sürdüğü için dinamik bir olgudur. Toplum belirli durumlarda nasıl davranması gerektiğini, bireylere toplumsallaşma süreciyle öğretmektedir. Kışlalı (2002), bu durumu iyi ve kötü, doğru ve yanlış ayrımına dayalı bir değerler sisteminin kuşaktan kuşağa aktarılması olarak tanımlamaktadır.

Sosyologlara göre toplumsallaşma, daima belirli bir toplum içinde işleyen bir süreçtir. Her birey, ancak içinde doğduğu ve yaşadığı somut bir toplum tarafından toplumsallaştırılır. Başka bir ifadeyle, toplumsallaşma zaman ve mekânla sınırlı belirli bir toplumda gerçekleşir. Ayrıca toplumsallaşmanın olabilmesi için “bireyin yeterli ve gerekli biyolojik ve kalıtsal özelliklere sahip olması ve öteki insanlarla, doğası gereği birtakım ilişkiler kurma isteği içinde bulunması” da gerekmektedir (Tezcan, 1997, s.38-39).

Aslında toplumsallaşma süreci, sosyal bilimlerin farklı dalları içinde kendisine yer bulmuştur. Doğrudan ya da dolaylı yoldan kurulan bağlantılarla, çeşitli disiplinler toplumsallaşma konusuna yoğunlaşabilmektedirler. Örneğin antropoloji, sosyoloji ve siyaset bilimi toplumsallaşmayı farklı yönleriyle ele alarak, inceleme alanlarına dâhil etmektedirler.

Çalışmanın konusu ile de bağlantılı olarak toplumsallaşmanın siyasal boyutu önemlidir. Tıpkı topluma ilişkin diğer unsurlarda olduğu gibi, siyasal alanda da belli bir toplumsallaşma süreci söz konusudur. İnsanlar, öğrenme süreçleri içinde siyasal değer, kural, ritüel ve sembolleri öğrenerek siyasal toplumsallaşma içindeki yerlerini alırlar.

Siyasal Toplumsallaşma Kavramının İçeriği ve Tanımı

Siyaset toplumsal yaşamın bir parçası olup, ilk çağlardan bugüne siyaset hakkında iyimser ve kötümser düşünceler mevcut olmuştur. Kimi görüşlere göre, siyaset toplumda yaşayan insanlar arasındaki bir tür çatışma ya da mücadeleyi ifade eder. İnsan doğasının farklı yapısı, farklı düşünce, psikolojik faktörler ve çeşitli çıkarlar arasında bir mücadele söz konusudur. Bu farklılıktan kaynaklanan mücadele ise siyasetin temelini oluşturur. Örneğin, Lasswell'e göre “kimin, neyi, ne zaman, nasıl elde ettiğini” belirleyen bir faaliyettir (Kapani, 1997, s.18). Siyaseti bir çatışma olarak görmeyen diğer düşünce ise, toplumsal yaşam içinde farklı düşünce ve çıkarların işbirliği ile toplumsal çıkarların tümüne hizmet eden bir süreç olarak da değerlendirilmektedir.

İnsanoğlu her zaman siyasetin ve siyasi süreçlerin bir parçası olmuştur. Siyaseti en aktif şekilde takip eden insanlardan, sadece seçimlerde oy kullananlara kadar hemen her birey siyaset kurumunun şekillenmesinde pay sahibidir. Bunun yanında akşam haberlerini izleyen insanlardan, yerel yönetimlerin faaliyetlerinden

etkilenenlere kadar, insanlar siyasi içerikli birçok düşünce ve davranışa sahiptir. İşte tüm bu süreçler siyasal anlamdaki toplumsallaşma sürecine birer örnektir.

Siyaset toplumsal yaşamın en önemli kurumlarından biridir. İnsanlar toplumsal yaşam içinde siyaset kurumu ile bir şekilde iç içedirler. İnsanlar nasıl ki doğumdan ölüme kadar içinde yaşadığı sosyal ve fiziksel dünyanın kural, kurum ve değerlerini öğrenir, benzer durum siyaset için de geçerlidir. Bu durum, sosyalleşme sürecinin önemli bir parçası olan siyasal toplumsallaşmayı ifade etmektedir.

Siyasal toplumsallaşma, insanın toplumsallaşma sürecinin ayrılmaz bir parçası ya da farklı bir biçimi olduğu gibi, insanların siyasal tercih ve davranışlarını etkileyen hatta belirleyen bir unsurdur. Bireylerin içinde yaşadığı toplumun siyasal kültürünü öğrenmeleri ve mevcut yapılar içinde kendilerine yer bulmaları siyasal toplumsallaşma süreci ile olur. “Siyasal toplumsallaşma süreci yoluyla bireyler, belli bir toplumsal grubun veya topluluğun siyasal değerlerini, inançlarını ve davranış kodlarını edinirler ve siyasal yapılarıyla bütünleşirler” (Kaplan, 2005, s.14). Tezcan’a (1997, s.89) göre ise, siyasal toplumsallaşma, “bireylerin toplumun çeşitli siyasal değerleri ve inançları öğrenme ve benimseme sürecidir”. “Siyasal toplumsallaşma, siyasal eğitimle eş anlamlı olup, amaçlı ya da amaçsız her türlü siyasal öğretim ve öğrenimi kapsar” (Kaplan, 2005, s.14).

Bazı araştırmalara göre ise, birincil ve ikincil toplumsallaşma süreçleri söz konusudur. Buna göre birincil süreç, insanın çocukluk ya da kişiliğinin oluşma döneminde öğrendiği siyasal inanç ve düşünceleri yaşamı boyunca sürdürdüğünü ifade etmektedirler. Farklı bir anlatımla, bireyler içine doğdukları aile, grup, cemaat vb. oluşumların siyasal eğilimlerini bir şekilde edinirler. İkincil toplumsallaşma olgusu ise, okul, arkadaş ortamı, kitle iletişim araçları gibi bireyin yaşamında önemli yer tutan unsurların da siyasal toplumlaşmada etkin olduğunu savunmaktadır. Özellikle gelişme sürecindeki ülkelerde, eğer aile hızlı bir toplumsal değişim içerisinde çok gerilerde kalmışsa, ikincil toplumsallaşmanın, siyasal tutumların oluşumundaki önemi ve etkisinin arttığı savunulmaktadır (Kıslalı, 2002).

Sigel’e göre (1973, s.19-20) ise, siyasal toplumsallaşma aşamaları, “olağan ve dinamik bir süreci” ifade eder. Siyasal çevre içinde yer alan kural, sembol, değer yargıları, düşünce biçimleri gibi unsurlar bizzat kişi tarafından aşamalı olarak öğrenilir ve benimsenir. Siyasal toplumsallaşma süreci, siyasal düzeni sürdürmek

için olduğu kadar, değiştirmek için de bir araç olarak kullanılabilir. Kısacası siyasal toplumsallaşma sürecini, hem toplumsal-siyasal düzenin sürekliliğini sağlayan; hem de, bu düzeni değiştirebilecek öğeleri ve araçları içeren dinamik ve çok yönlü bir olgu olarak ele almak gerekir (Rush ve Althoff, 1971.18-2; Almond ve Powell, 1966:64; Akt. Alkan ve Ergil, 1980).

Siyasal toplumsallaşma süreci aynı zamanda, nesilden nesile aktarılan bir süreci ifade etmektedir. İnsanlar ülkenin siyasal değerlerini aile, eğitim sistemi, arkadaş ortamları, kitle iletişim araçları gibi unsurlardan öğrenmektedirler. Tanım ve örnekler özetlenecek olursa, siyasal toplumsallaşma ailede başlayıp yaşamın diğer yıllarında farklı unsurlarla şekillenen ve öğrenilen bir olgudur. Bu nedenle de, siyasal toplumsallaşma kavramı bir süreci ifade etmektedir.

Siyasal Toplumsallaşmaya İlişkin Teoriler

Siyasal toplumsallaşma bireyler üzerinde etkili olduğu kadar ülkeler için de önemlidir. Çünkü insanların öğrenme süreci ile geliştirdikleri ve benimsedikleri siyasal düşünce ve davranışlar kişinin kendi dünyasını anlamlandırması yanında diğer insanlarla olan ilişkilerinin doğasını da belirler. Bu şekilde siyasallaşan bireylerin oluşturdukları grup ya da toplumsal kesimler ülkenin iç ve hatta dış siyasetinde etkilidir. Siyasal toplumsallaşmanın taşıdığı önem, konu hakkında farklı yaklaşımların geliştirilmesine neden olmuştur. Konuyla ilgili olarak çalışmada ön plana çıkan bazı teorilere yer verilmiştir.

Psikanalitik Yaklaşım

Psikanalitik yaklaşımın temeli, Sigmund Freud'un psikanalizlerine dayanmaktadır. Freud, bireylerin davranış, düşünce ve insanlarla kurdukları ilişkilerin niteliklerini psikanaliz ile açıklamıştır. Psikanaliz, serbest çağrışım adı verilen ve Freud'un hastalarıyla düşünce düzenini ve ahlak kurallarını gözetmeksizin özgürce konuşmasından ibaret olan yöntemiyle hastalarının içsel dünyalarına inerek kendilerini daha iyi tanımlarına ve daha sağlıklı bir uyum düzeyine erişebilmelerine olanak sağlayan ilkelere denilmektedir (Geçtan, 2006). Freud'un teorisinin temel varsayımı, davranışlarımızın önemli bir bölümünün kaynağını bilinçdışı süreçlerin oluşturduğudur (Akın, 2009). Psikanaliz yaklaşımların genel çerçevesi çocukluk dönemine dayandırılır. Buna göre bireylerin çocukluk yani merdivenin ilk

basamaklarında öğrendikleri ya da yaşadıkları, onların sonraki yaşamlarındaki tepki, düşünce ve davranışlarını belirler.

Freud insan şahsiyetinin derinliklerinde daima pusuda yatan ve insanın günlük davranışlarında değişik şekillerde ortaya çıktığına inandığı karanlık içgüdülerinin var olduğuna inanmaktadır (Mardin, 2010). Freud'a göre insanoğlunun doğuştan getirdiği iki temel güdü vardır. Bunlar cinsellik ve saldırganlıktır. Bu iki temel güdü bireyin bir toplum içinde uyumlu yaşamasını zorlaştırdığından, cinsellik ve saldırganlık davranışları, ana-baba ve öğretmen gibi çocuğun sosyalleşmesinde önemli rol oynayan kişilerce çocukluktan itibaren sürekli baskı altında tutulur ve cezalandırılır (Şahin, 2009). Sürekli baskı altında tutulan ve zamanla bilinçaltına itilen ve bireyin farkında olmadığı bu arzular bireyin davranışlarını etkilemeyi sürdürür (Gençtan, 1984; Akt. Şahin, 2009).

Psikanalitik yaklaşım aynı durumu siyasallaşma süreci için de geçerli saymaktadır. Buna göre insanlar siyasal tercih ve davranışlarını, çocukluk ya da gelişim çağında oluşturur ve bu dönemlerde bilinçaltına yerleşen olgu, sembol ve eylemlere göre, siyasal düşünce ve davranışını geliştirir. Örneğin bir insanın liberal ya da muhafazakâr eğilimli olması, psikanalitik süreçlerle açıklanır. Kişilerin aile, okul vb çevrelerinde, çocukluk döneminde şekillendirdiği siyasal düşünceler, sonraki yaşamını etkiler.

Dünyaya gelen çocuk, daha ilk anda oldukça önemli bir sorun ile karşı karşıya kalmaktadır. Bu sorun, çocuğun içine doğduğu toplum ile olan karşılıklı uyumdur. Çocuk; bedenen, zihnen ve manen ait olduğu toplumun büyüklerinden kıyaslanamayacak kadar farklı olmasına rağmen daha ilk andan itibaren onların beklentileri ile karşılaşmaktadır. Büyükler de tepki ve ihtiyaçları ile kendilerinden çok farklı olan bu yeni bireye yer vermek, ona uyum sağlamak zorundadırlar. Büyükler ile çocuk arasında böylece ortaya çıkan bu ilişki bağıllık ve karşıtlık yönünde kendini göstermektedir (Allendy, 1968, s.8).

Psikanalitik yaklaşımı temel alarak siyasal toplumsallaşma sürecini açıklamaya çalışanlar, siyasal çatışmaların açık unsurları olan saldırganlık, zorbalık, egemenlik, otoritecilik gibi davranış kalıplarının çocukluğun ilk dönemlerinde edinilen dürtülerden kaynaklandığına dikkat çekerler. Çocukluk döneminde egemen olan "zevk" ilkesi (bireysel istek alanı) ile topluma egemen olan "gerçek" ilkesi (siyasal,

toplumsal kültür) birbiriyle sürekli çatışma içinde olduğundan dolayı bireyin istekleri ve kendini gerçekleştirme tamamen sınırlı alan dâhilinde olmaktadır (Alkan, 1998; Çetin, 2003).

Yapısal-İşlevselci Yaklaşım

Bu yaklaşımın temeli, bireylerin doğuştan iyi olduğuna ve toplum içinde bireysel çıkarlarının peşinde koştuğu düşüncesine dayanan liberal teoridir. Bireysel çıkarlar nihai olarak, toplumun genel çıkarlarına hizmet eder ve sonunda belli bir toplumsal denge oluşur.

Yapısal-İşlevselci yaklaşım da, siyasal toplumsallaşma olgusunu sosyal düzen üzerine yerleştirir. Buna göre toplumda, hâkim değerler ya da ortak iyiler vardır. Bu unsurlar (aile, okul, arkadaş, siyasal kurumlar gibi) birbirine bağımlıdır. Farklı amaç ya da çıkarlara sahip olsalar da birbirleri ile belli bir uyumu sağlarlar. Farklı fikirler ve rekabet olsa bile sonuçta ortak bir noktada birleşilir. Bu uyum bir şekilde bireylerin siyasal toplumsallaşması üzerine etkili olur.

Easton, Almond ve Powell gibi önemli ve öncü siyasal toplumsallaşma kuramcıları, bu teorinin ana fikirlerini ön plana çıkarır. Sistem içinde farklı düşüncelere rağmen, belli bir düzen ve uyum oluşur. Farklı toplumsal kesimler bu uyum ve işbirliğinin devamını refahları için devam ettirmek isterler. Sistemin sürekliliği için kullanılan yöntemlerden biri de siyasal toplumsallaşmadır. Toplumsal unsurlar yeni nesillere ya da kendilerine yeni katılan bireylere, kural ve değerleri aktarırlar. Bu değerler ile toplumsallaşan kesimler, bir şekilde toplumsal düzen ve dengeyi devam ettirirler (Çetin, 2003).

Yukarıdaki açıklamalardan da görüldüğü üzere, bu yaklaşım toplumsal düzen ve sisteme odaklanmaktadır ve sistemin sürekliliğine ağırlık vermektedir (Alkan ve Ergil, 1980). Hakim ideoloji ve iktidarın devamı esastır. Siyasal toplumsallaşma yoluyla, siyasal sistemin sürekliliğini, görece olarak değişmeyen bir biçimde sağlandığını varsayar (Alkan ve Ergil, 1980). Farklı toplumsal kesimleri, uzlaşamayan çıkar ya da ideolojileri fazla dikkate almaz. Çatışmayı, toplumu ayırıcı ve dağıtıcı olarak görme eğilimindedir (Poloma, 1993). Söz konusu yaklaşım, tutucu eğilimi nedeniyle eleştirilere uğramıştır (Alkan, 1989).

Çatışmacı Yaklaşım

Siyasal toplumsallaşmayı açıklayan teorilerden bir diğeri de çatışmacı yaklaşımdır. Öncelikle sosyal değişme üzerine geliştirilen bu teori sonraki dönemlerde siyasal toplumsallaşmayı açıklamaya çalışan yaklaşımlara da temel oluşturmuştur.

Bu teori temelini Karl Marx'ın çatışma kuramında bulur. Buna göre, toplumlar arasındaki eşitsizlikler, sınıf ayrımları toplum içinde çatışmalara neden olur. Sosyal değişim ve benzeri toplumsal olgular da bu sınıflar arasındaki çelişkilere dayanır (Özkalp, 1985). Çatışmanın toplumda düzeni sağlama işlevi olduğuna inanan sosyal bilimcilerden Coser'e göre çatışma, toplumsal yapının oluşumu, birleşimi ve korunması açısından araçsal olabilecek bir süreçtir, grup içi ve gruplar arası sınırların belirlenmesi ve korunmasını olanaklı kılar. Coser, çatışmanın toplum için gerekli olduğuna, çatışmaya izin veren toplumlar ve grupların toplumsal yapıyı parçalayacak patlamalara en az maruz kalanlar olduğunu ve çatışmanın toplumsal yapıyı güçlendirdiğini savunur (Geçtan, 2006).

Bu teoriye göre, toplumdaki unsurlar arasında bir uyumdan ziyade bir çatışmadan söz edilir. İçinde çatışmaların yaşandığı toplumsal sınıflar arasında bireyleri ve grupları etkileyen mekanizmaların ne olduğunu araştırır. Çatışmacı yaklaşım da sosyal denge düşüncesine dayanır ancak bu denge, ahenkli bir işbirliğinden değil, çatışmaların düzenlenmesi sonucu ortaya çıkan bir dengedir (Okumuş, 2003).

Siyasal toplumsallaşmayı açıklamaya yönelik araştırmaların bazıları toplum içindeki çatışma olgusunu ön plana çıkarmıştır. Çatışmacı yaklaşımlar, çocuklar ve gençlerin siyasal toplumsallaşma süreçlerine yoğunlaşırken, farklı toplumsal kesimleri baz almıştır. Buna göre, yoksullar, farklı etnik ve dini grupların çocukları yani toplumdaki hâkim kültür, ekonomi ve siyasal yaşamın dışında kalan kesimlerle ilgilenmişlerdir. Bu bağlamda, yapısal teorilerin tersine, toplumsallaşmanın tek bir eksende ve belli toplumsal araçlar tarafından şekillendirildiği görüşüne karşı çıkmışlar ve siyasal sistemde denge ve süreklilik yerine değişime, sınıfsal farklılaşmaların doğurduğu siyasal toplumsallaşmanın farklı görünümüne önem vermişlerdir (Alkan ve Ergil, 1980).

Siyasal Toplumsallaşmanın Aracı Kurumları

İnsanoğlu doğumundan itibaren belki de hemen her döneminde farklı uyarıların etkisi altındadır. Çocukluk, ergenlik, gençlik, orta yaşlılık ve yaşlılık gibi kabaca bir sınıflandırmada bile insanoğlunun gelişiminde her dönemin farklı bir öneminin olduğu görülebilir.

Ancak bu süreçlerin içinde belki de en önemlisi çocukluk dönemidir. Çünkü kişinin geleceğinin temelleri bir bakıma bu dönemde atılır. Freud tarzı bir yaklaşımla yorumlanırsa, insanların geleceği bu dönemde belirlenir. Bu nedenle çocukluk döneminde ebeveynlerin yaklaşımı, alınan eğitim, dış çevre koşulları bireyin gelişiminde etkilidir. Siyasal toplumsallaşma, toplumsallaşmaya dâhil olan bir süreçtir. Dinamik bir anlamı olan bu süreç içinde bireylerin yer alması ve siyasal anlamda toplumsallaşması farklı aracı kurumlar vasıtasıyla olmaktadır. Söz konusu araçlar toplumsallaşmanın aracı kurumları olmakla beraber, siyasal toplumsallaşmanın da aracı kurumlarıdır. Aile, arkadaş, okul çevresi, kitle iletişim araçları bu dönemlerde farklı derecelerde de olsa etkilidir.

Aile

Aile, “evlilik, süt veya kan bağı ile birbirine bağlı insanlardan oluşan ve toplumun temeli kabul edilen küçük toplumsal birimdir” (Demir ve Acar, 2005, s.8). Birey aile içerisinde doğar, büyür ve gelişir. Bireyin ilk deneyimlerini kazandığı, ilk tutum ve davranışlarını belirlediği ortam ailesidir. Klasik aile tipi olan ana-baba-çocuk üçlüsünde, ana-babanın temel görevi çocuğu toplumsallaştırmaktır. Böylece çocuk, içinde yaşadığı toplumun bir üyesi olabilmektedir (Koenig, 1961, s.130; Akt. Aziz, 1982 s.17). İnsan yaşamının özellikle ilk yıllarındaki fiziksel ve psikolojik gelişim sürecinde ailenin etkisi çok büyüktür ve bu dönemde edinilen deneyimler bireyin ilerideki yaşamına da etki edebilmektedir. Buna örnek olarak, Uysal (1984), baba otoritesi ile olan ilişkilerin, bireyin yetişkin dönemindeki tutum ve davranışlarının belirleyicisi olduğunu belirtmektedir.

Aile içerisinde çocuğa verilen sevgi, çocuğun fiziksel ihtiyaçlarının karşılanması kadar önemlidir. Nitekim bütün fiziksel ihtiyaçların karşılandığı yetiştirme yurtlarında büyütülen bebekler, aile içerisinde verilen sevgi ilişkilerini yaşamadıkları müddetçe gelişmemektedirler. Yapılan bir araştırma, yetiştirme yurdunda yetişen ergen çocukların, evlatlık olarak kimi ailelerce büyütülen ergen çocuklara göre zeka sınav

notlarının daha düşük olduğu, konuşma ve dili kullanma yeteneklerinin daha geç geliştiği, başkalarıyla olağan toplumsal ilişkiler kurmakta daha az yetenekli olduklarını ortaya çıkarmıştır. Söz konusu durumun ergenlik çağında da sürdüğü saptanmış, tüm yaşamları boyunca da azalarak ya da artarak süreceği sonucuna varılmıştır (Ozankaya, 1999).

Önemli bir sosyalizasyon mekanizması olan ailenin çocuklar üzerinde en belirgin etkisi, anne babalarının tercih ettiği değerler sistemini çocuklarına öğretmesi ve çocuklarının da bunu öğrenmesidir. Aile, bu süreç içerisinde hem toplumda yaygın olarak kabul gören genel nitelikli, hem de ailenin nesnel (gelir, ana-babanın öğrenim düzeyi, aile modeli vb.) koşullarının zorunlu kıldığı değer ve davranış kalıplarına göre hareket eder (Uysal,1984). Kuşkusuz bunu ne ölçüde yeterli olarak sağlayabildiği, ailenin toplumsal-ekonomik-kültürel koşullarına bağlıdır ve buna göre değişir. Genelleme yapmak gerekirse, orta ve yüksek gelir ve öğrenim düzeyindeki ailelerde bu görevin daha tatmin edici bir şekilde yerine getirilebildiği görülmektedir (Ozankaya, 1999).

Çocuğun aile içerisinde toplumsallaştırılması sonucunda, çocuğun toplumsal benliği gelişir, çocuk güvenlik duygusu kazanır, toplumsal mevki (statü) kazanır, sorumluluk ve bağımsızlık anlayışı oluşturularak başka insanlarla gerçekçi güç ilişkileri içinde bulunmaları sağlanır (Ozankaya, 1999).

Anne babanın çocuklara karşı tutumları, çocuğun sosyalleşmesi ve topluma uygun şekilde davranıp davranmamasını etkilemektedir (Rozen, 1967, akt. Kulaksızoğlu, 2000). Demokratik tutumlu ailelerde büyüyen çocuklar, ebeveyn otoritesinden korkmamakta, onlar tarafından sevildiklerini hissetmekte, fikirlerini serbestçe ifade etmekte ve bu çocukların daha sosyal olduğu bildirilmektedir (Hurlock, 1955, Akt. Kulaksızoğlu, 2000). Aşırı koruyucu tutuma sahip ailelerde büyüyen çocukların ise, yeterince girişimci olmadıkları, bağımsız davranmadıkları, ileri yaşlarda bile bir himaye edici aradıkları belirtilmektedir. Aşırı otoriter ve baskıcı tutum sergileyen ailelerde yetişen çocuklar ise, daha kolay boyun eğen, korkak, otoriteye karşı çekingen, kendinden istenileni fazlasıyla yerine getiren, kendilerinden güçsüzlere karşı saldırgan, otoritenin baskısı kalktığında isyankâr davranan ve kural tanımayan kişilik geliştirebilmektedirler (Kulaksızoğlu, 2000).

Aile üyelerinin birbirlerine ve çevreye karşı demokratik bir yapıda olması, bazı kararların alınmasında çocuğun fikrinin alınması, çocuğun sorduğu sorulara yerinde ve eğitici cevaplar verilmesi, çocuğun odasına kapıyı çalarak girilmesi gibi davranışlar, çocuğun kişilik gelişimi yanında siyasal tutumlarında da etkili olmaktadır. Çocuğun aile içerisindeki kurallara uymasının beklenmesi yerine, uyulacak kuralların belirlenmesinde tüm aile bireylerinin katılımının sağlanması, kurallara uyma konusunda çocuk eğitilirken, çocuğu kuralların sahibi haline getirebilmek ya da bu hissi çocuğa verebilmek, demokratik ve siyasal toplumsallaşmanın sağlanmasında önem teşkil etmektedir (Özpolat, 2011).

Birçok araştırma sonucu göstermiştir ki, ailenin öğrenim düzeyi ve statüsü yükseldikçe, çocukların aile içi kararlara katılımı, siyasal katılma eğilimleri ve siyasal konulara olan duyarlılıkları artmaktadır. Bunun yanında, farklı yöndeki araştırmalara göre, aile içi baskı ve anti-demokratik yaklaşımlar arttıkça çocukların siyasi olgulara, eğilimlere yönelimleri farklı yönde olmaktadır (Alkan ve Ergil, 1980).

Bireyin toplumsallaşması sürecinde birincil kümede yer alan aile, bireyin yetişkin hale gelmesiyle birlikte birey üzerindeki etkisini yavaş yavaş kaybetmektedir. Özellikle ergenlik döneminde aile içi ilişkiler azalırken aile dışındaki arkadaş ve diğer çevrelerle olan ilişkiler de artmaya başlamaktadır (Kulaksızoğlu, 2000).

Okul ve Eğitim

Eğitim, bireylerin davranış biçimlerini değiştirme sürecidir (Tyler, 1950, s.11, Akt. Kızıloluk, 2002, s.6). Genel anlamda eğitim, insan davranışlarında bilgi, beceri, anlayış, ilgi ve diğer kişilik nitelikleri yönünden belli gelişimler sağlamak amacı ile yürütülen etkiler sistemidir. Eğitim, öğretimin amaçladığı bilgi ve beceri kazandırmayı aşan bir etkinliktir. Bilgi ve beceri yönünden olumlu tavır geliştirme, kişinin ilgi, eğilimi ve yetilerine, toplumun geleceğe dönük beklentilerine uygun gelişmeler eğitimin geniş kapsamında yer alan etkinliklerdir. Öğretim, dar anlamda bir eğitimidir; başlıca sorunu kime, neyi, nasıl ve ne amaçla öğreteceğimiz sorusunda dğümленir. Etkili bir öğretim, ancak bu soruyu oluşturan dört ögenin bilinçli ve doğru çözümlenmesiyle sağlanabilir. Sorunun birinci ögesi öğrenciyi tanımaya; ikinci ögesi öğreteceğiniz koşulları belirlemeye; üçüncü ögesi öğretme yöntemini oluşturmaya; son öge ise öğretimin hedeflerini koymaya bizi yöneltmektir (Kaya, 2005, s.233-234).

Eğitim, insanın sosyalleşebilmesi, diğer insanlarla olumlu ilişkiler kurabilmesi, ortaklaşa amaçlar için birlikte çalışabilmesi ve kendi kültürünü değerlendirebilmesi için ona, işbirliği yeteneği kazandırılmasıdır. Okul ve eğitim, deyim yerinde ise insanların sosyalleşme sürecinde ikinci bir basamak ya da adımdır. Çocukların, birincil aile ilişkilerinden çıkarak, ikincil ilişkilerde bulunduğu alandır. Aile ile karşılaştırıldığında, okuldaki kurallar ve ilişkiler ailedekilere göre çok daha formaldır (Elkin, 1995 s.87).

Stanton'a (1962, s.399) göre okul, sosyalleşme için adeta bir deney yeridir (Kulaksızoğlu, 2000). Bireyin özellikle çocukluk çağlarındaki toplumsallaşmasında önemli bir yeri olan okulun toplumsallaşmaya katkısı, ilkokul hatta anaokulundan başlayarak orta ve yüksek öğrenim boyunca sürer ve bireyin, değişen içerikte, doğrudan eğitim yolu ile toplumsal kuralları almasını sağlar. Böylece, bireyin toplumdaki rol beklentilerine uygun bir kişilik almasına, bilgi ve davranış kazanmasına yardımcı olur. Kuşkusuz eğitimin bir amacı da, toplumsal mirası bir kuşaktan diğerine iletmektir (Aziz, 1982).

Eğitim, toplumsallaşmanın en etkili ve ucuz yoludur. İnsanların koşullanmaya en müsait olduğu dönemde bireyler toplum düzenine koşullandırılmaktadır, bu sayede düzenin sağlanması konusunda olumlu ya da olumsuz yaptırımları uygulamaya gerek kalmamaktadır ya da pek az gerek kalmaktadır (Ozankaya, 1999).

Bireyin okul hayatının başlamasıyla birlikte, okulda arkadaşlıklar, öğretmen ve diğer okul mensupları ile ilişkiler kurulur ve sosyalleşme sürecinde yeni bir evre başlar. Eğitim de benzer şekilde, bireylerin sosyalleşme sürecinde tamamlayıcı bir unsurdur. Her ülkenin kendine özgü bir eğitim sistemi ve programı vardır. Eğitim kurumları, toplumsal, siyasal ve kültürel değerlerin ve kodların iletilmesinde aracı kurumlar olarak görev yapmaktadırlar (Kaplan, 2005). Bu eğitim sürecinde, çocuklar ya da gençler sadece çeşitli alanlarda (coğrafya, tarih, matematik ve benzeri) bilgi edinmezler, aynı zamanda ülkenin kültürel, siyasal, ekonomik sistemi ile ilgili yani mevcut düzene ilişkin eğitim süreci yaşarlar. Ülkenin resmi ideolojisi bir şekilde eğitim sistemine yansır. Louis Althusser (1994, s:35)'e göre, okul sistemi kapitalist düzende sömürü ilişkilerinin yeniden üretilmesinde, kimi becerilerin öğretilmesi kılıfı altında hakim sınıfın ideolojisini aşılama yoluyla başrolü oynar (Akt.Kaplan, 2005, s:16). "Özellikle tarih, edebiyat dersleri siyasal kültürü yumuşak bir ideoloji biçiminde çocuğa vermektedir" (Çam, 1995, s.178). Buna örnek vermek gerekirse,

Türkiye'deki öğrencilerin tarih kitaplarında milli mücadele dönemi ağırlıklı olarak öğretilirken, Fransız eğitim sisteminde, Fransız devrimi ve sonrasında yaşanan gelişmeler ağırlıklı olarak öğretilmektedir. Yunanistan'daki bir öğrenci Kıbrıs sorununu farklı bir içerikle öğrenirken, Türk öğrenciler ülkenin bakış açısını yansıtan bir eğitimle Kıbrıs sorunu hakkında bilgi sahibi olmaktadır.

Okul ve eğitimin çocuğun sosyalleşmesindeki etkisi her kesimde ve her düzeyde aynı şekilde hissedilmez. Gelişmiş ülkelerde ya da varlıklı sınıflarda okul ve öğretmenin toplumsallaşmadaki etkisi azalmakta, az gelişmiş ülkelerde ve öğrenim düzeyinin düşük olduğu yoksul sınıflarda öğretmenin toplumsallaşmadaki etkisi artmaktadır. Ayrıca ailedeki öğrenim düzeyi yükseldikçe öğretmenin siyasal toplumsallaşmadaki etkisi azalmaktadır (Tezcan, 1997, 89-90).

Kitle İletişim Araçları

Bireyin toplumsallaşmasına etki eden faktörlerden bir diğeri de son yıllarda gelişen iletişim teknolojileri (bilgisayar, internet vb.) sayesinde etkisi hızla artan kitle iletişim araçlarıdır. İletişim bir kimse veya bir gruptan diğerine çoğu zaman semboller aracılığı ile bilgi, fikir, tutum ve duygu aktarımı olarak tanımlanmaktadır (Tan, 1981, s.3, Akt. Aydın, 2008). İletişim kavramı içerisinde yer alan kitle iletişim ise, kamusal, örgütsel, tek yönlü, alıcı kitlesinin heterojen olduğu, alıcı kitlesi ile ilişkileri informal olan ve hedef kitlesi çok geniş iletişim biçimidir (Aydın, 2008).

Dönmezer'e (1994, s.384) göre "iletişimin bazı tekniklerle, belirli bir teknoloji uygulanarak çoğaltılıp güçlendirilerek, çok sayıda kişiyi etkileyecek biçime getirilmesine kitle iletişimi (mass communication) adı verilir ve kullanılan araçlara da kitle iletişim araçları (mass media) veya kısaca medya" denilir.

Günümüzde kitle iletişim araçları çok çeşitlenmiş ve gelişmiştir. Günümüz iletişiminde yazılı, görsel, işitsel özellik taşıyan farklı iletişim araçları kullanılmaktadır. Gazete, dergi, kitap, radyo, televizyon, internet, sinema, kaset ve CD'ler birer kitle iletişim aracıdır (Aydın, 2008). Teknik gelişmelerle birlikte etki alanları da gittikçe genişleyen bu araçların başlıca özelliği, olayları ve yorumları çok kısa bir zamanda çok büyük kitlelere yayabilmeleri ve böylece onların kanaatlerine yön verebilme olanağına sahip olmalarıdır (Kapani, 1997). 1930'larda ABD'de kitle iletişim araçlarının korkunç derecede güçlü yeni bir silah olduğuna olan inanç, 1940 ile 50'li yıllarda değişmiş ve etkilerinin sınırlı olduğuna inanılmıştır. Bugün ise kitle

iletişim araçlarının çok nadir olarak çok büyük tutum değişikliklerine neden olabileceğine inanılmaktadır. Günümüzde kitle iletişim araçları bilgi sağlayarak, gündem belirleyerek, güçlü tutumları canlandırarak ve konuları çerçeveleyerek etkili olabilmektedir (Taylor, Peplau ve Sears, 2003/2007).

Kitle iletişiminin işlevleri üzerinde yapılmış pek çok sınıflandırmaya rastlamak mümkünse de, bunlar arasında popülaritesi açısından 1984 yılında UNESCO Komisyonunca hazırlanan ve kısaca “MacBride Raporu” olarak bilinen “Many Voices, One World” adlı çalışmaya değinilebilir. Söz konusu raporda, kitle iletişiminin şu sekiz işlevinden söz edilmektedir (Kaya ve Alemdar, 1983).

-Haber ve bilgi sağlama işlevi: Medya temelde olaylar ve koşullar hakkında haber ve bilgi aktararak, ulusal ve uluslar arası koşulların anlaşılmasını, bilerek tepkide bulunmasını sağlamaktadırlar.

-Toplumsallaştırma İşlevi: İnsanların toplum içinde varlığını sürdürebilmesi için gerekli olan toplumsallaşmanın sağlanması, toplumun maddi ve manevi temellerinin topluluk üyelerine aktarılması ve aktarılanların onlar tarafından öğrenilmesi medyanın toplumsallaştırma işlevi olarak anılmaktadır. Kitle iletişim araçlarının toplumsallaştırıcı etkileri biricik yani kendilerine özgüdür (Elkin, 1995).

-Güdüleme işlevi: Toplumların kendilerine belirledikleri amaçları açıklayıp, özendirerek, bireyin toplum yaşamında olduğu gibi bu amaçlar için gösterilen çabalara da katılmasını sağlama işlevi, güdüleme diye tanımlanmaktadır.

-Tartışma ortamı hazırlama işlevi: Medya, hazırlayabileceği tartışma ortamı ile bireylere aktarılan toplumsal değer ve amaçlara açıklık kazandırmakta, gelişmelerine katkıda bulunmaktadır.

-Eğitim işlevi: Medya bilgi aktarırken, doğal olarak, toplumun üyelerinin bilgi düzeylerini, yetenek ve becerilerini daha üst düzeye çıkarmalarına yardımcı olmaktadır.

-Kültürün gelişmesine katkı işlevi: Kültürün gerek tanıtımı ve geliştirilmesinde, gerekse de kültür mirasının korunmasında medyanın önemli görevleri vardır.

-Eğlendirme işlevi: Medya toplumsal yaşamın baskıcı temposuna kapılmış bulunan bireylere, hoşça zaman geçirme, dinlendirme olanaklarını daha ucuz ve çeşitlilik içinde sunabilmektedir.

-Bütünleştirme işlevi: Medyanın işlevlerini yerine getirmesiyle toplumdaki bireyler, gruplar arasında ilişkileri geliştirip, onların toplumlarını olduğu kadar, birbirlerini de tanması.

Kısaca medyanın işlevleri toplumsallaştırma işlevi, siyasal işlev, ekonomik işlev, enformasyon işlevi biçiminde dört temel unsur üzerinde genellenebilir. Yukarıda ifade edilen işlevler bireylerin ve özellikle çocukların sosyalleşme sürecinde önemli rol oynar. Buna siyasal toplumsallaşma olgusu da dâhildir.

Günümüz dünyasında, gelişmiş ya da gelişmekte olan tüm toplumlarda bireyler gündelik yaşamlarında farklı amaçlarla da olsa kitle iletişim araçlarını kullanmakta, kitle iletişim araçlarının etkisine maruz kalmaktadırlar. Kitle iletişim araçlarındaki çeşitlilik teknolojinin gelişmesine bağlı olarak artmaktadır. Toplumsal yaşamda ortaya çıkan ihtiyaçlara bağlı olarak gelişen teknoloji ve kitle iletişim araçlarının çeşitliliği, medyanın kullanım biçimini, bireysel alışkanlıkları ve bunlara bağlı pek çok şeyi değiştirmektedir. Medyanın etkisi eğitim seviyesi düşük olan kişilerle çocuklar üzerinde daha fazla olmaktadır. Çocukların yetişkinlere göre medyaya ilgisi gittikçe artmaktadır. Çoğu ailelerde çocuğun medya deneyimi yetişkinlere göre daha fazladır. Seyredeceği televizyonu, dinleyeceği radyoyu, okuyacağı gazete ya da dergiyi çoğu kez kendi iradesi ile seçen çocukların oranı gittikçe artmaktadır (Aydın, 2008).

Kitle iletişim araçları arasında televizyonun etki alanı daha geniş olarak kabul edilebilir. Kulaksızoğlu (2000), televizyonun giderek daha fazla bir şekilde gençlerin tutum ve davranışlarına şekil vermekte olduğunu ve onların dünya görüşlerini etkilediğini, bazı durumlarda televizyonun gençler üzerinde aileden ve eğitim kurumlarından da etkili olmaya başladığını belirtmektedir. Ergenlerin televizyondan etkilenme düzeyleri her bireyde aynı değildir. Etkilenme düzeyi, ergenin kültürel ve ahlaki ölçülerine, ihtiyaçlarına, ilgi ve yeteneğine, zekâsına, ekonomik seviyesine, yaşına ve cinsiyetine bağlı olarak değişebilir (Kulaksızoğlu, 2000).

Çocukların algı düzeyinin son derece açık olduğu bu çağlarda, kitle iletişim araçları ülkedeki demokrasinin işleyişi, insan hakları, siyasal yapı, siyasal partiler gibi olguları, onlara aktarırlar. Ergenlik ve yetişkinlik döneminde ise ailenin yerini arkadaş grupları ve kitle iletişim araçlarının aldığı görülmektedir. Ergenlik ve yetişkinlik döneminde bireyin siyasal ve toplumsal norm, değer, tutum, inanç ve davranış

kalıplarının aktarımında ve içselleştirilmesinde arkadaş gruplarının ve kitle iletişim araçlarının etkisinin en üst seviyeye çıktığı görülmektedir (Akay, 2006).

Arkadaş Grupları

Arkadaş grupları bireylerin sosyalleşmesindeki adımlardan biridir. Aslında aile ilk etap iken, sosyalleşme sürecinde belli bir süre sonra, okula başlama döneminden itibaren, okul, arkadaş grupları, aile gibi kurumlar bir arada bireyi etkisi altına alır. Arkadaş gruplarının çocuğun toplumsal davranışlarını etkilediği, hem halk arasında kabul gören bir görüş hem de bilimsel araştırmalarla da bulunan bir sonuçtur (Alkan ve Ergil, 1980).

Arkadaş çevresinin diğer sosyalleşme unsurlarından daha öne geçtiği dönemin ergenlik dönemi olduğu söylenebilir. Bu dönemde arkadaşlar kişilerin davranış, düşünce ve tavırlarında aileden ve hatta okuldan çok daha etkilidir. Örneğin Kulaksızoğlu'na (2000) göre yedi yaşlarından sonra arkadaşların çocuk üzerindeki etkisi hissedilmeye başlanır ve ergenlikte arkadaşlara verilen değer önem kazanır.

Özellikle ailenin etkisinden kurtulma ve kendi kişiliğini yaratma çabası, bireyleri arkadaş çevresine daha fazla yakınlaştırmaktadır. Bu dönemde, arkadaşlar, aile ve öğretmen gibi unsurlara göre daha fazla rol modeldir. Aslında arkadaş çevresi, yaşamın ergenlikten sonraki döneminde de son derece etkindir. Üniversite ortamı, iş hayatı gibi süreçlerde de arkadaş ortamı temel belirleyicilerden biridir (Alkan ve Ergil, 1980).

Günlük faaliyetler, spor, eğitim ya da ders çalışma başarısı, cinsellik ile ilgili birçok unsur arkadaş çevresinin etkisi ile de oluşabilmektedir. Özellikle arkadaş kümeleri içerisinde cinsel eğitim aileninkinden çok daha yaygındır. Arkadaş grubunda öğretme işlevi daha çok şarkılar, danslar, sporlar ve popüler kültürün öteki yönleri aracılığıyla gerçekleştirilir ve kişinin toplumsal ufkunun genişlemesine ve onun daha karmaşık bir kişilik kazanmasına katkıda bulunur (Elkin, 1995).

Akran grupları ve gençlik kültürünün birey açısından önemi, aile içinde yaşanan toplumsallaşma yetersiz veya başarısız olduğu durumlarda daha da artmaktadır. Çünkü bu durumda akran grupları ve gençlik kültürü, ailenin veremediği toplumsal kural ve rolleri, kendi yöntemleriyle üyesine aktaracaktır. Bu aktarım süreci, hem grubun diğer üyelerinin toplumsal kural ve rolleri hangi içerik ve yöntemle aldığıyla

ya da başka bir ifadeyle, grup üyelerinin toplumsallaşma biçimiyle yakından ilişkili olacak, hem de gençlik kültürünün ayırt edici yapısına bağımlı olacaktır (Aziz, 1982).

Üniversitenin Rolü

Bireylerin sosyalleşme sürecinde, okul başlığı altında incelenebilecek bir konu olsa da üniversitenin eğitimsel işlevinden daha büyük bir anlamı vardır. Üniversiteye kadar, çocukluk ve ergenlik döneminde okulun rolü ve siyasal toplumsallaşma ile ilgili kişiye kattıkları, ders müfredatları ya da eğitim programı ile sınırlıdır. Bir bakıma, her ülkenin egemen ideolojisi ve eğitim anlayışı çerçevesinde öğrencilerin sosyalleşme sürecine katkı sağlanır. Ancak üniversite birçok açıdan farklıdır. Birey artık yetişkindir, birey için akademi ya da yüksek öğretim, ortaöğretim ve lise eğitim sisteminden çok daha fazla bir anlam ifade eder.

Türk Dil Kurumu sözlüğünde üniversite, “Bilimsel özerkliğe ve kamu tüzel kişiliğine sahip, yüksek düzeyde eğitim, öğretim, bilimsel araştırma ve yayın yapan fakülte, enstitü, yüksekokul vb. kuruluş ve birimlerden oluşan öğretim kurumu” olarak tanımlanmaktadır. Tural (2004, s.44) ise üniversitenin; insanlığın yararına bilgi üreten, ürettiği bilgiyi ülkenin insanını ve dünyanın insanını aydınlatma amacıyla sosyal adalet temelinde yayan, insanlık karşıtı uygulamaları tartışmaya açan ve eleştiren ve farklı görüşleri en çağdaş biçimde dillendiren, bu bağlamda sessiz kalmaması gereken bir araştırmacılar topluluğu olduğunu söylemektedir (Akt. Aras, 2006)

Yukarıdaki tanımlardan da anlaşılacağı üzere, üniversite sadece, liseden sonra devam edilen bir eğitim kurumu ya da Türkiye’deki algılanışı gibi meslek edinmek için gerekli bir birim değildir. Ülkemizde mesleki edinim ve geleceğin garanti altına alınması şeklinde algılansa da, üniversiteler ve onun mensupları (akademisyenler) ilgili alandaki teorik ve pratik bilgileri öğrencilere kazandıran unsurlardır. Burada “kazandıran” kelimesi bilinçli bir tercihle kullanılmıştır. Çünkü eğiten, öğretici kurumlardan ziyade, yukarıdaki tanımlardan da anlaşılacağı üzere, üniversiteler gençlere dünya görüşü kazandıran kurumlardır.

Bunun yanında, elbette ki, ülkenin geleceğine yön verecek ya da istihdam sürecine katılacak kişiler, belli alanlarda uzmanlaşarak üniversitelerde yetişmektedir. Bunun yanında, eğer kişi ailesinden ve yetiştiği çevreden ayrı bir şehirde üniversite

hayatına başlamışsa, bu durum birey olma yolunda ciddi bir adım atıldığıнын işaretidir.

Üniversite kapsamındaki eğitim sistemi, yönetim biçimleri, akademik ve idari personelin yaklaşımları ve bunların günlük yaşama yansımaları bireylerin siyasal sosyalleşme sürecinde etkilidir. Üniversite içindeki siyasal kültür, örneğin demokratik ya da anti-demokratik yapıya ilişkin siyasal kültür bir biçimde öğrencilerin siyasal toplumsallaşma ve katılım düzeylerini belirler (Çuhadar, 2006). Bu konuya örnek vermek gerekirse, ülkemizde 1961 Anayasasının görece demokratik ve örgütlenme özgürlüğüne yer veren yapısı, 1960'lı yılların sonlarındaki öğrenci hareketlerinin etkinliğinde önemli bir rol oynamıştır. Tam tersine, 1982 Anayasasının baskıcı, örgütlenme karşıtı ve yükseköğretimde öğrencileri a-politikleştiren düzenlemeleri ise, 1980 sonrası gençliğin siyasal toplumsallaşmasında etkili olmuştur.

Siyasal Katılım Olgusu ve Önemi

Siyaset kurumu ve onun işlerliğine ilişkin en önemli olgulardan biri siyasal katılma kavramıdır. Siyasal katılma yani bireylerin siyasal sisteme ve onun işleyişine ilişkin eylem, tutum ve düşünceleri var olmadığı sürece, siyaset kurumunun varlığından, en azından demokrasi kavramından söz edilemez. Bu nedenle, siyasal katılıma ilişkin literatürde yapılan bazı tanımları sıralamakta fayda vardır.

Çağdaş demokratik yönetimde genel anlamda katılma demokratik değer ve süreçlerin toplumda benimsenmesine ve demokrasinin işlerlik kazanmasına yönelik bir kavramlar ve uygulamalar bütünü ifade etmektedir. Bu bağlamda katılma gelişmekte olan toplumlar kadar, sanayide ileri teknoloji kullanan ve sanayi sonrası toplumları olarak adlandırılan toplumlarda da güncelliğini korumaktadır. Ancak, hemen her demokratik yönetim için genel bir amaç niteliğini taşımasına karşın, katılma konusunda gerek literatürde gerekse uygulamada ortak bir tanım ve kuram bulunmadığı görülmektedir. Bunun sonucu olarak seçimlerde oy vermeden başlayarak, siyasal güç ve çıkar elde etme, yönetsel işlerin yürütülmesinde görev alma, karar verme sürecinde etkin olma ya da halkın yasa koyucu ve yürütücü olarak kamu görevlerini bizzat yerine getirmesine kadar çok ve çeşitli tanımlar ve uygulamalar katılma teriminin kapsamı içine girmektedir (Uysal,1984, s.1).

Nur Vergin'e (2003) göre, parlamento, siyasi partiler, sendikalar, sivil toplum örgütleri birçok toplumda var olabilir, ancak onların kendi aralarında kurdukları ilişkiler siyasal sistemi meydana getirir. Bu ilişkiler ülkeden ülkeye farklı olabileceği gibi, bu ilişkinin sonucunda ortaya çıkan siyasal sistem de farklılık gösterebilir. Tüm bu süreçlere dahil olma ya da ilişkilerin mahiyetini belirleme durumu ise, siyasal katılım sürecinin sonucudur.

Münci Kapani'ye (1997) göre, siyasal katılım, yurttaşların siyasal sistem ve onun kurumları karşısındaki eylem, düşünce ve tercihleridir. Kapani'ye göre, siyasal katılım, siyaset kurumu ve kültürü ile ilgili, basit bir düşünce ve meraktan, yoğun katılım ve eylemlere uzanan geniş bir yelpazeyi ifade etmektedir.

Ahmet Taner Kışlalı'ya (2002) göre, bireylerin, siyasal partilerin, baskı gruplarının ve benzeri toplumsal, ekonomik ve siyasal birimlerin, ülke siyasetinin işleminde yer alması ya da belli oranda sürece dahil olmaları siyasal katılma olgusunun içeriğini yansıtır. Sadece fiziksel katılım ya da eylem değil, aynı zamanda kamuoyunda oluşan fikir, tutum ve eğilimlerin belli şekillerde yansımaları da siyasal katılıma dahil edilmektedir.

Ersin Kalaycıoğlu'na (1983) göre ise, bireylerin siyasal ve toplumsal süreç içinde, otonom bir biçimde şekillenen, tercih ve kararlardır. Bu sürecin sonunda ise, siyasal karar mekanizmalarında yer alacak olanları ya da halen görevlerinde bulunan kişileri etkilemek adına yaptıkları eylem ve faaliyetlerdir.

M. Akif Çukurçayır'a (2002) göre, siyasal katılma politik süreçleri etkilemeyi amaçlayan bütün davranışları içerir ve etkileyen ile etkilenen olduğu bir otorite ilişkidir.

Demir ve Acar (2005, s.367) ise siyasal katılımı "bireylerin veya örgütlerin içinde yer aldıkları siyasal sistemin karar alma süreçlerini etkilemek, yönlendirmek, yönetimde görev almak veya nüfuz sahiplerini desteklemek amacıyla siyasal etkinliklere katkıda bulunmaları. Seçmek veya seçilmek amacıyla seçimlere katılmaya seçim yoluyla katılım; işçi sendikaları, işveren örgütleri gibi örgütlenmiş baskı grupları yoluyla yapılan katılıma da örgütsel katılım" şeklinde ifade etmişlerdir.

Eroğul (1999), katılımdan söz edilebilmesi için, devlet kurumunun ortaya çıkmış olmasının yani toplumun bütünlüğünü yitirmiş olmasının, yöneten ile yönetilen olarak tarafların belirlenmiş olmasının ve siyaset ile yönetimin bir tarafın tekeline girmiş olmasının gerektiğini belirtmektedir.

Siyasal Katılım Biçimleri

Esat Çam'a (1995) göre, siyasal katılma süreçleri siyasal kültür içinde yerleşmiş olan normlardan bir şekilde etkilenmektedir. Siyasal kültürün norm ve kuralları, insanların siyasal alan içindeki davranışlarını belirler. Kültürel normlar birçok ülkede aktif katılma biçimlerinden ziyade, oy kullanma ve sistemi onaylama gibi düşük düzeyde katılımları destekler niteliktedir. Kamu siyasetini şiddetle protesto etmek ise kabul görmeyen bir etkinliktir.

Çam (1995) ayrıca, siyasal kültüre göre şekillendiğini belirttiği, siyasal katılma biçimlerini siyasal sistem tarafından kabul gören-görmeyen ve düşük düzeyde-yüksek düzeyde katılma şeklinde sınıflandırmaktadır.

Şekil 1.

Katılma Biçimleri

Katılma Düzeyi	Kabul gören (olağan)	Kabul görmeyen (radikal)
Yüksek	I	II
Düşük	III	IV

Çam, 1995, s.176

Çam (1995), bu dört tür siyasal katılmanın toplumların çoğunda görülebileceğini, büyük devletlerde genellikle I. II. ve IV. tip siyasal katılmaların bir arada olduğunu, II. tip katılmanın ise çok az gerçekleştiğini belirtmektedir. II. tip katılmanın A.B.D. ve Batı Avrupa ülkelerinde görüldüğünü de eklemektedir.

Barnes ve Kaase (1979) siyasal eylemi olağan siyasal katılım, eylem davranışı ve baskıcı eylem olarak üçe ayırarak sınıflandırmışlardır. Bu ayırım iki eylem biçimini içermektedir.

1. Olağan Siyasal Katılım: Seçim süreciyle siyasal rejim tarafından konulmuş kural ve normlara uygun olan eylemlerden oluşmaktadır. Bu konuya örnek olarak, bireyin oy kullanması, seçim kampanyalarında etkin rol oynaması, bağışlarda bulunması, siyasetle ilgilenmesi, siyasi konularda tartışmalara katılması, bir partinin rozetini taşıması, bir partiye üye olması, gibi faaliyetler gösterilebilir.

2. Olağandışı Siyasal Katılım: Bu katılım biçimi siyasal rejim tarafından konulmuş kural ve normlara uygun olmayan eylemlerden oluşmaktadır. Siyasal otorite tarafından meşru kabul edilmeyen bu eylemler arasında, bildiri yayınlamak, gösteri yürüyüşleri ya da mitingler düzenlemek, toplu dilekçe vermek, devrim girişimi düzenlemek, boykot, bina-giriş-çıkışlarını engellemek, işgal, ateşli silahlar ve bombalar kullanarak suikast ve saldırılarda bulunmak gibi örnekler bulunmaktadır (Akt. Tola, 2007).

Siyasal Katılım Düzeyleri

Siyasal katılımın boyutları Amerikalı siyaset bilimcisi Robert Dahl (1963), tarafından ilgi, önemseme, bilgi ve eylem olarak sıralanmaktadır (Baykal, 1970). Kapani'ye (1997) göre, ilgi, siyasal olayları izlemeyi; önemseme, siyasal olaylara önem vermeyi; bilgi, olaylar ve sorunlar hakkında bilgi sahibi olmayı; eylem ise siyasal olaylara aktif olarak karışmayı ifade eder ve bu boyutlar birbiriyle yakın bağlantılıdır.

Milbrath, "Political Participation" adlı yapıtında, siyasal katılma eyleminin yoğunluk ve zorluk (Akay, 2006) derecesine göre bir sıralama yapmış ve eylemleri Gözlemci Eylemler, Aracı Eylemler ve Siyasal Mücadeleye Yönelik Eylemler olarak sınıflandırmıştır. Gözlemci eylemler, en basit katılma türleri olup, siyasal uyarılara açık olmak, oy kullanmak, tartışmalara girmek, başkalarını belirli bir yönde oy kullanmaya ikna etmek ve rozet takmak gibi eylemleri içermektedir. Aracı eylemler ise, siyasi bir liderle ilişki kurmak, bir partiye aday veya adaya parasal yardım yapmak, siyasal bir mitinge katılmak gibi eylemleri içermektedir. Milbrath, seçim kampanyasında çalışmak, aktif parti üyeliği yapmak, strateji tayin toplantılarına katılmak, siyasal fonlar toplamaya çalışmak, siyasal bir mevki için aday olmak ve siyasal bir mevki sahibi olmak gibi eylemleri siyasal mücadeleye yönelik eylemler içerisinde değerlendirmekte ve bu eylemlerin siyasal katılma sürecinin en üst düzeyi olduğunu belirtmektedir. Siyasal katılma biçimleri toplumdan topluma siyasal kültür

nedeniyle farklılık gösterebilmektedir. Bir ülkede yaygın olan siyasal katılım türü, başka bir ülkede alışılmadık bir davranış olarak değerlendirilebilir (Çam, 1995).

Baykal (1970) da, Milbrath'ın sınıflamasına benzer bir sınıflama yaparak, siyasal katılım düzeylerini, siyasal olayları izleme, siyasal olaylar hakkında tavır takınma ve siyasal olayların içine karışma olarak gruplamıştır. Siyasal olayları kitle iletişim araçlarından takip etmek ve dinleyici olarak parti kongrelerine ve mitinglere katılmak gibi eylemleri siyasal olayları izleme kategorisine dâhil etmiştir. Bu kategorideki eylemler, kişinin siyasal hayattan haberdar olmasına yönelik eylemlerdir. Siyasal olaylar hakkında tavır takınmada ise birey, yalnızca siyasal olayları izlemeyip, onlar hakkında tavır da takınmaktadır. Son kategoride ise, birey olayları izlemek ve tavır takınmakla yetinmeyip, bizzat olayların içine dâhil olmaktadır. Bu gruptaki eylemleri Baykal, siyasal katılmanın en ileri şekli olarak görmektedir. Bir siyasi parti ya da derneğe üye olmak, siyasal görevlerde bulunmak, gösteri, yürüyüş ve mitinglere aktif olarak yer almak bu kategoride sayılabilir.

İlter Turan'a (1996) göre ise, siyasal katılma, siyasetle ilgilenmekten hoşlanma, siyasete aktif katılım, gibi birçok alanı kapsamaktadır. Bunun yanında, siyasal katılmanın yoğunluğu (yani az ya da çok oluşu) kişilerin siyasal olaylar karşısında aldıkları tutumda siyasal süreci ne kadar etkileyebildikleri ile ilgilidir. Örneğin, vatandaşlar siyasal katılım ile süreç üzerinde ne kadar etkilerinin olduğunu görürlerse ve buna inanırlarsa, katılımın düzeyi bir o kadar artacaktır. Örnek vermek gerekirse, Batılı toplumların demokratik nitelikli siyasal kültürü ve yöneticilerin kamuoyunu dikkate almaları, siyasal katılımı arttıran bir unsurdur. Bunun yanında, siyasal sistemin krizleri, vatandaşların isteklerini yerine getirmemesi, toplumla zıtlasma benzer şekilde siyasal katılım biçimini şekillendirip, yoğunluğunu hızla arttırabilir (Turan, 1996). Buna, Arap ülkelerinde 2010 yılından itibaren başlayan sokak olayları ya da eylemleri siyasal katılım biçiminin aniden yoğunlaşması örnek verilebilir.

Siyasal Katılımı Etkileyen Etmenler

Bir önceki bölümde, siyasal katılım düzeyleri incelenirken değinildiği üzere, ülkenin siyasal kültürü, siyasal yapısı, ülkenin eğitim düzeyi gibi birçok toplumsal unsur siyasal katılım üzerinde etkilidir. Bunun yanında, bireysel özellikler de siyasal katılım sürecinde etkili olmaktadır. Ani gelişen olaylar, siyasi ve ekonomik krizler, siyasal

katılım süreçlerini arttıran unsurlar olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu bölümde genel ya da toplumsal etmenler dışında bireysel unsurlara değinilecektir.

Aile

Aile, “nüfusu yenileme, milli kültürü taşıma, çocukları sosyalleştirme, ekonomik, biyolojik ve psikolojik tatmin fonksiyonlarının yerine getirildiği bir müessesedir” (Erkal, 1997, s.94). Ailenin siyasal toplumsallaşma sürecindeki rolü, benzer şekilde, bireylerin siyasal katılım süreçlerini de etkilemektedir. Demokratik bir aile ortamında yetişen biri ile susmak zorunda olduğunu bilerek ve bu şekilde eğitilerek büyütülen bir kişinin siyasal katılım şekil ve düzeyleri farklıdır. Aile yapısı ve nitelikleri insanların siyasal katılımını etkilediği ölçüde, ülke siyasal kültürünün de ne kadar katılımcı olduğu yönünde fikir verir.

Yaş

Siyasal katılımı yaş faktörü ele alındığında birkaç noktaya temas etmek gerekmektedir. Bunlardan biri genç insanların yaşlılara oranla değişime ve yeniliğe daha açık olmaları, yaşlıların ise gençlere nazaran daha tutucu davranışlara eğilimli olmalarıdır (Kışlalı, 2002).

Diğer nokta ise, yaşla birlikte değişen enerji düzeyidir. Gençlerin enerji düzeyinin daha yüksek olması, kişinin uyum yeteneğinin artmasına neden olmaktadır ve genç insanlar radikal kararlar almak ve uygulamak için kendilerini daha cesur hissetmektedirler. Ancak kişi yaşlandıkça ve belli sorumlulukları üzerinde hissetmeye başladıkça, enerji düzeyinde düşüş görülmektedir ve bu durum kişinin köklü değişiklikler yapabilmesi için kendisini güçsüz hissetmesine neden olmaktadır (Kışlalı, 2002). Gençlerin protesto veya yürüyüşlerde daha sık boy göstermeleri, bu gibi nedenlere bağlanabilir.

Baykal (1970), gençler ve ileri derecede yaşlı olan kişilerin siyasal katılımlarının düşük olduğunu, orta yaş gruplarında ise yüksek olduğunu söylemektedir. Gençlik yıllarında başlayan ve yükseliş gösteren siyasal ilginin, 40-50 yaşları arasında zirve yaptığını ve daha sonra yavaş yavaş düşmekte olduğunu belirtmektedir.

Cinsiyet

Siyasal katılım açısından cinsiyet farklılığına bakıldığında, tüm dünyada erkekler kadınlara göre daha ileri durumdadır. Bunun nedeninin neler olabileceği düşünüldüğünde, Lane (1965)'nin öne sürdüğü açıklama oldukça akla yakın gelmektedir. Ona göre toplumun kadına yüklediği imaj, kadınların siyasal davranışlarının erkeklerden farklı olmasına neden olmaktadır. Bu imaja göre siyaset erkek işidir ve iktidar ilişkisi bakımından erkek güçlü ve hakim, kadın ise zayıf ve bağımlıdır (Baykal, 1970).

Tarihin belli dönemlerinde kadının bir kenara itildiğine dair çarpıcı örnekler mevcuttur. Nazi Almanya'sında Hitler kadınların "Üç K" dışında başka hiçbir şeyle ilgilenmemesi gerektiğini savunmuştur. Bu üç K'dan birincisi Kinder (çocuklar), ikincisi Kuche (mutfak), üçüncüsü ise Kirche (kilise)'dir. Diğer bir örnek de İtalya'da Mussolini zamanında kadınlara yüksek öğrenimin yasaklanmasıdır (Bouthoul, 1968). Bu örnekleri çeşitlendirmek elbette mümkündür ancak tarihte kadının toplumdaki yerini göstermek açısından yeterli görülebilir.

Kadını kamu yaşamında bir nebze etkisizleştiren İslam geleneğinin hakim olduğu toplumlarda, erkeğin siyasal alanda kadına göre ileri durumu daha belirgin olmaktadır. Ancak herhangi bir dine bağlı olmaksızın, siyasal etkinliklerde kadının ikinci plana itilmiş olması evrensel bir olgu olarak değerlendirilmektedir (Eroğul, 1999).

Kışlalı (2002), kadının siyasete olan ilgisiyle ilgili olarak, kadınların sandık başına gitme konusunda erkeklere nazaran daha isteksiz olduklarını, oylama yaparken tutucu partileri tercih ettiklerini, siyasal tercihlerinde kararlılık düzeylerinin erkeklere oranla daha düşük olduğunu, parti politikalarından ziyade partinin başındaki kişinin kişiliğinden etkilendiklerini, evli kadınların kocalarının siyasal tercihlerine uyum gösterdiklerini ve genel olarak siyasal konulara ilgilerinin düşük olduğunu ifade etmektedir.

Kadının siyasal haklarına geç kavuşması da, siyasetin bir erkek işi olarak algılanmasına neden olarak gösterilebilir. Türkiye'de 1926 yılında kabul edilen Yurttaşlar Yasası (Medeni Kanun) ile kadınlar, toplumsal haklar bakımından genelde erkeklerle eşit kılınmışlardır. Siyasal haklar açısından bakıldığında da, kadınlara

1930 yılında belediye seçimlerinde seçme ve seçilme hakkı, 1933 yılında muhtar ve ihtiyar heyetlerine seçilebilme hakkı ve 1934 yılında da milletvekili seçme ve seçilme hakkı verilmiştir. 1935 yılındaki seçimlerde 18 Türk kadını meclise milletvekili olarak girmeyi başarmıştır (Gül, 1997). Bu oran sonraki yıllarda azalarak devam etmiş ve 1950 yılında en düşük seviyesini görmüştür. Nitekim 1950 yılında meclise giren kadın milletvekili sayısı yalnızca üçtür (Kışlalı, 2002). Günümüze bakıldığında ise, 2007 yılı seçimleri sonucunda yalnızca 48 kadının milletvekili seçildiği görülmektedir (<http://www.tuik.gov.tr>).

Öğrenim Düzeyi

Eğitim seviyesinin yükselmesi ile birlikte ve onun bir sonucu olarak siyasal katılma seviyesinin de yükseliş gösterdiği birçok araştırma ile belgelenmiştir. Angus Campell (1962, s.20), siyasal katılmayı açıklayabilecek unsurların en güvenilirinin resmi eğitimde geçen yılların sayısı olduğunu söylemektedir (Akt. Baykal, 1970, s.56).

Eğitim, sadece insanlığın ortak malı bilginin iletme ve zihni yeteneklerin geliştirilme aracı değildir. Aynı zamanda her kültürün kendine özgü değerlerinin ve davranış biçimlerinin yeni kuşaklara geçirilmesi yani toplumsallaşma da büyük ölçüde eğitim yolu ile sağlanır. Eğitimin toplumsallaştırma yönü, önemli siyasal sonuçlar yaratacak niteliktedir. (Baykal, 1970)

Eğitim değişkeninin, siyasal katılımı en çok etkileyen demografik değişken olduğunu söyleyen Almond ve Verba (1965), değişik ülkelerde gerçekleştirdikleri siyasal katılım ile ilgili çalışmaları sonucunda, öğrenim düzeyi yüksek kişilerin, resmi siyasal organların birey üzerindeki etkisinin daha çok farkında oldukları, siyasal olayları ve seçim kampanyalarını daha çok izlediklerini, siyasal konularda daha çok bilgi sahibi olduklarını, fikir sahibi oldukları siyasal konuların daha çeşitli olduğunu, siyasal ilgi alanlarının daha geniş olduğunu, siyasal konuları daha çok kişiyle, daha çok konuşabildiklerini ve siyasal organları etkileme konusunda kendilerini daha yeterli gördüklerini tespit etmişlerdir (Baykal, 1970, s.58).

Siyasal katılımın bizzat kendisinin var olmasını sağlayacak eğitimin, öğrenciyi "sorumlu yurttaş" rolüne hazırlayıcı nitelikte olması ve öğrencinin araştırmacı bir yapıya sahip olmasını sağlayacak, tartışılacak sorunlar açısından "tabu" tanımayan bir yaklaşım içerisinde olması gerekmektedir. Böyle bir eğitimin

yükseköğretim kurumlarında oluşturulabilmesi daha da büyük bir önem taşımaktadır (Eroğul, 1999).

Yerleşim Yeri ve Kentleşme

Yerleşim yerinin şehir ya da köy oluşuna göre insanların siyasal davranışları farklılık göstermektedir. Kentleşme olgusu, insanların düşünce, davranış ve tutumları üzerinde etkilidir ve kentli olmak, insanları kırsaldan farklılaştırmaktadır. Kent insanı çevresinde olan siyasal, sosyal ve ekonomik gelişmelere karşı daha duyarlıdır (Baykal, 1970).

Kışlalı (2002) kalabalık nüfuslu yerlerde seçmen oylarının daha değişim yanlısı, ilerici olduğunu, az nüfuslu yerlerde ise seçmenlerin çoğunlukla tutucu eğilimler gösterdiğini belirtmektedir. Ayrıca kentli insanın kitle iletişim araçlarının etkisine daha açık olmasının, onun kitlesel hareketlere daha eğilimli olmasına neden olduğunu belirtmektedir.

Genel kanı, insanların yaşadıkları yerin büyüklüğü ve gelişmişlik düzeyi ile siyasal katılma arasında doğrudan bir ilişki mevcut olduğu ve şehir hayatının siyasal katılımın artmasına etki ettiği yönündedir (Eroğul,1999; Baykal,1970). Ancak bu konuda gözden kaçırılmaması gereken bir nokta, oy verme gibi basit siyasal katılım biçiminde, köylerdeki oranın kasabalardan, kasabalardaki oranın da şehirlerden daha yüksek olmasıdır. Ancak daha karmaşık katılma biçimlerine (siyasal olayları izleme, tavır takınma, siyasal olayların içine karışma gibi) şehirde yaşayan insanlar arasında daha fazla görülmektedir (Baykal, 1970).

Meslek ve Statü

Meslek kişinin ayrılmaz parçası olmaması nedeniyle, siyasal katılıma etkisi sınırlıdır. Ancak, insanların günlerinin belli bir kısmını mesleklerini icra ederek geçirmeleri, onların buldukları ortamdaki kişilerle iletişim kurarak sosyalleşme süreçlerini farklı bir boyuta taşır.

İnsan çalışma hayatında, yeni fikirler ve yeni bakış açılarıyla karşı karşıya gelir. Mesleği nedeniyle dâhil olabileceği sendika, meslek kuruluşları gibi gruplar, kişinin sınıf bilincinin gelişmesine, "biz" bilincine sahip olmasına yardımcı olur (Kapani, 1997). Mensubu olduğu mesleği ya da sahip olduğu statüyü etkileyecek, ekonomik,

siyasal ve sosyal gelişmelere duyarlılık kazanır. Örneğin, bir doktorun öğretmenlerin hakları ile ilgili yasal bir düzenlemeye göstereceği siyasal tepki veya katılım düzeyi ile kendi mesleğini ilgilendiren konulara olan tepkisi farklıdır.

Lane'e (1965, s.331) göre, meslek siyasal davranışı şu yollarla etkileyebilir:

- “Meslek, insana siyasal önemi olabilecek yetenekler ya da ustalıklar kazanmak imkânını veriyor olabilir.
- Belli bir siyasal görüşü olan insanlarla bir araya getirerek etkileşme imkânı yaratıyor olabilir.
- İnsanın mesleği dolayısıyla hükümetin takip edeceği politikada menfaati bulunabilir, ve nihayet,
- Mesleklerin talep ettiği öyle roller vardır ki bu rollere intibak eden kimse kolayca siyasal hayata geçebilir.” (Akt. Baykal, 1970, s.46)

Kalaycıoğlu (1983) ise, insanların toplumsal yaşam içindeki meslek statülerinin yükselmesine bağlı olarak siyasal yaşama daha yoğun şekilde katılacağını belirtmektedir. Ayrıca, kişilerin mesleki statülerinin yükselmesiyle birlikte, örgüt üyeliği, kitle iletişim araçlarından yararlanma gibi siyasal kaynakların artacağı ve bu durumun onların siyasal katılım düzeylerini arttırabileceğini ifade etmektedir.

Psikolojik Etkenler

Siyasal katılıma etki eden unsurlar arasında psikolojik etkenler de bulunmaktadır. Bu etkenlerin başlıcaları, siyasal etkinlik duygusu, vatandaşlık görevi duygusu ve empatidir.

Siyasal katılmayı açıklamaya yarayacak psikolojik değişkenlerin en önemlisi, Michigan Üniversitesi çevresinde geliştirilmiş olan “etkenlik duygusu”dur (Douvan ve Walker, 1956; Akt. Baykal, 1970). Etkenlik duygusu, “kişinin kendi eylem ve davranışı ile çevresine ve olayların akışına etkide bulunabileceği inancını taşıyıp taşımadığını ifade eden bir kavramdır” (Kapani, 1997, s.133). Siyasal etkenlik duygusu ise, etkenlik duygusunun özel bir halidir. Bireylerin kendilerini siyasal yollarla netice alabilecek güçte görüp görmedikleri ve bu yolları kullanmaya hazır olup olmadıklarına dayanır. Siyasal etkenlik duygusunun, sosyo-ekonomik statüsü yüksek kişiler ile eğitim düzeyi yüksek kişiler arasında daha çok bulunduğu tespit edilmiştir (Baykal, 1970).

Siyasal etkenlik duygusu ile siyasal katılım arasında karşılıklı bir ilişki bulunmaktadır. Siyasal etkenlik duygusu ile siyasal katılım arasında pozitif yönlü bir ilişki vardır (Kapani, 1997; Baykal, 1970). Baykal'a (1970) göre, etkenlik duygusunun tipi bireyin içinde yaşadığı toplumun siyasal kültürü tarafından belirlenmektedir. Eğer bireyin içinde yetiştiği siyasal kültür, siyasal hayata aktif bir şekilde katılan vatandaş tipine dayanıyorsa, bu toplumda etkenlik duygusuna sahip vatandaş, kendisini genel siyasetin oluşumunda rol oynayan ve karar alma sürecine etkili bir şekilde katılabilen bir kimse olarak görürken; tek yönlü bir ilişki içinde olan tebaa tipine dayalı siyasal kültürdeki birey, kendini, yetkili otoritelerden hakları olanı talep etmekte yetenekli görmektedir. İlk durumdaki etkenlik duygusunu siyasal etkenlik duygusu olarak adlandırırken, diğerini idari etkenlik duygusu olarak tanımlamaktadır.

Vatandaşlık görevi duygusu ise, psikolojik etmenler arasında bireyler için motive edici unsurlardan bir diğeridir. Vatandaşlık görevi duygusu gelişmiş kişilerin siyasal katılıma daha yatkın oldukları varsayılmaktadır. Bu kişiler etkili olup olmayacağını düşünmeksizin siyasal sürece katılmayı bir vatandaşlık görevi olarak görmektedirler ve siyasal hayatta daha aktif olmaktadır (Baykal, 1970). Baykal (1970), demografik değişkenlerin sabit tutulması halinde, bütün yaş, eğitim, gelir ve meslek gruplarında da vatandaşlık görevi duygusu ile siyasal katılım arasındaki ilişkinin görüldüğünü ve yüksek eğitim ile yüksek sosyo-ekonomik statünün bu duyguyu arttırdığını belirtmektedir.

Empati, "özellikle duygusal düzeyde, kendini başkalarının yerine koyma ve onları anlama becerisi" olarak tanımlanmaktadır (Marshall, 1999, s.193). Kavramı geliştiren Lerner, empati sahibi kişinin kendisini başka insanların yerine koyarak onlar gibi düşünebileceklerini, sadece kendi tecrübelerinin dar kalıplarında kalarak bir tavır takınmayacağını belirtir. Lerner, bu kavramı modernleşme teorisinin temel taşı olarak kabul etmekte ve modern insanın diğer nitelikleri ile empati arasında olumlu bir bağıntı olduğunu iddia etmektedir. Lerner'a göre modernleşmenin, diğer bir ifade ile katılıcı toplumun (participant society) gerçekleşmesi insanların bu yeteneği kazanmasına bağlıdır (Baykal, 1970).

Siyasal katılım olgusunun psikolojik etmenleri arasında kullanılan farklı kavramlar da söz konusudur. Bunlardan biri de yabancılaşmadır. Özellikle Marksist ekonomi kapsamında dile getirilen kavram zaman içinde modern toplumun dinamiklerini yorumlamak için kullanılan olgulardan biri haline gelmiştir. Toplumbilim yönünden

yabancılaşma, kişinin mensubu olduğu gruba karşı olmasını ifade eder (Dönmezer, 1994). Çukurçayır (2006) kavramı, siyasal sistemin birey için anlam ifade etmemesi ve bireyin siyasal sistemden tamamen kopması durumu olarak tanımlamaktadır. Bu tanımdan hareketle yabancılaşma olgusunun düzeyi arttıkça siyasal katılımın da azalacağı sonucuna varılabilir. Uysal (1984), demokratik toplumlarda yabancılaşmanın iki şekilde ortaya çıktığını belirtmektedir. Birincisinde seçimlere katılmama, siyasetle ilgilenmeme gibi pasif yabancılaşma söz konusu iken, ikincisinde ise sistemi değiştirmeye yönelik sokak gösterileri ve şiddet eylemlerinin yaşandığı aktif yabancılaşma söz konusudur. Her iki tipteki yabancılaşmanın da demokratik sistemin işlemesine engel teşkil ettiği kabul edilmektedir.

Yabancılaşma kavramı ile ilgili kavramlardan biri de anomidir. Bu kavram, “bir toplumdaki mevcut kültürel değer ve sosyal amaçlar ile o toplumda yaşayan bireylerin söz konusu amaçlar, değer ve kurallara uygun olarak davranma ve yaşama istekleri arasında belirgin bir farklılaşmanın ortaya çıkması sonucu toplumsal ilişkileri düzenleyen kural ve değerlerin aşınmasının doğurduğu karmaşa ve kuralsızlık durumu” olarak tanımlanmaktadır (Demir ve Acar, 2005,s.22).

Dönmezer’e (1994, s.237-238) göre, sosyal eylemlerin belirlenmesinde iki unsur vardır. Biri toplumun değerleri diğeri ise normlarıdır. Bu iki unsur arasındaki kopuş, aykırılık ve ahenksizlik toplumda anomiyeye yol açar ve kendisini sapıcı eylem, tavır ve hareketlerle gösterir. Değerlere ve normlara aynı zamanda ve aynı derecede bağlanabilen bir toplum ise sağlıklı olur.

Siyasal Kültür

Bu başlık altında, siyasal katılımın nitelikleri ve hatta sınırların belirlediği düşünülen siyasal kültür olgusu değerlendirilecektir. Ancak öncesinde kültür olgusuna kısaca değinilecektir.

Kültür Olgusu

Kültür tanımı yapılması oldukça güç bir kavramdır. Tarih boyunca kültürle ilgili birçok kavram karşımıza çıkmaktadır. Kültür kavramı ilk akla geldiğinde ise bireylerin, belli bir grubun ya da bir toplumun düşünce ve davranış ritüelleri akla gelmektedir ancak bununla da sınırlı değildir. Aslında kültür, hemen her alanda kendisini gösterebilen dinamik bir özelliğe sahiptir.

Kültür kavramının Latincedeki kökeni “colere” veya “cultura” fiilerinden gelmektedir. Klasik Latince “ekip biçmek”, “bakmak” ya da “yetişmek” anlamlarını taşıdığı ileri sürülmüştür. Günümüze kadar kültürle ilgili farklı şekillerde tanımlar yapılmakla birlikte, Kroeber ve Kluckhohn, buldukları yüz altmış kültür tanımını, betimsel, tarihsel, normatif, stratejik, psikolojik, yapısal, genetik özellikli tanımlar ve eksik tanımlar olarak yedi ayrı kategoride tanımlamışlardır (Şimşek, Akgemci ve Çelik, 2001).

Türk Dil Kurumuna göre ise (2010) kültür, “Tarihsel, toplumsal gelişme süreci içinde yaratılan bütün maddi ve manevi değerler ile bunları yaratmada, sonraki nesillere iletmede kullanılan, insanın doğal ve toplumsal çevresine egemenliğinin ölçüsünü gösteren araçların bütünü” olarak tanımlanmaktadır (<http://tdkterim.gov.tr/bts/>).

Ziya Gökalp ise kültürün tanımını, medeniyetle kültürün ayrımını vurgulayarak yapmaktadır. Ziya Gökalp'e göre medeniyet, “usulle yapılan ve taklit vasıtasıyla bir millettten diğer millete geçen mefhumların ve tekniklerin mecmuudur. Hars (kültür) ise hem usulle yapılamayan, hem de taklitle başka milletlerden alınmayan duygulardır” (Güngör, 1994, s.12). Bu durumda Gökalp'in tanımında medeniyet, bilim ve teknolojiyi, siyasi, sosyal ve idari organizasyonları ifade ederken; kültür, toplumun sanatı, dili, edebiyatı, dini ve ahlakını temsil etmektedir (Güngör, 1994).

Siyasal Kültürün Tanımı ve İçeriği

Demir ve Acar (2005, s.367) siyasal kültürü; “siyasal sistemin yerleştiği davranışlar, tavırlar ile, bunlara dayanak teşkil eden ve yaygın bir şekilde paylaşılan inançlar, değerler ve açıklayıcı semboller bütünü ve tarihsel birikimin algılanışına, bireyin kimlik ve bağlılıklarının oluşumuna biçim veren, ulus yahut grupların uzun tarihsel süreçler sonucu elde ettikleri siyasal bilgi ve deneyimler” olarak tanımlamaktadır.

Çal (2006, s.9) ise kavramı, “bir toplumun gerek o toplumun siyasal sistemi içinde yer alan, gerekse öteki siyasal oluşumlar dediğimiz devlet, parlamento, hükümet, siyasi parti, kamu yönetimi, sendika, dernek, siyasal iktidar, demokrasi, seçim, anayasa vb. gibi kavramlar konusundaki bilgisi, görgüsü, alışkanlıkları, yaklaşımları, tutum ve davranışlarının tümü” olarak tanımlamaktadır.

Siyasal kültür, bir anlamda, ülkenin siyasal yaşamının karakteridir. Her ülkenin kendi niteliklerini yansıtan belli bir siyasal kültürü söz konusudur. Bu siyasal kültür, elbette ki ülkenin genel anlamdaki gelenekleri, örfleri yani kültüründen etkilendiği gibi, tarihi geçmiş, ekonomik ve teknolojik yapısı gibi unsurlardan da etkilenmektedir. Örneğin, Kuzey ülkeleri daha soğukkanlı bir kültüre sahipken, Akdeniz yani Güney ülkelerinin siyasal kültürleri istikrarsızlığa, toplumsal eylem ya da karışıklıklara daha yatkındır.

Siyasal sistem, siyasal yapı ve siyasal kültürden oluşmaktadır. Siyasal kurumlar ve siyasal yönlü alt yapılar siyasal yapıyı oluşturur ve bu yapı siyasal kültür ile anlam kazanmaktadır. Siyasal kültürü ise bireylerin siyasal sistem karşısındaki davranış biçimleri, inanç ve tutumları oluşturmaktadır (Çam, 1995, s.201).

Almond, siyasal kültür tiplerini üçe ayırmaktadır. Yerel kültür, Bağımlılık kültürü ve Katılmacı kültür. Her kültür tipi, belirli bir siyasal yapı ile birleşir. Yerel kültür, merkeziyetçi olmayan bir geleneksel yapıya denk düşerken, bağımlılık kültürü daha çok merkeziyetçiliğin egemen olduğu despot bir yapıyla uyumludur. Katılmacı kültür ise gelişmiş demokratik bir yapı ile uyumluluk göstermektedir. Bir ülkede yer alan siyasal kültür tipinin mevcut siyasal yapı ile uyumlu olması, siyasal yapının doğru bir şekilde işlemesine imkân tanımaktadır. Eğer mevcut siyasal yapı, siyasal kültürle uyumlu değilse, başka bir deyişle, ayrılıklar gösteriyorsa, bu durum siyasal sistemin işlemesini sekteye uğratabilir ve siyasal krizlere yol açabilmektedir. Çam'a (1995) göre, az gelişmiş ülkelerdeki siyasal krizlerin temelinde siyasal kültürün siyasal yapının türevi olmaması gerçeği yatmaktadır.

Türkiye'de Siyasal Kültür

Siyasal kültür, ülkelerin siyaset kurumuna ilişkin temel niteliklerini ve bu süreçte yer alan aktörlerin özelliklerini yansıtan en önemli göstergelerden biridir. Şüphesiz Türk siyasal kültürü de, politik yapımız hakkında önemli unsurları içermektedir. Elbette ki siyasal kültürün temel nitelikleri yanında değişen ve koşullara göre ortaya çıkan bazı dinamikleri söz konusudur.

Her ülkenin kendi kuruluş felsefesi, siyasi ve idari yapısı, ideolojisi, siyasal kültürü, o ülkenin siyasetinin karakterini belirler. Cumhuriyetin kuruluşu ile birlikte, Osmanlı'nın düzen ve işleyişinden çok farklı bir yapı inşa edilmiş, gelenekte olmayan ve kendisine gerçeklik atfedilen sanal bir hafıza yaratılmaya çalışılmıştır. Dahası Cumhuriyet kendi kuşağını yaratana kadar, Osmanlı kültürünün taşıyıcısı olan

kültürü ve hafızayı önemsememiş, hatta onları, bu sürecin sonunda kendiliğinden ortadan kalkacak olan tarihsel kalıntılar olarak görmüştür (Tosun, 1999).

Ancak bu durum, Türk siyasal kültüründe Osmanlı etkisinin tamamıyla saf dışı bırakılması olarak değerlendirilmemelidir. Şerif Mardin'e göre (1995) Türk siyasal kültürü Osmanlı'dan devralınan siyasal miras ile şekillenmiştir. Güçlü devlet anlayışı, merkezi ve bürokratik yönetim, ordunun gücü, merkez-çevre ilişkileri Osmanlı'dan devralınan miraslardan bir kaçıdır.

Bu bağlamda Türk siyasal kültürünün en önemli özelliği devlet geleneğidir. Bu gelenek ise, devletin kutsallığıdır. Türk siyasal yaşamında devlet her zaman toplumun karşısına sunulmuş bir olgudur. Batı demokrasilerinin tersine Türkiye'de devlet-toplum ilişkileri her zaman bir karşıtlık içinde ele alınmıştır. Bu bağlamda, devlet; hikmetinden sual olunmaz, güçlü, merkezîyetçi ve kutsallık kurgusu içinde yer almıştır. Bu anlamda devletin her zaman için Türk siyasal kültürünün temel dinamiklerinden birini oluşturduğu söylenebilir (Tosun, 1999).

Bunun yanında, Türk siyasi yaşamında Osmanlı'dan bugüne genelde çatışmanın daha ön planda olduğu söylenebilir. Türk politik kültürü, incelendiğinde güçlü devlet ideolojisi, toplum mühendisliği, yöneten ve yönetilen arasındaki kesin ayırım, sivil toplumun gelişmemesi gibi olgular ön plana çıkmaktadır. Bu anlayış Cumhuriyet döneminde de, Batı tipi örgütlenme çabalarına karşın, varlığını bu şekilde sürdürmüştür. Örneğin, partiler arasındaki ayrımlaşma da Batıdaki gibi olmamıştır. Hatta bunun yerine siyasal kültürümüz kutuplaşma üzerine kurulmuştur (Mahçupyan, 1998, s.106-107).

Aynı özelliği ülke içindeki siyasal parti ve liderlerinde de gözlemlemek mümkündür. Bu kutuplaşma geleneği elbette ki dış politikada da kendisini göstermiştir. Örneğin koalisyon hükümetleri döneminde ya da iç sorunların olduğu dönemlerde, politik aktörlerin uzlaşmaz tavırları, Avrupa Birliği'ne giriş sürecinde olduğu gibi dış politikayı etkilemiştir. Özellikle Avrupa Birliği gibi, toplumsal alanda üzerinde uzlaşma sağlanmamış konularda, siyasi partilerin ya da kurumların tavırları farklı olabilmektedir.

Türkiye örneğinde de görüldüğü gibi, ülkelerin siyasi yapıları, devlet ideolojileri, demokrasi kültürü gibi makro etkenler yanında, farklı zamanlarda farklı gerekçelerle

oluşan iç siyasal koşullar da ülkelerin siyasal kültürünü etkileyebilmektedir. Türk siyasal kültürü, Kemalizm, Osmanlı'dan devralınan siyasal kültür, siyasi partilerin yapı ve felsefeleri, sivil toplumun etkisi ya da etkinsizliği, popülizm gibi birçok konu tarafından etkilenmekte ve şekillenmektedir.

Türkiye'de Üniversite Öğrencileri

Türkiye'de üniversite öğrencilerinin siyasal katılımları, yine siyasal katılımı etkileyen aile, eğitim, yaş gibi unsurlardan etkilenmektedir. Ancak üniversitelerin kendine özgü yapısı, üniversitelerdeki siyasal katılımda baskın unsurlardır. Türkiye'de üniversite öğrencilerinin siyasal katılımları, öğrenci dernekleri, sosyal ve siyasal fikir kulüpleri, eylem, bildiri dağıtımı gibi örneklerle çeşitlendirilebilir.

1982 Anayasasının siyasal katılma ve örgütlenmenin önüne engeller koyan yaklaşımı, 1980 sonrası üniversite gençliğini a-politikleştirdiyse de, günümüzde dernek, siyasal faaliyetler gibi alanlarda gençlerin faaliyetleri sürmektedir. Ancak Türkiye'de üniversite öğrencilerinin faaliyetlerinin en belirgin yılları, 1960'lı yıllardır. Belki de Cumhuriyet tarihinin hiçbir döneminde Türkiye'de üniversite gençliği bu ölçüde, siyasal katılım örneği göstermemiştir. 1968 hareketleri, içinde yaşadığı ülkenin kendi koşullarına, politik uygulamalarına ve ekonomik süreçlerine bir tepki olsa da genelde, "özgürlük", "bireyselleşme", "daha iyi bir yaşam" "demokrasi" "insan hakları" "savaş karşıtlığı" gibi evrensel amaçlı slogan ve eylemlerle kendini göstermiştir (Tezcan, 1969, s.4-5).

O tarihlerde Batıda yaşanan öğrenci hareketleri kendi bağımsız karakterini otoriteye karşı korurken, Türkiye'deki hareketler bir biçimde siyasal partilerin etkisi altında varlığını sürdürmüştür. Farklı bir anlatımla, Batıdaki öğrenci olayları, üniversitelerin bilimsel özerkliği, savaş karşıtlığı, refah devletinin kendilerine sunduğu rolleri reddediş, kadın hakları, siyasi otoriteye başkaldırı, hatta kültürel yapıdaki, hiyerarşiye bir karşı çıkış söz konusu iken ve herhangi bir siyasi partinin ekseninde yaşanmaz iken, Türkiye'deki öğrenci hareketleri sağ ve sol partilerinin etkisi altında politik bir karakterle yaşanmıştır.

Askeri darbe sonrasında, öğrenci eylemlerinde gerileme yaşanmış, sağ görüşteki gençler bir şekilde siyaset sahnesinde yer almayı sürdürmüş ancak sol görüşteki gençler 1990'lara dek pasifize edilmiştir. 1990'larda gençlerin tekrar etkin hale gelme çabasına girdikleri görülmektedir. Siyasi iktidara karşı tepkilerini sokak

gösterileriyle gösteren gençler, üniversite ile ilgili taleplerini de üniversite bünyesinde gerçekleştirdikleri eylemlerle dile getirmektedirler (Parlak, 1999). Günümüzde de gençler mevcut sistemin her yönünü eleştiri konusu yapabilmekte, tepkilerini geniş bir eylem yelpazesi içerisinde (yumurta eylemi, oturma eylemi vb.) gösterebilmektedirler.

İlgili Araştırmalar

Siyasal katılım ve tutum üzerine yapılan araştırmalar incelendiğinde, farklı yaş gruplarına farklı değişkenler temel alınarak yapılan birçok araştırma olduğu tespit edilmiştir.

Konu ile ilgili çalışmalardan biri Akbal'ın (1998) siyasal katılımı etki eden psikolojik etmenlerden olan etkenlik duygusu üzerine hazırladığı "Siyasal Katılımın Bir Boyutu Olarak Siyasal Etkenlik Duygusu" adlı yüksek lisans tezidir. Araştırmanın amacı siyasal etkenlik duygusunun siyasal katılımı hangi düzeyde etkilediğini, siyasal etkenlik duygusunu meydana gelmesinde etkili olan faktörlerin neler olduğunu ve siyasal etkenlik duygusunun değişik düzeylerde gerçekleşmesini sağlayan sosyo-ekonomik faktörleri belirlemektir. Bu amaçla çalışma Aksaray ilindeki seçmen kitlesindeki 100 denek üzerinde, anket tekniği kullanılarak yapılmıştır. Araştırmanın sonucunda deneklerin Türkiye'nin en önemli sorunu olarak ekonomi ve terörü gördüğü, deneklerin büyük çoğunluğunun Türkiye'nin sorunlarını hiç kimsenin çözemeyeceğini düşündüğü, kişilerin meslek statüleri yükseldikçe gazete okuma alışkanlıklarının arttığı ancak kişilerin köşe yazılarını okumadıkları, erkeklerin bayanlara oranla siyasal yaşama karşı daha çok ilgili olduğu, deneklerin büyük bir bölümünün siyasal ilgi düzeylerinin yüksek olduğu ancak siyasal bilgi düzeylerinin ilgileri kadar yüksek olmadığı, oy kullanmayı vatandaşlık görevi olarak görüp oy kullandıkları, deneklerin eğitim düzeyi yükseldikçe siyasalere olan güvenlerinin azaldığı tespit edilmiştir. Siyasal etkenlik duygusunun değişkenlerle olan ilişkisine bakıldığında da, meslek statüsü yükseldiğinde SED'in arttığı, erkeklerin kadınlara oranla daha yüksek düzeyde SED sahibi olduğu, oy verme davranışı ve kitle iletişim araçlarını izlemeyle SED'in arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur.

Esgin'in (1999), "Gençlik ve Siyaset İlişkisinin Niteliği: Üniversite Gençliğinin Siyasal Yönelim ve Davranışlarını Belirleyen Etmenler" adlı yüksek lisans tezi, Cumhuriyet

Üniversitesi'nde öğrenim gören %61,4'ü erkek, %38,6'sı kadın olmak üzere 210 öğrenci üzerinde yürütülmüştür. Araştırma sonucunda ailede etkili olan kişiler ve aile içi ilişkiler ile siyasal yönelim ve davranışlar arasında anlamlı ilişkilerin olduğu ortaya çıkmıştır. Otoriter aile yapısına sahip öğrencilerin ailelerinden çok arkadaşlarından etkilendikleri tespit edilmiştir. Resmi lise mezunu olan öğrencilerin siyasal tercihlerinde merkez partilere yöneldikleri, meslek lisesi ve imam-hatip lisesi mezunu öğrencilerin ise merkez dışı partilere yöneldikleri görülmüştür. Ayrıca siyasal ilgi ve bilgi açısından resmi lise mezunlarının diğer liselilere oranla daha yetersiz olduğu ortaya çıkmıştır. Öğrencilerin en önemli gördüğü sorun olarak meslek edinme güçlüklerini ve işsizliği dile getirmişlerdir. Gençlerin siyasal ilgiler ve tercihler konusunda tutarlı olmadıkları ortaya çıkmıştır. Ayrıca gençlik üzerinde din olgusunun etkisinin oldukça yüksek olduğu gözlenmiştir.

Bir diğer araştırma, Parlak'ın (1999) üniversite gençliğinin siyasal eğilimlerini, siyasal kurumlara ilişkin düşüncelerini, siyasal katılım düzeylerini ve demokratik değerlerini araştırmak amacıyla yaptığı "Türkiye'de Gençlik ve Siyaset-Hacettepe Üniversitesi Beytepe Kampüsü Örneği" adlı yüksek lisans tezidir. Parlak, Hacettepe Üniversitesi Beytepe Kampüsü'nde bulunan fakültelerin Maliye, Kamu Yönetimi, Sınıf Öğretmenliği, İstatistik, Sosyoloji, Tarih, Türk Dili ve Edebiyatı, Gıda Mühendisliği ve Elektrik-Elektronik Mühendisliği bölümlerinde öğrenim gören 659 birinci ve son sınıf lisans öğrencisine 89 sorudan oluşan bir anket uygulamıştır. Elde edilen veriler sonucunda, öğrenci gençliğin siyasal katılım düzeyinin oldukça düşük olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin siyasal içerikli dernek vb. örgütlere üyelik bazında katılım düzeyi sadece %5,3'tür. Öğrencilerin siyasetle ilgi düzeylerinin pasif katılım şeklinde olduğu belirlenmiştir. Araştırmacının tespitlerine göre, gençler, aktif katılımcı etkinlikler içerisinde olmak gerektiğinin farkında olmakla birlikte, gerçek hayatta bu aktif katılımcı davranışlardan uzak durmaktadırlar. Araştırmacı ayrıca öğrencilerin kurumlara ve örgütlere olan güvenlerini de araştırmış ve katılımcıların en güvendikleri ilk üç kurumun sırasıyla Türk Silahlı Kuvvetleri, sivil toplum örgütleri ve TBMM olduğunu tespit etmiştir. Öğrencilerin en az güvendikleri kurum veya örgütlerin ise sendikalar, emniyet teşkilatı ve siyasi partiler olduğu görülmüştür. Öğrencilere milletvekilleri hakkındaki düşüncelerinin olumlu olup olmadığı sorulduğunda ise %87,4'ü olumsuz görüş belirtmişlerdir. Öğrencilerin ailelerinin gelir düzeyi değişkenine bakıldığında ise, gelir düzeyi ile siyasal katılım ve etkinlik değişkenleri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır. Gelir düzeyinin artışına bağlı olarak öğrencilerin merkez solda yer alma eğilimleri artmaktadır. Araştırmada

öğrencilerin siyasal tutumları ile ailelerinin siyasal tutumları arasındaki ilişki de incelenmiş ve gelir düzeyinin artışına paralel olarak gençlerin siyasal görüşlerinin ailelerinin siyasal görüşleri ile uyumluluk düzeyinin arttığı, uyumsuzluk düzeyinin de azaldığı görülmüştür. Araştırma sonucunda ayrıca son sınıf öğrencilerinin birinci sınıf öğrencilerine göre nispeten ailenin siyasal görüşlerinden daha uzaklaştıkları ve siyasal değer ve eğilimlerinin belirlenmesinde ailenin yerini arkadaş çevresi ve öğretim elemanlarının aldığı görülmüştür. Birinci ve son sınıf öğrencilerinin katılım düzeyleri ve demokrasi değerleri arasında ise çok fazla farklılığın olmadığı tespit edilmiştir.

Eser (2005) ise, üniversitede geçen sürenin öğrencilerin siyasal tutumları üzerindeki etkisini araştırmıştır. Bu nedenle araştırmasını üniversiteye yeni başlayan birinci sınıf öğrencileri ile dört yıllık öğretim hayatını tamamlamak üzere olan son sınıf öğrencileri üzerinde yapmıştır. Üniversite eğitiminin yanı sıra, cinsiyet ve gelir seviyesi değişkenlerinin de siyasal tutumlar üzerindeki etkisi araştırılmıştır. Süleyman Demirel Üniversitesi'ne bağlı İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Fen Edebiyat Fakültesi ve Mühendislik Fakültesi'nde öğrenim gören 613 birinci ve son sınıf öğrencisine anket uygulanmıştır. Elde edilen veriler sonucunda, üniversitede geçen sürenin bireylerin siyasal eğilim edinme arzularında artış olduğu; bireyleri liberal ideolojilere yaklaştırdığını; bireylerin daha ılımlı ve daha özgür düşünebilme yeteneği kazandığı ve kız öğrencilerin ülke gündemine erkek öğrencilere nazaran daha az ilgili oldukları belirlenmiştir. Ayrıca deneklerin arasında en yaygın ideolojinin milliyetçilik (%23,3) ve sosyal demokratlık (%18,3) olduğu görülmüştür. Deneklerin üçte ikisinin de gelecekle ilgili siyasal sistemden beklentisinin olumsuz olduğu belirlenen araştırmada, araştırmacı bu durumu siyasal sistem için bir risk unsuru olarak yorumlanmıştır.

Aras (2006) tarafından yapılan "Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinin Siyasal, Ekonomik, Toplumsal ve Kültürel İlgililer Alanları" adlı yüksek lisans tezinde, üniversite öğrencilerinin ilgi alanları belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırmada ilgili fakültenin çeşitli bölümlerinin birinci, ikinci, üçüncü ve dördüncü sınıf düzeylerine devam eden 248'i kadın, 167'si erkek olmak üzere toplam 415 öğrenciye anket uygulanmıştır. Araştırma sonucunda, öğrencilerin en çok siyasal konularla, ikinci olarak ekonomik konularla, en az ise kültürel konularla ilgilendikleri ortaya çıkmıştır. Öğrencilerin siyasal konuları önemli görüyor olmasını, araştırmacı, üniversite gençliğinin tamamen apolitik olmadığını, siyasal bilincin şekillenmeye

başladığının göstergesi olarak görülmesi gerektiği görüşündedir. Araştırma sonucunda ayrıca, üniversitedeki öğrenim sürecinin öğrencilerin ilgi alanları üzerindeki etkisinin düşük olduğu ve kadın öğrencilerin kültürel ve sanatsal etkinliklerin büyük çoğunluğuna daha fazla ilgi gösterdikleri ortaya çıkmıştır. Araştırmacı elde ettiği sonuçları 1960'lı yıllarda aynı alanda yapılan araştırmaların sonuçları ile karşılaştırmış ve gençlerin ilgi alanlarının çok değiştiği ve günümüz gençliğinin kültürel ve sanatsal etkinliklere yönelik ilgilerinin oldukça azaldığı tespitinde bulunmuştur.

Gümüş'ün 2006 yılında hazırladığı "Eğitim Düzeyinin Seçmen Davranışındaki Rolü ve Antalya Örnek Olayı" adlı yüksek lisans tezi, eğitim seviyesinin seçmen davranışındaki etkisi üzerinedir. Araştırma Antalya'da 500 kişilik rastgele seçilmiş örneklem grubuna anket uygulanarak yapılmıştır. Katılımcıların %43,6'sı kadın, %56,4'ü erkek olup, katılımcılar farklı yaş gruplarına, eğitim seviyelerine ve meslek gruplarına dâhildirler. Araştırma sonucunda eğitim düzeyi yüksek olan seçmenlerin daha bilinçli ve daha yüksek düzeyde siyasal davranış sergiledikleri saptanmıştır. Eğitim seviyesi yükseldikçe bireyin daha bilinçli hareket ettiği, çevresindeki olaylara daha hâkim bir konumda olduğu görülmüştür. Eğitim seviyesinin siyasal davranış sergilemeyi kolaylaştırıcı bir etkide bulunduğu, seviyenin artışı ile birlikte kişilerin siyasal ilgi düzeylerinin yükseldiği tespit edilmiştir. Eğitim seviyesi düşük olan kişilerin haklarını arama konusunda çok üsteleyici olmadıkları, eğitim seviyesi yüksek kişilerin ise haklarını sonuna kadar aramaya eğilimli oldukları görülmüştür. Toplumda eğitim seviyesi düşük kişilerin daha çok itaatkâr, çekimser ve geri durduğu görülürken, eğitim seviyesi yüksek kişilerin siyasal yaşama daha aktif olarak katıldıkları tespit edilmiştir. Katılımcılar en önemli sorun olarak sırasıyla eğitim, işsizlik ve terörü görmekte iken, eğitim değişkenine göre alınan cevaplar incelendiğinde düşük eğitim düzeyindeki kişilerin işsizliği, yüksek eğitimli kişilerin ise yolsuzluk, terör ve eğitimi sorun olarak görmektedir.

Konumuza ilişkin bir başka çalışma ise, ergen bireyler üzerinde yapılmıştır. Çal tarafından 2006 yılında gerçekleştirilen çalışmanın amacı bireylerde ergenlik döneminde siyasal katılım ve siyasal etkinliğin gelişim boyutlarını araştırmaktır. Bu bağlamda araştırma, iki ilköğretim okulu ve iki lisede öğrenim gören toplam 400 öğrenci ile yapılmıştır. Öğrencilere anket uygulanmış ve siyasal katılma ve siyasal etkinlik faaliyetlerinin düzeyi anlaşılmasına çalışılmıştır. Veriler eğitim seviyesi ve yaş değişkeni üzerinden değerlendirilmiştir. Araştırma sonucunda, eğitim seviyesi

yükseldikçe deneklerin güven seviyelerinin de arttığı, deneklerin siyasi parti ismi bilme sayısının da arttığı, deneklerin kendilerinden farklı düşünenlerle ilgili tutumlarının tutuculaştığı, millet ve yöre kavramlarına verilen öncelik ve önemin eşitlenmeye başladığı ve son olarak da siyasete katılım seviyesinin arttığı tespit edilmiştir. Eğitim seviyesi arttıkça ise, bireylerin millet ve yöre kavramlarının önceliği eşitlenmekte, siyasi otoriteye olan güveni, yöneticilerin yanlış yapabileceklerine olan inançları, siyasal partiler hakkındaki olumsuzlukları ve siyasete katılım düzeyleri de artmaktadır.

Çuhadar tarafından 2006 yılında gerçekleştirilen çalışmada Çukurova Üniversitesi öğretim elemanları ve öğrencilerinin demokrasi anlayışları, siyasal toplumsallaşma bağlamında, cinsiyetleri, bilim alanları, siyasal katılımcılık düzeyleri ve öğretim elemanlarının buldukları akademik aşama açısından incelenmiştir. Araştırma 600 lisans öğrencisi ve 160 öğretim elemanı üzerinde gerçekleştirilmiştir. Öğretim elemanı ve öğrencilerin demokrasi anlayışlarını belirleyebilmek için 40 maddeden oluşan “Demokrasi Anlayışları Ölçeği”, siyasal katılımcılık düzeylerini, cinsiyetlerini, bilim alanlarını ve akademik aşamalarını öğrenebilmek için de “Siyasal Katılımçılık Anketi” uygulanmıştır. Ayrıca katılımcıların demokrasi anlayışlarının nedenlerini anlayabilmek amacı ile yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılarak görüşmeler yapılmıştır. Verilerin analizi sonucunda, Çukurova Üniversitesi öğretim elemanları ve öğrencilerinin, özgürlükçü demokrasi anlayışını benimsedikleri ortaya çıkmıştır. Cinsiyet değişkenine göre ise, kız öğrencilerin erkek öğrencilerden daha fazla oranda özgürlükçü demokrasi anlayışını benimsedikleri görülmüştür. Öğretim elemanı boyutunda ise cinsiyete göre anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Bilim alanları açısından bakıldığında da özgürlükçü demokrasi anlayışını benimseyen öğrencilerin oranı sağlık bilimlerinde en yüksek, daha sonra sosyal bilimler alanında ve en düşük de fen bilimlerinde okuyan öğrencilerde belirlenmiştir. Bilim alanına göre öğretim elemanlarında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır.

Siyasal katılımçılık anketi bulgularına göre ise, öğretim elemanı ve öğrencilerin siyasal katılımçılık düzeyleri genelde düşük bir profil göstermiştir. Araştırmada, on yedi farklı katılımçılık türü ve dört farklı örgütlülük biçimi üzerinden veri toplanmıştır. Siyasal katılımçılık biçimlerinin dördünde, öğrencilerin demokrasi anlayışları açısından anlamlı bir farklılık mevcuttur. “Güncel siyaseti izleme, imza kampanyası düzenleme, imza kampanyalarına katılma, toplumsal veya siyasal içerikli konferanslarda dinleyici olarak bulunma” türlerinde özgürlükçü demokrasiyi

benimseyen öğrencilerin siyasal katılımcılık oranı, militan demokrasi anlayışını benimseyen öğrencilerin oranından daha yüksek bulunmuştur. Öğretim elemanları ise siyasal katılımcılık türlerinin hiçbirinde demokrasi anlayışları açısından bir farklılık göstermemektedir.

Tola, 2007 yılında Türkiye'deki üniversite öğrencilerinin siyasal katılım düzeylerini ortaya koymak amacıyla yaptığı araştırmasında, üniversite öğrencilerinin siyasal katılım düzeylerini cinsiyet, aylık ortalama gelir, yaşadıkları yer ve okudukları fakülte değişkenleri açısından incelemiştir. Araştırmada araştırmacı tarafından geliştirilen 21 maddelik "Siyasal Katılım Ölçeği" kullanılmıştır. Araştırmaya Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi ve Ortadoğu Teknik Üniversitesi Mühendislik Fakültesi'nden toplam 546 lisans öğrenci katılmıştır. Araştırma sonucunda katılımcıların cinsiyetleri ve okudukları fakülte değişkenleri açısından anlamlı bir fark bulunurken; aylık ortalama gelir ve yaşadığı yer değişkenlerine göre anlamlı bir fark bulunmamıştır. Erkek katılımcıların ölçekten aldıkları puanlar kadın katılımcıların aldıkları puanlardan daha yüksektir. Bu nedenle erkek öğrencilerin kız öğrencilere göre daha katılımcı oldukları tespit edilmiştir. Fakülte değişkeninde ise, Siyasal Bilgiler Fakültesi'nde okuyan öğrencilerin, araştırmaya diğer fakültelerden katılan öğrencilere göre daha katılımcı olduğu tespit edilmiştir.

Esenbel tarafından 2007 yılında yapılan "İstanbul Üniversitesi Öğrencilerinin Siyasal Yönelimleri" adlı yüksek lisans tezinde, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler alanında eğitim gören öğrencilerin siyasal eğilimlerini saptamak ve öğrencilerin siyasal kültürlerini belirleyen etmenleri ortaya koymaya çalışmıştır. Araştırmaya Siyasal Bilgiler, Hukuk, İletişim, Edebiyat, İlahiyat, İktisat, Eğitim ve İşletme Fakültelerinde öğrenim gören %52,70'i erkek, %47,30'u kız olmak üzere toplam 556 öğrenci katılmıştır. Öğrencilere siyasal ve sosyal konulara ilişkin kanaatlerini belirlemeye yönelik sorular sorulmuştur. Araştırma sonucunda, yerleşim birimi küçüldükçe, siyasal ilgi düzeyinin azaldığı; üst ve orta gelir grubundan olanların daha çok klasik sağ ve sol partilerden, alt gelir grubundan olanların ise merkezden uzak partilerden yana oldukları; siyasete ilginin en çok siyasal bilimler, hukuk, iktisat ve ilahiyat fakültelerinde olduğu; kız öğrencilerin erkek öğrencilere oranla siyasal bilgi ve katılım düzeylerinin düşük olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilere ayrıca Türkiye'nin en önemli problemi olarak neyi gördükleri sorulmuş ve öğrencilerin büyük bir bölümü yoksulluk, işsizlik ve eğitim olduğunu söylemişlerdir.

Kabasakal'ın (2007) yüksek lisans tezinde de kadınların siyasi karar organlarında yer almamalarının nedenleri ve bu konuya engel teşkil eden unsurlar belirlenmeye çalışılmıştır. Araştırmada tarih boyunca dünyada ve Türkiye'de kadının konumu ilgili değişme ve gelişmelere, geçmişten günümüze Türk toplumunda kadının yeri ve önemine yer verilmiştir. Ayrıca araştırmada kadın erkek eşitsizliği ile ilgili düzenlemeler ve uygulamalar ile ilgili bilgi verilmiş, siyasal katılmayı etkileyen faktörler ele alınmıştır. Araştırma kapsamında Celal Bayar Üniversitesi'nde öğrenim gören 500 kız öğrenciye anket uygulanmış ancak yalnızca anketlerden 342'si değerlendirmeye alınmıştır. Araştırma sonucunda, katılımcıların yalnızca %4,2'si siyasetle ilgili kişilik yapısına sahip olduğu görülmüştür. Siyaset ile ilgilenen kişilik yapısına sahip kız öğrenciler ile siyasetle ilgilenen kişilik yapısına sahip olmayan kız öğrencilerden farklı karakteristik özelliklere sahip olduğu, siyasetle ilgilenen kişilik yapısına sahip kız öğrencilerin ilgili televizyon programlarını izledikleri, gazetelerde konu ile ilgili makale ve haberleri takip ettikleri ve bunları arkadaşlarıyla paylaştıkları, gelecek hedefleri içinde siyasete katılmanın yer aldığı, kadın-erkek ayrımcılığının farkında oldukları ve toplumun belirlediği cinsiyet rolünü kabul etmedikleri tespit edilmiştir. Siyasetle ilgili kişilik yapısına sahip olmada aile içi eğitimin de etkili olduğu görülmüştür.

Akın'ın 2009 yılında yaptığı "Siyasal Toplumsallaşma Sürecinde Gençlik-Teorik ve Uygulamalı Bir Çalışma" adlı doktora tezi de bu konuda yapılan bir diğer çalışmadır. Araştırmacı çalışmasını Selçuk Üniversitesi'ne bağlı Fen, Edebiyat, Mühendislik-Mimarlık, İletişim, Hukuk ve İktisadi ve İdari Bilimler Fakültelerinde öğrenim gören 862 öğrenci üzerinde yapmıştır. Örnekleme uyguladığı anket iki bölümden oluşmakta olup, ilk bölümünde sosyo-ekonomik ve demografik sorular, öğrencinin ve ailesinin siyasi kimlik ve siyasi parti tercihi, en güvenilen kurum, en önemli sorun, parti üyeliği, dindarlık düzeyi vb. ilişkin sorular sorulmuştur. Anketin ikinci bölümü ise, 5'li likert ölçeği şeklinde oluşturulmuş ve siyasi toplumsallaşmaya etki eden faktörleri, genel siyasi katılmayı, siyaseti takibi ve çeşitli yönleriyle vatandaşlık konusunu ölçen bir ölçekten oluşmaktadır. Elde edilen veriler sonucunda, erkek öğrencilerin kız öğrencilere oranla siyasete daha çok ilgi duydukları tespit edilmiştir. Babanın bir partiye üye olması ile öğrencinin siyasi gruplara katılımı arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur. Öğrencilerin kendilerini tanımlamaları ile dindarlık düzeyi arasında anlamlı bir farklılaşma tespit edilmiş ve kendilerini yalnızca "Müslümanım" diye tanımlayanların dindarlık düzeyinin yüksek olduğu görülmüştür. Örneklemeden alınan veriler ışığında araştırmacı örnekleme üç temel siyasallık

grubuna bölmüştür. Bu gruplardan ilki, siyasallıklarını Milliyetçilik ve ulus devlet vatandaşlığı dolayısıyla tanımlayan ve siyasal parti tercihinde MHP'ye daha yakın duran ve kendisini "Müslüman Türküm" şeklinde tanımlayan gruptur. İkinci grup, muhafazakar ve dindar bir yapıya sahip, ulus devlet vatandaşlığı konusunda ilk grup kadar güçlü yargılara sahip olmayan, fakat demokrasi ve özgürlükler konusunda daha arzulu, AKP'yi siyasal görüşlerine yakın bulan gruptur. Son grup ise, Atatürkçülük ile sol değerleri benimseyen, parti tercihinde CHP'yi daha çok tercih eden, ulus devlet vatandaşlığı bağlamında ilk gruba, sol değerleri savunma bağlamında özgürlüklere ve haklara da vurgu yapması ile ikinci gruba yakın olan gruptur. Araştırmacı söz konusu grupların Türkiye'deki mevcut siyasal yapıda da görüldüğünü belirtmektedir. Ankette öğrencilerin belli kurumlara olan güvenleri de incelenmiştir. En güvenilir kurumun ordu olduğu, medya, yargı ve siyasal aktörlerin yer aldığı kurumların ise en az güvenilen kurumlar olduğu görülmüştür.

BÖLÜM III

Yöntem

Bu bölümde araştırmanın modeli, evren ve örneklem, veri toplama aracının hazırlanması, verilerin toplanması ve verilerin analizi ile ilgili konular yer almaktadır.

Araştırma Modeli

Bu araştırma, Eğitim Fakültesi öğrencilerinin siyasal katılım ve siyasal katılıma ilişkin tutumlarını çeşitli değişkenlere göre inceleyen, tarama modelinde betimsel bir araştırmadır. Tarama modeli, geçmişte ya da halen var olan bir durumu olduğu gibi betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımıdır (Karasar, 2009). Var olan durum betimlenerek, değişkenler ile ilişkinin ne düzeyde olduğu saptanmaya çalışılmıştır.

Ayrıca öğrencilerin siyasal katılımı ile ilgili öznel ifadelerinin değerlendirildiği nitel boyutta fenomenolojik yöntem kullanılmıştır. Fenomenoloji çalışmalarında kişiye tümüyle yabancı olmayan aynı zamanda da anlamını tam olarak kavrayamadığı olgular araştırılır, olguya ilişkin bireysel yaşantılar ve anlamları ortaya çıkarılmaya çalışılır (Yıldırım ve Şimşek, 2008).

Araştırma Evreni ve Örneklem

Araştırmanın evrenini Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde öğrenimlerini sürdüren öğrenciler oluşturmaktadır. Araştırmanın evreninin de içinde yer aldığı Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nin öğrenci dağılımı Tablo 1'deki gibidir.

Tablo 1.
Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi'ne Kayıtlı Lisans Öğrencilerinin Dağılımı

Bölümler	I. Öğretim		II. Öğretim		Toplam
	K	E	K	E	
İlköğretim Bölümü					
Sınıf Öğretmenliği A.D.	244	139	280	97	760
Sosyal Bilgiler Eğitimi Öğretmenliği A.D.	86	113	87	108	394
Okul Öncesi Eğitimi Öğretmenliği A.D.	137	86	133	29	322
Fen Bilgisi Eğitimi Öğretmenliği A.D.	141	74	114	68	397
İlköğretim Matematik Öğretmenliği A.D.	105	47	-	-	152
Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü					
Müzik Eğitimi Öğretmenliği A.D.	72	46	12	17	147
Resim-İş Eğitimi Öğretmenliği A.D.	69	46	70	38	223
Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü					
Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği A.D.	49	103	-	-	152
Eğitim Bilimleri Bölümü					
Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık A.D.	63	24	-	-	87
Türkçe Eğitimi Bölümü					
Türkçe Eğitimi Öğretmenliği A.D.	98	97	108	89	392
Yabancı Diller Eğitimi Bölümü					
İngilizce Öğretmenliği A.D.	147	54	-	-	201
Beden Eğitimi ve Spor Bölümü					
Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği A.D.	67	67	-	-	134
Toplam	1.278	833	804	446	3.361
Genel Toplam	2.111		1.250		3.361

Tablo 1'de görüldüğü gibi, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi bünyesinde 3.361 öğrenci öğrenim görmektedir. Bu öğrencilerin 2.111'i birinci öğretim türüne, 1.250'si ise ikinci öğretim türüne devam etmektedir. Fakültede öğrenim gören öğrencilerin 2082'si kız, 1.279'u erkektir. İlköğretim Bölümünde beş anabilim dalında eğitim verilmektedir. Bu anabilim dallarından Sınıf Öğretmenliği A.D.'ye 760, Sosyal Bilgiler Eğitimi Öğretmenliği A.D.'ye 394, Okul Öncesi Eğitimi Öğretmenliği A.D.'ye 322, Fen Bilgisi Eğitimi Öğretmenliği A.D.'ye 397 ve İlköğretim Matematik Öğretmenliği A.D.'ye ise 152 öğrenci devam etmektedir. Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümünde ise iki anabilim dalında eğitim verilmektedir. Bu anabilim dallarından Müzik Eğitimi Öğretmenliği A.D.'de 147, Resim-İş Eğitimi Öğretmenliği A.D.'de ise 223 öğrenci öğrenim görmektedir. Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümünde yer alan Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği A.D.'nin ikinci öğretim türü olmamakla birlikte, öğrenci sayısı 152'dir. Eğitim Bilimleri

Bölümünde yer alan Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık A.D. birinci öğretim türünde eğitim vermekte olup, öğrenci sayısı 87'dir. Türkçe Eğitimi Bölümüne bağlı Türkçe Eğitimi Öğretmenliği A.D.'de ise 392 öğrenci bulunmaktadır. Yabancı Diller Eğitimi Bölümünde yer alan İngilizce Öğretmenliği A.D. birinci öğretim türünde 201 öğrenciye eğitim vermektedir. Beden Eğitimi ve Spor Bölümü içerisindeki Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği A.D.'de de birinci öğretim türünde 134 öğrenci öğrenim görmektedir.

Araştırmanın örneklemini ise ilgili üniversitenin Eğitim Fakültesi'ne bağlı 11 programda (sınıf öğretmenliği, İngilizce eğitimi öğretmenliği, okulöncesi eğitimi öğretmenliği, ilköğretim matematik öğretmenliği, sosyal bilgiler eğitimi öğretmenliği, bilgisayar ve öğretim teknolojileri öğretmenliği, Türkçe eğitimi öğretmenliği, fen bilgisi eğitimi öğretmenliği, müzik eğitimi öğretmenliği, rehberlik ve psikolojik danışmanlık ve beden eğitimi ve spor öğretmenliği) öğrenim gören 557 birinci sınıf ve 381 dördüncü sınıf öğrencisi toplam 938 öğrenci oluşturmaktadır. Birinci ve dördüncü sınıf öğrencilerinin araştırma kapsamına alınmalarının nedeni, aldıkları üniversite eğitimi sonucu öğrencilerin siyasal katılım ve tutumlarında bir değişim yaşanıp yaşanmadığını incelemek ve karşılaştırma yapabilmektir.

Araştırmada kullanılan anket, öncelikle 959 öğrenciye uygulanmış ancak 21 öğrencinin anketi gereken özeni göstermeyip, anketlerini tamamlamaları nedeniyle değerlendirme dışında bırakılmıştır. Örneklemin sınıf düzeyine ve cinsiyete göre dağılımını gösteren tablolara aşağıda yer verilmiştir.

Tablo 2.
Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Cinsiyete Göre Dağılımı

Bölümler	Kadın	Erkek	Toplam
İlköğretim Bölümü			
Sınıf Öğretmenliği A.D.	85	31	116
Sosyal Bilgiler Eğitimi Öğretmenliği A.D.	76	85	161
Okul Öncesi Eğitimi Öğretmenliği A.D.	98	12	110
Fen Bilgisi Eğitimi Öğretmenliği A.D.	48	18	66
İlköğretim Matematik Öğretmenliği A.D.	44	20	64
Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü			
Müzik Eğitimi Öğretmenliği A.D.	20	18	38
Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü			
Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği A.D.	20	42	62
Eğitim Bilimleri Bölümü			
Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık A.D.	27	15	42
Türkçe Eğitimi Bölümü			
Türkçe Eğitimi Öğretmenliği A.D.	98	73	171
Yabancı Diller Eğitimi Bölümü			
İngilizce Öğretmenliği A.D.	46	18	64
Beden Eğitimi ve Spor Bölümü			
Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği A.D.	27	17	44
Toplam	589	349	938

Tablo 2'ye göre, İlköğretim Bölümü'nde yer alan Sınıf Öğretmenliği A.D.'den araştırmaya 85'i kadın, 31'i erkek 116 öğrenci, Sosyal Bilgiler Eğitimi Öğretmenliği A.D.'den 76'sı kadın, 85'i erkek 161 öğrenci, Okul Öncesi Eğitimi Öğretmenliği A.D.'den 98'i kadın, 12'si erkek 110 öğrenci, Fen Bilgisi Eğitimi Öğretmenliği A.D.'den 48'i kadın, 18'i erkek 66 öğrenci ve İlköğretim Matematik Öğretmenliği A.D.'den 44'ü kadın, 20'si erkek 64 öğrenci katılmıştır. Araştırmada Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Öğretmenliği A.D.'den 20'si kadın, 18'i erkek 38 öğrenci, Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği A.D.'den 20'si kadın, 42'si erkek 62 öğrenci; Eğitim Bilimleri Bölümü Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık A.D.'den 27'si kadın, 15'i erkek 42 öğrenci; Türkçe Eğitimi Bölümü Türkçe Eğitimi Öğretmenliği A.D.'den 98'i kadın, 73'ü erkek 171 öğrenci, Yabancı Diller Eğitimi Bölümü İngilizce Öğretmenliği A.D.'den 46'sı kadın, 18'i erkek 64 öğrenci ve Beden Eğitimi ve Spor Bölümü Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği A.D.'den 27'si kadın, 17'si erkek 44 öğrenci katılmıştır. Araştırmanın örneklemini 589'u kadın, 349'u erkek öğrenci oluşturmaktadır.

Tablo 3.
Araştırmaya Katılan Öğrencilerin Sınıf Düzeyine Göre Dağılımı

Bölümler	Birinci Sınıf	Dördüncü Sınıf	Toplam
İlköğretim Bölümü			
Sınıf Öğretmenliği A.D.	57	59	116
Sosyal Bilgiler Eğitimi Öğretmenliği A.D.	102	59	161
Okul Öncesi Eğitimi Öğretmenliği A.D.	56	54	110
Fen Bilgisi Eğitimi Öğretmenliği A.D.	39	27	66
İlköğretim Matematik Öğretmenliği A.D.	42	22	64
Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü			
Müzik Eğitimi Öğretmenliği A.D.	19	19	38
Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü			
Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği A.D.	43	19	62
Eğitim Bilimleri Bölümü			
Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık A.D.	42	-	42
Türkçe Eğitimi Bölümü			
Türkçe Eğitimi Öğretmenliği A.D.	106	65	171
Yabancı Diller Eğitimi Bölümü			
İngilizce Öğretmenliği A.D.	28	36	64
Beden Eğitimi ve Spor Bölümü			
Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği A.D.	23	21	44
Toplam	557	381	938

Tablo 3'te görüldüğü üzere, İlköğretim Bölümü bünyesinde yer alan Sınıf Öğretmenliği A.D.'den araştırmaya katılan öğrencilerin 57'si birinci sınıf, 59'u dördüncü sınıf öğrencisidir. Sosyal Bilgiler Eğitimi A.D.'den 102'si birinci sınıf, 59'u dördüncü sınıf öğrencisi araştırmaya katılmıştır. Okul Öncesi Eğitimi Öğretmenliği A.D.'den 56'sı birinci sınıf, 54'ü dördüncü sınıf; Fen Bilgisi Eğitimi Öğretmenliği A.D.'den 39'u birinci sınıf, 27'si dördüncü sınıf ve İlköğretim Matematik Öğretmenliği'nden ise 42'si birinci sınıf, 22'si dördüncü sınıf öğrencisi araştırmada yer almıştır. Araştırmaya Güzel Sanatlar Eğitimi Bölümü Müzik Eğitimi Öğretmenliği A.D.'den katılan öğrencilerin 19'u birinci sınıf, 19'u da dördüncü sınıf öğrencisidir. Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi Bölümü Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği A.D.'den 43 birinci sınıf, 19 dördüncü sınıf öğrencisi; Eğitim Bilimleri Bölümü Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık A.D.'den 42 birinci sınıf öğrencisi; Türkçe Eğitimi Bölümü Türkçe Eğitimi Öğretmenliği A.D.'den 106 birinci sınıf, 65 dördüncü sınıf öğrencisi; Yabancı Diller Eğitimi Bölümü İngilizce Öğretmenliği A.D.'den 28 birinci sınıf, 36 dördüncü sınıf öğrencisi ve Beden Eğitimi ve Spor Bölümü Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği A.D.'den 23 birinci sınıf, 21

dördüncü sınıf öğrencisi katılmıştır. Toplamda 557 birinci sınıf, 381 dördüncü sınıf öğrencisi araştırmada yer almıştır.

Veri Toplama Aracının Hazırlanması

Veri toplama aracı hazırlanırken bu konuda yurtiçi ve yurtdışında (Blanc, 2008) yapılan çalışmalar incelenmiş ve bu çalışmalarda kullanılan anketler temel alınarak, araştırmacı tarafından soru listesi hazırlanmıştır. Söz konusu listenin ön uygulaması 2010–2011 akademik yılı, bahar dönemi, Şubat ayı içerisinde Erciyes Üniversitesi Eğitim Fakültesi'nde yapılmıştır. Ön uygulamaya 101 öğrenci katılmıştır. Ön uygulama öğretim üyelerinden izin alınarak dersin başında veya ders bitiminde araştırmacı tarafından gerçekleştirilmiştir. Ön uygulamada anketlerin yanıtlanma süresi 15 dakika ile 25 dakika arasında değişmiştir. Çalışma sonunda elde edilen veriler incelenmiş, alanla ilgili 5 uzmanın görüşü alınarak bazı sorular listeden çıkarılmış, bazılarında da düzeltmelere gidilmiş ve ankete son şekli verilmiştir.

Anket soruları içeriklerine göre; katılımcıların yaş, cinsiyet, ailenin ekonomik durumu, ebeveynlerin öğrenim düzeyi ve mesleklerini vb. belirlemeye yönelik olgusal sorular; kitap, gazete, dergi okuma alışkanlıkları, internet kullanma ve televizyon izleme alışkanlıkları ile boş zaman faaliyetlerini vb. belirlemeye yönelik davranış soruları; siyasal tutumlarını ve yönelimlerini belirlemeye yönelik tutum ve kanı soruları ile iki tane bilgi sorusundan oluşmaktadır.

Verilerin Toplanması ve Çözümlemesi

Son şekli verilen anket, 2010–2011 akademik yılı, bahar dönemi, Mart ayı içerisinde Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi'ne bağlı programların her iki öğretim türünde de öğrenim gören birinci ve dördüncü sınıf öğrencilerine araştırmacı tarafından uygulanmıştır. Anket uygulaması, her program ve sınıfta derse katılan öğrenciler üzerinde ders saati içerisinde gerçekleştirilmiştir. Uygulama esnasında derste bulunmayan öğrenciler uygulamanın dışında tutulmuştur.

Verilerin çözümlenmesinde, anket ile elde edilen veriler Statistical Package for Social Sciences (SPSS) 18.0 programına girilmiş, frekans ve yüzde kullanılarak analiz edilmiştir. Nitel verilerin analizinde ise içerik analizi yapılmıştır.

BÖLÜM IV

Bulgular ve Yorum

Bu bölümde, araştırmadan elde edilen bulgular ve istatistiksel analizlere yer verilmiştir. Elde edilen bulgular tablolar halinde sunulmuş ve açıklanmıştır.

Tablo 4.
Katılımcıların Yaşa Göre Dağılımı

Yaş	f	%
17	1	,1
18	11	1,2
19	236	25,2
20	188	20
21 yaş ve üstü	494	52,7
Cevap Vermeyenler	8	,9
Toplam	938	100,0

Tablo 4'te katılımcıların yaş dağılımına bakıldığında, %52,7'sinin 21 yaş ve üstü olduğu, %20'sinin 20 yaşında olduğu, %25,2'sinin 19 yaşında olduğu, %1,2'sinin 18 yaşında olduğu ve %0,1'nin de 17 yaşında olduğu görülmektedir.

Tablo 5.
Katılımcıların Anne Öğrenim Düzeyinin Dağılımı

Anne Öğrenim Düzeyi	f	%
İlkokul Mezunu Değil	161	17,2
İlkokul Mezunu	545	58,1
Ortaokul Mezunu	76	8,1
Lise Mezunu	103	11
Yüksekokul Mezunu	14	1,5
Üniversite Mezunu	35	3,7
Lisansüstü Eğitim Mezunu	1	0,1
Cevap Vermeyen	3	0,3
Toplam	938	100,0

Tablo 5'te görüldüğü gibi; katılımcıların annelerinin %17,2'sinin ilkokul mezunu olmadığı, %58,1'inin ilkokul mezunu olduğu, %8,1'inin ortaokul mezunu olduğu, %11'inin lise mezunu olduğu, %1,5'inin yüksekokul mezunu olduğu, %3,7'sinin üniversite mezunu olduğu ve %0,1'inin de lisansüstü eğitim mezunu olduğu görülmektedir. Söz konusu soruya katılımcılardan %0,3'ü cevap vermemiştir. Katılımcıların %75,3'ünün annesi ilkokul mezunudur ya da ilkokul mezunu dahi değildir. Bu nedenle katılımcıların annelerinin öğrenim düzeyinin çok düşük olduğu söylenebilir.

Tablo 6.
Katılımcıların Baba Öğrenim Düzeyinin Dağılımı

Baba Öğrenim Düzeyi	f	%
İlkokul Mezunu Değil	50	5,3
İlkokul Mezunu	397	42,3
Ortaokul Mezunu	137	14,6
Lise Mezunu	192	20,5
Yüksekokul Mezunu	43	4,6
Üniversite Mezunu	112	11,9
Lisansüstü Eğitim Mezunu	2	0,2
Cevap Vermeyen	5	0,5
Toplam	938	100,0

Tablo 6'da katılımcıların babalarının öğrenim düzeyi incelendiğinde, %5,3'ünün ilkokul mezunu olmadığı, %42,3'ünün ilkokul, %14,6'sının ortaokul, %20,5'inin lise, %4,6'sının yüksekokul, %11,9'unun üniversite ve %0,2'sinin lisansüstü eğitim mezunu olduğu görülmektedir. Katılımcıların %0,5'i, bu soruyu yanıtız bırakmıştır. Katılımcıların annelerine kıyasla babalarının öğrenim düzeyinin daha yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 7.
Katılımcıların Anne Meslek Dağılımı

Anne Meslek	f	%
Ev Hanımı	805	85,8
Serbest Meslek	11	1,2
Akademisyen	0	0
Esnaf/Sanatkâr	4	,4
Çiftçi	23	2,5
İşçi	31	3,3
Sanayici/Tüccar	1	,1
Teknik Personel	0	0
İşsiz	2	,2
Memur	31	3,3
Silahlı Kuvvetler Mensubu	0	0
Diğer	1	,1
Emekli	27	2,9
Cevap Vermeyenler	2	,2
Toplam	938	100

Tablo 7'ye göre; katılımcıların annelerinin %85,8'inin ev hanımı olduğu görülmektedir. Diğer meslek gruplarının yüzdeler dağılımına bakıldığında %1,2'si serbest meslek, %0,4'ü esnaf/sanatkâr, %2,5'i çiftçi, %3,3'ü işçi, %0,1'i sanayici/tüccar, %0,2'si işsiz, %3,3'ü memur, %2,9'u emekli ve %0,1'inin de diğer mesleğe mensup olduğu anlaşılmaktadır. Bu soruya katılımcıların %0,2'si cevap vermemiştir. Katılımcıların annelerinin öğrenim düzeyi göz önüne alındığında, ev hanımı olan annelerin sayısının yüksek olması şaşırtıcı olarak görülmemektedir.

Tablo 8.
Katılımcıların Baba Meslek Dağılımı

Baba Meslek	f	%
Serbest Meslek	130	13,9
Akademisyen	1	,1
Esnaf/Sanatkâr	85	9,1
Çiftçi	158	16,8
İşçi	131	14
Sanayici/Tüccar	10	1,1
Teknik Personel	6	,6
İşsiz	12	1,3
Memur	152	16,2
Silahlı Kuvvetler Mensubu	11	1,2
Diğer	11	1,2
Emekli	213	22,7
Cevap Vermeyenler	18	1,9
Toplam	938	100

Tablo 8’de katılımcıların baba meslekleri incelendiğinde, %13,9’unun serbest meslek erbabı, %1’inin akademisyen, %9,1’inin esnaf/sanatkâr, %16,8 çiftçi, %14 işçi, %1,1’inin sanayici/tüccar, %6’sı teknik personel, %1,3’ü işsiz, %16,2’si memur, %1,2’si silahlı kuvvetler mensubu, %22,7’si emekli olduğu görülmektedir. %1,2’si de diğer mesleklere mensuptur. %1,9’u da bu soruyu cevapsız bırakmıştır.

Tablo 9.
Katılımcıların Ailelerinin Aylık Ortalama Gelir Düzeyi Dağılımı

Aylık Gelir Düzeyi (TL)	f	%
1.000 ve altı	477	50,9
1.001-2.500	382	40,7
2.501-3.500	52	5,5
3.501 ve üstü	20	2,1
Cevap Vermeyen	7	0,7
Toplam	938	100

Tablo 9'a göre ailelerin %50,9'unun aylık gelir düzeyi 1.000-TL ve altında, %40,7'sinin 1.001-2.500-TL arasında, %5,5'inin 2.501-3.500-TL arasında ve %2,1'inin de 3.500-TL üzerinde aylık gelire sahiptir. Katılımcıların %0,7'si bu soruya cevap vermemiştir. Bu durum, öğretmenlik mesleğini, genellikle gelir seviyesi düşük ailelere mensup kişilerin tercih ettiğini göstermektedir. Ayrıca Türkiye İstatistik Kurumu'nun Ocak 2011 tarihinde açıkladığı, 2009 yılı yoksulluk sınırının 825-TL (<http://www.tuik.gov.tr>) olduğu göz önüne alındığında, katılımcıların yarısının ailesinin yoksulluk sınırına yakın veya altında yaşadığı söylenebilir.

Tablo 10.
Katılımcıların Ailelerinin Oturdukları Yerleşim Birimine Göre Dağılımı

Yerleşim Birimi	f	%
Köy	183	19,5
Kasaba-İlçe	148	15,8
Şehir	464	49,5
Büyük Şehir	143	15,2
Toplam	938	100

Tablo 10 incelendiğinde katılımcıların ailelerinin %19,5'inin köyde, %15,8'inin kasaba veya ilçede, %49,5'inin şehirde ve %15,2'sinin büyük şehirde yaşadığı görülmektedir. Bu verilere dayalı olarak, söz konusu fakültede öğrenim gören öğrencilerin daha çok kentlerde ikamet eden ailelerden geldikleri söylenebilir.

Tablo 11.
Katılımcıların Ailelerini Tanımlama Şekline Göre Dağılımı

Tanımlama Şekli	f	%
Demokratik	691	73,7
Otoriter	230	24,5
Cevap Vermeyen	17	1,8
Toplam	938	100

Tablo 11'de görüldüğü gibi katılımcılara ailelerini nasıl tanımladıkları sorulmuştur. Katılımcıların %73,7'si ailesini demokratik, %24,5'i de otoriter olarak tanımlamıştır. Katılımcılardan %1,8'i ise bu soruyu cevapsız bırakmıştır.

Tablo 12.
Katılımcıların Ailelerinin Oy Kullanımına İlişkin Dağılımları

Cinsiyet		Bazı				Toplam
		Her Seçimde Oy Kullanırlar	Seçimlerde Oy Kullanırlar	Nadiren Oy Kullanırlar	Hiç Oy Kullanmazlar	
Kadın	f	578	8	2	1	589
	%	98,1	1,4	,3	,2	100
Erkek	f	333	14	2	0	349
	%	95,4	4	,6	0	100
Toplam	f	911	22	4	1	938
	%	97,1	2,3	,4	,1	100

Tablo 12 incelendiğinde, “Seçim olduğunda, ailenizin oy kullanma durumu nedir?” sorusuna katılımcıların %97,1’i ailelerinin her seçimde oy kullandıklarını, %2,3’ü bazı seçimlerde oy kullandıklarını, %0,4’ü ailelerinin nadiren oy kullandığını ve %0,1’i de ailesinin hiç oy kullanmadığını ifade ettiği görülmektedir. Bu nedenle katılımcıların ailelerinin tamamına yakın bir kısmının seçimlerde oy kullanma konusunda hassas davrandıkları söylenebilir.

Tablo 13.
Katılımcıların İdeolojik Kimlik Dağılımı

İdeolojik Kimlik	f	%
Muhafazakâr	140	14,9
Atatürkçü	354	37,7
Liberal	31	3,3
İslamcı	109	11,6
Sağcı	119	12,7
Solcu	87	9,3
Milliyetçi	253	27
Diğer	31	3,3
Hiçbiri	156	16,6

Katılımcılara kendilerini nasıl tanımladıkları sorulmuş ve muhafazakâr, Atatürkçü, liberal, İslamcı, sağcı, solcu, milliyetçi, diğer ve hiçbiri seçenekleri sunulmuştur. Katılımcılara birden fazla seçeneği işaretleyebilecekleri de belirtilmiştir. Tablo 13’te görüldüğü üzere, katılımcıların ideolojik kimlikleri %37,7 ile Atatürkçü, %27 ile milliyetçi, %14,9 ile muhafazakâr, %12,7 ile sağcı, %11,6 ile İslamcı, %9,3 ile solcu,

%3,3 ile liberal kimliklerden oluşmaktadır. Atatürkçü ve milliyetçi kimlik katılımcıların değerlerine göre daha fazla oranda tercih ettikleri ideolojik kimlik tipi olmuştur.

Tablo 14.
Katılımcıların Kimlik Tipi Sıralama Dağılımı

Bölüm	f	%
T.C.-Etnik-Dini	254	27,1
T.C.-Dini-Etnik	299	31,9
Etnik-T.C.-Dini	75	8
Etnik-Dini-T.C.	39	4,2
Dini-T.C.-Etnik	145	15,5
Dini-Etnik-T.C.	58	6,2
Yalnızca T.C. Kimliği	39	4,2
Yalnızca Etnik Kimlik	5	,5
Yalnızca Dini Kimlik	6	,6
Cevap Vermeyenler	18	1,9
Toplam	938	100

Katılımcılara kendileri için önemli olandan başlayarak kimlik tiplerini sıralamaları istenmiştir. Tablo 14'te görüldüğü üzere, katılımcıların %27,1'i ilk önce Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlığı kimliğini, sonra etnik kimliğini, daha sonra da dini kimliğinin önemli olduğunu söylemiştir. %31,9'u ise T.C. kimliğinin önce geldiğini, bunu dini kimliği ve sonrasında da etnik kimliğin izlediğini belirtmiştir. Katılımcıların %8'i ilk sıraya etnik kimliğini koymuş, bunu T.C. kimliği ve dini kimliğinin izlediğini belirtmiştir. %4'lük bir kesim de etnik kimliğini dini kimliği, en son olarak da T.C. kimliğinin izlediğini söylemiştir. Dini kimliğini ilk sıraya yerleştiren katılımcılar, etnik kimliğine öncelik verenlere nazaran daha çok olmakla beraber, %15,5'i dini kimliğini, T.C. kimliği ve sonrasında da etnik kimliğin izlediğini, %6,2'si de dini kimliğini etnik ve en son olarak da T.C. kimliğinin izlediğini belirtmiştir. Katılımcıların %4,2'si de kimlik olarak yalnızca T.C. kimliğini kabul ettiğini söylemiştir. Yalnızca etnik kimliğini kabul edenlerin oranı %0,5, yalnızca dini kimliğini kabul edenlerin oranı ise %0,6'dır. Katılımcıların %1,9'u da bu soruya cevap vermekten kaçınmıştır. Görüldüğü üzere, katılımcıların yarısından fazlası ilk sıraya T.C. kimliğini koymaktadır. Bu durum katılımcıların milli kimliğe, milli değerlere öncelikle önem verdiklerinin bir göstergesidir.

Tablo 15.
Katılımcıların Dernek Üyeliğinin Cinsiyete Göre Dağılımı

Cinsiyet		Üyeyim	Üye Değilim	Toplam
Kadın	f	59	528	587
	%	10,1	89,9	100
Erkek	f	32	315	347
	%	9,2	90,8	100
Toplam	f	91	843	934
	%	9,7	90,3	100

Tablo 15'te görüldüğü üzere, katılımcıların yalnızca %9,7'si bir derneğe üye olduklarını, %90,3'ü de herhangi bir derneğe üye olmadıklarını ifade etmişlerdir. Kadın katılımcıların %10,1'i bir derneğe üye iken, %89,9'u üye değildir. Erkek katılımcıların ise %9,2'sinin dernek üyeliği mevcut iken, %90,8'inin dernek üyeliği bulunmamaktadır. Demokrasinin gelişmesine katkı sağlayan sivil toplum kuruluşlarından olan dernekler, bireylerin ortak amaç ve hedefleri doğrultusunda, siyasi iradeyi ve yönetimi karar alma sürecinde kamuoyu oluşturmak suretiyle etkilemektedirler. Sivil toplum kuruluşu üyeliğinin, bireyin siyasal katılma davranış oranını ve düzeyini arttırdığı göz önüne alındığında (İğci, 2008), dernek üyesi olan öğrenci sayısının düşük olması, siyasal katılım düzeylerinin de düşük olabileceğinin göstergesi sayılabilir.

Tablo 16.
Katılımcıların Dernek Üyeliğinin Sınıf Düzeyine Göre Dağılımı

Sınıf Düzeyi		Üyeyim	Üye Değilim	Toplam
1	f	62	492	554
	%	11,2	88,8	100
4	f	29	351	380
	%	7,6	92,4	100
Toplam	f	91	843	934
	%	9,7	90,3	100

Tablo 16 incelendiğinde, birinci sınıf öğrencilerinin %11,2'sinin, dördüncü sınıf öğrencilerinin ise %7,6'sının en az bir derneğe üye oldukları görülmektedir. Birinci

sınıf öğrencilerinin derneğe üye olma oranı, dördüncü sınıf öğrencilerine kıyasla yüksektir.

Tablo 17.
Katılımcıların Öğrenci Topluluğuna Üyeliğinin Cinsiyete Göre Dağılımı

Cinsiyet		Üyeyim	Üye Değilim	Toplam
Kadın	f	179	409	588
	%	30,4	69,6	100
Erkek	f	104	243	347
	%	30	70	100
Toplam	f	283	652	935
	%	30,3	69,7	100

Tablo 17’de görüldüğü gibi, katılımcıların %30,3’ü öğrenci topluluğuna üye olduğunu, %69,7’si de üye olmadığını ifade etmiştir. Kadın katılımcıların %30,4’ü herhangi bir öğrenci topluluğuna üye iken, %69,6’sı üye değildir. Erkek katılımcıların ise %30’u öğrenci topluluğuna üye iken, %70’i üye değildir. Bu durum öğretmen adaylarının kampus içindeki sosyal faaliyetlerden çok fazla yararlanamadığının bir göstergesi olarak değerlendirilebilir.

Tablo 18.
Katılımcıların Öğrenci Topluluğuna Üyeliğinin Sınıf Düzeyine Göre Dağılımı

Sınıf Düzeyi		Üyeyim	Üye Değilim	Toplam
1	f	199	356	555
	%	35,9	64,1	100
4	f	84	296	380
	%	22,1	77,9	100
Toplam	f	283	652	935
	%	30,3	69,7	100

Tablo 18 incelendiğinde, birinci sınıf öğrencilerinin %35,9’unun, dördüncü sınıf öğrencilerinin de %22,1’inin en az bir öğrenci topluluğuna üye oldukları görülmektedir. Dernek üyeliğinde olduğu gibi, öğrenci topluluklarına üye olma konusunda da birinci sınıf öğrencilerinin oranı, dördüncü sınıf öğrencilerinin oranından yüksektir.

Tablo 19.*Katılımcıların Haftalık Kitap Okuma Alışkanlığının Cinsiyete Göre Dağılımı*

Cinsiyet	1 Saatten			5 Saatten		Toplam	
	Az	1-3 Saat	3-5 Saat	Fazla	Okumuyorum		
Kadın	f	109	180	118	111	68	586
	%	18,6	30,7	20,1	18,9	11,6	100
Erkek	f	64	103	55	65	62	349
	%	18,3	29,5	15,8	18,6	17,8	100
Toplam	f	173	283	173	176	130	935
	%	18,5	30,3	18,5	18,8	13,9	100

Tablo 19'da görüldüğü üzere, katılımcıların %18,5'i haftada bir saatten az, %30,3'ü bir ile üç saat arası, %18,5'i üç ile beş saat arası, %18,8'i beş saatten fazla kitap okuduğunu ifade etmiştir. Katılımcıların %13,9'luk kısmı da hiç kitap okumadığını söylemiştir. Cinsiyete göre bakıldığında, kadın katılımcıların %18,6'sının haftada bir saatten az, %30,7'sinin bir ile üç saat arası, %20,1'nin üç ile beş saat arası, %18,9'unun beş saatten fazla kitap okuduğu, %11,6'sının da hiç kitap okumadığı görülmektedir. Erkek katılımcıların ise %18,3'ü haftada bir saatten az, %29,5'i bir ile üç saat arası, %15,8'i üç ile beş saat arası, %18,6'sı beş saatten fazla kitap okumaktadır. Erkeklerin %17,8 ise hiç kitap okumamaktadır. Hiç kitap okumadığını söyleyenler içerisinde erkek katılımcıların oranı kadın katılımcılara nazaran yüksektir.

Tablo 20.*Katılımcıların Haftalık Kitap Okuma Alışkanlığının Sınıf Düzeyine Göre Dağılımı*

Sınıf Düzeyi	1 Saatten			5 Saatten		Toplam	
	Az	1-3 Saat	3-5 Saat	Fazla	Okumuyorum		
1	f	80	174	117	129	55	555
	%	14,4	31,4	21,1	23,2	9,9	100
4	f	93	109	56	47	75	380
	%	24,5	28,7	14,7	12,4	19,7	100
Toplam	f	173	283	173	176	130	935
	%	18,5	30,3	18,5	18,8	13,9	100

Tablo 20'ye bakıldığında, birinci sınıf öğrencilerinin %14,4'ünün haftada bir saatten az, %31,4'ünün haftada bir ile üç saat arası, %21,1'inin haftada üç ile beş saat arası, %23,2'sinin haftada beş saatten fazla kitap okudukları görülmektedir. Dördüncü sınıf öğrencilerinin ise %24,5'inin haftada bir saatten az, %28,7'sinin bir ile üç saat arası, %14,7'sinin üç ile beş saat arası, %12,4'ünün ise beş saatten fazla kitap okumaktadır. Birinci sınıf öğrencilerinin %9,9'u, dördüncü sınıf öğrencilerinin de %19,7'si hiç kitap okumamaktadır. Tablo 20 incelendiğinde, birinci sınıf öğrencilerinin dördüncü sınıf öğrencilerine kıyasla daha fazla kitap okudukları görülmektedir. Bu durum dördüncü sınıf öğrencilerinin Kamu Personeli Seçme Sınavı'na (KPSS) hazırlanıyor olmaları nedeniyle, kitap okumaya vakit bulamamalarına bağlanabilir.

Tablo 21.

Katılımcıların Günlük Gazete Takip Durumunun Cinsiyete Göre Dağılımı

Cinsiyet		Evet	Hayır	Toplam
Kadın	f	174	411	585
	%	29,7	70,3	100
Erkek	f	137	210	347
	%	39,5	60,5	100
Toplam	f	311	621	932
	%	33,4	66,6	100

Katılımcılara düzenli olarak takip ettikleri bir gazete olup olmadığı sorulmuştur. Tablo 21'de görüldüğü üzere, katılımcıların %33,4'ü düzenli olarak bir gazete takip ettiğini, %66,6'sı da takip etmediğini ifade etmiştir. Cinsiyete göre bakıldığında, kadın katılımcıların %29,7'sinin düzenli olarak gazete takip ettiğini, %70,3'ünün de takip etmediği görülmektedir. Erkek katılımcıların ise %39,5'i düzenli olarak gazete takip ettiğini, %60,5'i de takip etmediğini ifade etmiştir. Genel itibarıyla, erkek katılımcıların gazete takibinin, kadın katılımcılara göre daha yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 22.
Katılımcıların Günlük Gazete Takip Durumunun Sınıf Düzeyine Göre Dağılımı

Sınıf Düzeyi		Evet	Hayır	Toplam
1	f	179	373	552
	%	32,4	67,6	100
4	f	132	248	380
	%	34,7	65,3	100
Toplam	f	311	621	932
	%	33,4	66,6	100

Tablo 22 incelendiğinde, birinci sınıf öğrencilerinin %32,4'ünün, dördüncü sınıf öğrencilerinin de %34,7'sinin günlük gazete takip ettikleri görülmektedir. Günlük gazete takibinin düşük seviyede olması, öğretmen adaylarının gündemi yazılı basından takip etmeyi tercih etmedikleri olarak yorumlanabilir.

Tablo 23.
Katılımcıların Dergi Takibinin Cinsiyete Göre Dağılımı

Cinsiyet		Evet	Hayır	Toplam
Kadın	f	70	504	574
	%	12,2	87,8	100
Erkek	f	68	272	340
	%	20	80	100
Toplam	f	138	776	914
	%	15,1	84,9	100

Tablo 23'te görüldüğü üzere, katılımcıların %15,1'inin düzenli olarak bir dergi takip ettiğini, %84,9'u da takip etmediğini ifade etmiştir. Cinsiyete göre incelendiğinde, kadın katılımcıların %12,2'si düzenli olarak bir dergiyi takip ettiğini, %87,8'inin takip etmediğini; erkek katılımcıların ise %20'sinin takip ettiği, %80'inin de takip etmediği görülmektedir. Genel itibarıyla, katılımcıların dergi takip durumları düşük seviyede olmakla beraber, gazete takibinde olduğu gibi, erkek katılımcıların oranı kadın katılımcılara göre yüksektir.

Tablo 24.
Katılımcıların Dergi Takibinin Sınıf Düzeyine Göre Dağılımı

Sınıf Düzeyi		Evet	Hayır	Toplam
1	f	63	477	540
	%	11,7	88,3	100
4	f	75	299	374
	%	20,1	79,9	100
Toplam	f	138	776	914
	%	15,1	84,9	100

Tablo 24 incelendiğinde, sınıf düzeyine göre birinci sınıf öğrencilerinin %11,7'sinin, dördüncü sınıf öğrencilerinin ise %20,1'inin bir dergiyi düzenli olarak takip ettikleri görülmektedir.

Tablo 25.
Katılımcıların İnternet Kullanma Sıklığının Cinsiyete Göre Dağılımı

Cinsiyet		Haftada 1-2		Ayda Birkaç		Toplam
		Her gün	Gün	Kez	Kullanmıyorum	
Kadın	f	211	293	72	11	587
	%	35,9	49,9	12,3	1,9	100
Erkek	f	172	151	24	2	349
	%	49,3	43,3	6,9	0,6	100
Toplam	f	383	444	96	13	936
	%	40,9	47,4	10,3	1,4	100

Tablo 25'te görüldüğü üzere, katılımcıların %40,9'u her gün, %47,4'ü haftada bir iki gün, %10,3'ü ayda birkaç kez interneti kullandığını ifade etmiştir. Katılımcıların yalnızca %1,4'ü ise interneti kullanmadıklarını ifade etmişlerdir. Cinsiyete göre bakıldığında da, kadın katılımcıların %35,9'unun her gün, %49,9'unun haftada bir iki gün, %12,3'ünün ayda birkaç kez internet kullandığı, %1,9'unun da internet kullanmadığı görülmektedir. Erkek katılımcıların ise %49,3'ünün her gün, %43,3'ünün haftada bir iki gün, %6,9'unun ayda birkaç kez internet kullandığı, %0,6'sının da internet kullanmadığı görülmektedir. Tablo incelendiğinde, erkek

katılımcıların kadın katılımcılara oranla daha sıklıkla internet kullandıkları görülmektedir.

Tablo 26.

Katılımcıların İnternet Kullanma Sıklığının Sınıf Düzeyine Göre Dağılımı

Sınıf Düzeyi		Haftada 1-2		Ayda Birkaç		Toplam
		Her gün	Gün	Kez	Kullanmıyorum	
1	f	229	280	43	3	555
	%	41,3	50,5	7,7	0,5	100
4	f	154	164	53	10	381
	%	40,4	43	13,9	2,6	100
Toplam	f	383	444	96	13	936
	%	40,9	47,4	10,3	1,4	100

Tablo 26'ya göre, birinci sınıf öğrencilerinin %41,3'ü her gün, %50,5'i haftada bir iki gün, %7,7'si ayda birkaç kez interneti kullandığını, %0,5'i ise internet kullanmadığını ifade etmiştir. Dördüncü sınıf öğrencilerine bakıldığında, %40,4'ünün her gün, %43'ünün haftada bir iki gün, %13,9'unun ayda birkaç kez kullandığı, %2,6'sının da interneti kullanmadığı görülmektedir. Genel olarak incelendiğinde birinci sınıf öğrencilerinin dördüncü sınıf öğrencilerine nazaran daha sıklıkla interneti takip etmektedirler.

Tablo 27.

Katılımcıların Günlük Televizyon İzleme Sürelerinin Cinsiyete Göre Dağılımı

Cinsiyet		3 Saatten			İzlemiyorum	Toplam
		1 Saatten Az	1-3 Saat Arası	Fazla		
Kadın	f	188	197	63	140	588
	%	32	33,5	10,7	23,8	100
Erkek	f	110	130	44	65	349
	%	31,5	37,2	12,6	18,6	100
Toplam	f	298	327	107	205	937
	%	31,8	34,9	11,4	21,9	100

Katılımcılara “Günde ortalama ne kadar süre ile televizyon izlersiniz?” sorusu sorulmuştur. Tablo 27’e bakıldığında, katılımcıların %31,8’i günlük bir saatten az, %34,9’u bir ile üç saat arası, %11,4’ü üç saatten fazla televizyon izledikleri görülmektedir. Katılımcıların %21,9’u ise televizyon izlemediklerini ifade etmişlerdir. Kadın katılımcıların %32’si günde bir saatten az, %33,5’i günde bir ile üç saat arası, %10,7’si üç saatten fazla televizyon izlemekte, %23,8’i de televizyon izlememektedir. Erkek katılımcıların ise %31,5’i günde bir saatten az, %37,2’si günde bir ile üç saat arası, %12,6’sı günde üç saatten fazla televizyon izlemekte, %18,6’sı da televizyon izlememektedir. Cinsiyete göre karşılaştırıldığında, erkek katılımcıların kadın katılımcılara oranla daha fazla televizyon izledikleri görülmektedir.

Tablo 28.

Katılımcıların Günlük Televizyon İzleme Sürelerinin Sınıf Düzeyine Göre Dağılımı

Sınıf Düzeyi		3 Saatten			İzlemiyorum	Toplam
		1 Saatten Az	1-3 Saat Arası	Fazla		
1	f	178	194	64	120	556
	%	32	34,9	11,5	21,6	100
4	f	120	133	43	85	381
	%	31,5	34,9	11,3	22,3	100
Toplam	f	298	327	107	205	937
	%	31,8	34,9	11,4	21,9	100

Sınıf düzeyine göre durum incelendiğinde, birinci sınıf öğrencileri ile dördüncü sınıf öğrencilerinin günlük televizyon izleme sıklıklarının her bir kategoride birbirine yakın oranlarda olduğu görülebilmektedir.

Tablo 29.
Katılımcıların Haberleri Takip Ettiği Kanalların Dağılımı

TV Kanalları	f	%
Kanal D	399	43,2
Haber Türk	291	31,5
NTV	272	29,4
ATV	268	29
TRT	241	26,1
Show TV	231	25
CNN	205	22,2
Star TV	191	20,7
Fox TV	167	18,1
Samanyolu TV	134	14,5
Kanal 7	65	7
Sky Türk	33	3,6
Diğer	21	2,3
Kanal 1	15	1,6
TGRT	14	1,5
Flash TV	13	1,4

Katılımcılara haberleri hangi televizyon kanalından takip ettikleri sorulmuş ve ulusal televizyon kanallarından on beşinin adı sıralanmıştır. Katılımcıların birçoğu televizyon kanalı tercihi yaparken birçok kanalı birden işaretleme yoluna gitmişlerdir. Tablo 29'da görüldüğü üzere, Kanal D katılımcılar tarafından en çok tercih edilen kanal olarak ilk sırada yer almaktadır. Kanal D, katılımcıların %43,2'si tarafından haberleri izlenen kanal olarak gösterilmiştir. İkinci sırada %31,5 ile Haber Türk yer almaktadır. NTV kanalı ise katılımcıların %29,4'ü tarafından takip edilen kanal olarak gösterilmiştir. Bu kanalları %29 ile ATV, %26,1 ile TRT, %25 ile Show TV, %22,2 ile CNN, %20,7 ile Star TV, %18,1 ile Fox TV, %14,5 ile Samanyolu TV, %7 ile Kanal 7, %3,6 ile Sky Türk, %2,3 ile diğer kanallar, %1,6 ile Kanal 1, %1,5 ile TGRT ve %1,4 ile Flash TV izlemektedir. Siyasi açıdan belirgin bir duruş sergileyen kanallardan Samanyolu TV ve Kanal 7'den haberleri izlediklerini belirtenlerin oranı katılımcılar içerisinde düşük seviyededir. Bu durumda, çoğunluğun tarafsız haberciliği ilke edinen kanalların haberlerini izlemeyi tercih ettiğini söyleyebiliriz.

Tablo 30.

Katılımcıların Üniversite Öğrencilerinin Siyasi Etkinliklere Aktif Olarak Katılması Konusundaki Görüşlerinin Cinsiyete Göre Dağılımı

Cinsiyet		Evet	Hayır	Fikrim Yok	Toplam
Kadın	f	205	226	156	587
	%	34,9	38,5	26,6	100
Erkek	f	136	137	73	346
	%	39,3	39,6	21,1	100
Toplam	f	341	363	229	933
	%	36,5	38,9	24,5	100

Katılımcılara “Sizce üniversite öğrencileri siyasette aktif olarak yer almalı mıdır?” şeklinde soru sorulmuştur. Tablo 30 incelendiğinde, katılımcıların %36,5’inin üniversite öğrencilerinin siyasette aktif olarak yer almasına olumlu baktığı, %38,9’unun olumsuz baktığı ve %24,5’inin de bu konuda fikrinin olmadığı görülmektedir. Kadın katılımcıların %34,9’u evet, %38,5’i hayır ve %26,6’sı da fikrim yok cevabını vermiştir. Erkek katılımcıların ise %39,3’ü evet, %39,6’sı hayır, %21,1’i de fikrim yok cevabını vermiştir. Genel olarak, katılımcıların %40’a yakın bir kısmının konuya karşı olumsuz tavır takınması, %25’e yakın bir kesimin de çekimser kalması, üniversite gençliğinin siyasal katılım eğiliminin düşük olmasına neden olarak gösterilebilir.

Tablo 31.

Katılımcıların Politika ile Sorunların Çözüleceği Konusundaki Görüşlerinin Cinsiyete Göre Dağılımı

Cinsiyet		Evet	Hayır	Toplam
Kadın	f	188	392	580
	%	32,4	67,6	100
Erkek	f	184	163	347
	%	53	47	100
Toplam	f	372	555	927
	%	40,1	59,9	100

Tablo 31’de görüldüğü üzere, katılımcıların %40,1’i politika ile sorunların çözüleceğine inanırken, %59,9’u politikanın sorunları çözmeyeceğini düşünmektedir. Cinsiyet değişkenine göre incelendiğinde ise, kadın katılımcıların %32,4’ü, erkek katılımcıların ise %53’ü politikanın sorunların çözümünde etkin olacağına

inanmaktadır. Erkek katılımcıların kadın katılımcılara nazaran, politikanın işlevselliğine daha çok inanmakta olduğu söylenebilir.

Tablo 32.

Katılımcıların Politika ile Sorunların Çözüleceği Konusundaki Görüşlerinin Sınıf Düzeyine Göre Dağılımı

Sınıf		Evet	Hayır	Toplam
1	f	223	327	580
	%	40,5	59,5	100
4	f	149	228	347
	%	39,5	60,5	100
Toplam	f	372	555	927
	%	40,1	59,9	100

Tablo 32 incelendiğinde ise, birinci sınıf öğrencilerinin %40,5'i, dördüncü sınıf öğrencilerinin ise %39,5'i politika ile sorunların çözülebileceğine inandıkları görülmektedir. Bu konudaki görüşler her iki sınıf düzeyinde de birbirine yakın orandadır.

Tablo 33.

Katılımcıların Toplumsal Sorunları Çözmede Fark Yaratmaya Olan İnançlarının Cinsiyete Göre Dağılımı

Cinsiyet		Çok Fazla				Toplam
		Büyük Fark Yaratabilirim	Biraz Fark Yaratabilirim	Fark Yaratmam	Fark Yaratamam	
Kadın	f	60	272	204	52	588
	%	10,2	46,3	34,7	8,8	100
Erkek	f	74	160	96	18	348
	%	21,3	46	27,6	5,2	100
Toplam	f	134	432	300	70	936
	%	14,3	46,2	32,1	7,5	100

Katılımcılara “Toplumda karşılaştığınız herhangi bir sorunu düşünün, kendinizi bu sorunun çözümünde ne kadar etkili görüyorsunuz?” sorusu yöneltilmiştir. Tablo 33'te görüldüğü üzere, katılımcıların %14,3'ü toplumsal bir sorunun çözümünde kendisinin büyük bir fark yaratabileceğine inandığını, %46,2'si biraz fark yaratabileceğine inandığını, %32,1'i çok fazla fark yaratabileceğini düşünmediğini ve %7,5'i de hiçbir fark yaratamayacağını düşündüğünü söylemiştir. Cinsiyete göre bakıldığında, kadın katılımcıların %10,2'si büyük bir fark yaratabileceğine, %46,3'ü biraz fark

yaratabileceğine, %34,7'si çok fazla fark yaratamayacağına ve %8,8'i de hiç fark yaratamayacağına inanmaktadır. Erkek katılımcıların ise, %21,3'ü büyük bir fark yaratabileceğine, %46'sı biraz fark yaratabileceğine, %27,6'sı çok fazla fark yaratamayacağına ve %5,2'si de hiç fark yaratamayacağına inandığını ifade etmiştir. Erkek katılımcıların kendilerini büyük bir fark yaratma yeterliliğinde görme oranı, kadın katılımcılara göre daha yüksektir. Kadın katılımcıların, toplumsal bir sorunun çözümünde erkeklere nazaran kendilerini daha zayıf hissettikleri söylenebilir.

Tablo 34.

Katılımcıların Toplumsal Sorunları Çözmede Fark Yaratmaya Olan İnançlarının Sınıf Düzeyine Göre Dağılımı

Sınıf Düzeyi		Büyük Fark Yaratabilirim	Biraz Fark Yaratabilirim	Çok Fazla		Toplam
				Fark Yaratmam	Fark Yaratamam	
1	f	72	251	193	40	556
	%	12,9	45,1	34,7	7,2	100
4	f	62	181	107	30	380
	%	16,3	47,6	28,2	7,9	100
Toplam	f	134	432	300	70	936
	%	14,3	46,2	32,1	7,5	100

Tablo 34'e göre, toplumsal sorunların çözümünde çok büyük fark yaratabileceğine inananların oranı birinci sınıflarda %12,9, dördüncü sınıflarda ise %16,3'tür Biraz fark yaratabilirim diyenlerin oranı ise birinci sınıflarda %16,3, dördüncü sınıflarda ise %47,6'dır. Çok fazla fark yaratmayacağını düşünenlerin birinci sınıf öğrencileri içerisindeki oranı %34,7, dördüncü sınıf öğrencileri içerisinde de %28,2'dir. Bu verilerden hareketle, dördüncü sınıf öğrencilerinin birinci sınıf öğrencilerine kıyasla toplumsal sorunların çözümünde kendilerini daha yeterli görmekte ve güvenmekte oldukları söylenebilir.

Tablo 35.

Katılımcıların Politikada Bireysel Fark Yaratmada Kendini Yeterli Görme Durumlarının Cinsiyete Göre Dağılımı

Cinsiyet		Büyük Fark Yaratabilirim	Biraz Fark Yaratabilirim	Çok Fazla		Toplam
				Fark Yaratmam	Fark Yaratamam	
Kadın	f	33	171	222	160	586
	%	5,6	29,2	37,9	27,3	100
Erkek	f	71	131	95	51	348
	%	20,4	37,6	27,3	14,7	100
Toplam	f	104	302	317	211	934
	%	11,1	32,3	33,9	22,6	100

“Politikayı düşündüğünüzde kendinizi bireysel olarak fark yaratmada ne kadar etkili görüyorsunuz?” sorusuna katılımcıların %11,1’i büyük bir fark yaratabileceğini, %32,3’ü biraz fark yaratabileceğini, %33,9’u çok fazla fark yaratamayacağını, %22,6’sı da hiç fark yaratamayacağına inandığını söylemiştir. Tablo 35 incelendiğinde, kadın katılımcıların %5,6’sı politikada bireysel olarak büyük bir fark yaratabileceğine, %29,2’si biraz fark yaratabileceğine, %37,9’u çok fazla fark yaratamayacağına, %27,3’ü de hiç bir fark yaratamayacağına inanmaktadır. Erkek katılımcılara bakıldığında, erkek katılımcıların %20,4’ü büyük bir fark yaratabileceğine, %37,6’sı biraz fark yaratabileceğine, %27,3’ü çok fazla fark yaratamayacağına ve %14,7’si de hiçbir fark yaratamayacağına inandığını söylemiştir. Genel olarak bakıldığında, katılımcıların yalnızca küçük bir kısmı politikada bireysel olarak fark yaratabileceğine inanmaktadır. Erkek katılımcılar, politikada bireysel fark yaratma açısından kendilerine kadın katılımcılara nazaran daha fazla güvenmektedirler. Kadın katılımcıların ise bu konuda erkeklere nazaran kendilerine daha az güvendiklerini söylenebilir.

Tablo 36.

Katılımcıların Politikada Bireysel Fark Yaratmada Kendini Yeterli Görme Durumlarının Sınıf Düzeyine Göre Dağılımı

Sınıf Düzeyi		Büyük Fark Yaratabilirim	Biraz Fark Yaratabilirim	Çok Fazla		Toplam
				Fark Yaratmam	Fark Yaratamam	
1	f	56	172	201	125	554
	%	10,1	31	36,3	22,6	100
4	f	48	130	116	86	380
	%	12,6	34,2	30,5	22,6	100
Toplam	f	104	302	317	211	934
	%	11,1	32,3	33,9	22,6	100

Tablo 36'ya göre, politik sorunların çözümünde büyük fark yaratabilirim diyenlerin oranı birinci sınıf öğrencilerinde %10,1, dördüncü sınıf öğrencilerinde ise %12,6'dır. Biraz fark yaratabileceğini düşünenlerin oranı ise birinci sınıf öğrencilerinde %31, dördüncü sınıf öğrencilerinde ise %34,2'dir. Çok fark yaratamayacağını düşünenlerin oranı ise birinci sınıf öğrencilerinde %36,3, dördüncü sınıf öğrencilerinde ise %30,5'ir. Fark yaratamayacağını düşünenlerin oranı ise her iki sınıf düzeyinde de aynı olup, %22,6'dır. Toplumsal sorunların çözümünde kendilerini yeterli görmeleriyle benzer olarak, dördüncü sınıf öğrencileri birinci sınıf öğrencilerine nazaran kendilerine daha fazla güvenmekte oldukları söylenebilir.

Tablo 37.

Katılımcıların Yürüyüşe Katılmaya İlişkin Görüşlerinin Cinsiyete Göre Dağılımı

Cinsiyet		Katılmak İsterim Ama			Toplam
		Katılırim	Çekinirim	Asla Katılmam	
Kadın	f	353	137	97	587
	%	60,1	23,3	16,5	100
Erkek	f	242	64	40	346
	%	69,9	18,5	11,6	100
Toplam	f	595	201	137	933
	%	63,8	21,5	14,7	100

Katılımcılara, "Sizin için önemli gördüğünüz bir konuda yürüyüş düzenlense, bu yürüyüşe katılır mısınız?" diye sorulmuştur. Tablo 37'de görüldüğü üzere,

katılımcıların %63,8'i katılırim, %21,5'i katılmak isterim ama bunu yapmaktan çekinirim, %14,7'si de asla katılmam demiştir. Cinsiyete göre veriler incelendiğinde, kadın katılımcıların %60,1'i yürüyüşe katılırim, %23,3'ü katılmak isterim ancak bunu yapmaktan çekinirim, %16,5'i ise yürüyüşe asla katılmam demiştir. Erkek katılımcıların ise, %69,9'u yürüyüşe katılırim, %18,5'i yürüyüşe katılmak isterim ama bunu yapmaktan çekinirim ve %11,6'sı da asla yürüyüşe katılmam demiştir. Genel olarak bakıldığında, yürüyüşe katılma konusunda erkek katılımcıların, kadın katılımcılara nazaran daha istekli oldukları, kadın katılımcıların ise erkek katılımcılara göre yürüyüşe katılma konusunda daha çekingen davrandıkları ve hatta daha sert bir tavır içinde oldukları söylenebilir.

Tablo 38.

Katılımcıların Yürüyüşe Katılmaya İlişkin Görüşlerinin Sınıf Düzeyine Göre Dağılımı

Sınıf Düzeyi		Katılmak İsterim Ama			Toplam
		Katılırim	Çekinirim	Asla Katılmam	
1	f	326	142	84	552
	%	59,1	25,7	15,2	100
4	f	269	59	53	381
	%	70,6	15,5	13,9	100
Toplam	f	595	201	137	933
	%	63,8	21,5	14,7	100

Katılımcıların yürüyüşe katılmaya ilişkin görüşleri Tablo 38'de incelendiğinde, birinci sınıf öğrencilerinin %59,1'i katılırim, %25,7'si katılmak isterim ama bunu yapmaktan çekinirim, %15,2'si de asla katılmam dediği görülmektedir. Dördüncü sınıf öğrencilerinin ise %70,6'sı katılırim, %15,5'i katılmak isterim ama bunu yapmaktan çekinirim, %13,9'u da asla katılmam demiştir. Sınıf düzeyi üzerinden bir kıyaslama yapıldığında dördüncü sınıf öğrencilerinin, birinci sınıf öğrencilerine kıyasla yürüyüşlere katılma konusunda daha istekli oldukları söylenebilir.

Tablo 39.
Katılımcıların Siyasi Görüşlerinin Aileleri İle Uyumu

Cinsiyet		Tamamıyla			Toplam
		Uyar	Kısmen Uyar	Hiç Uymaz	
Kadın	f	191	368	27	586
	%	32,6	62,8	4,6	100
Erkek	f	101	225	19	345
	%	29,3	65,2	5,5	100
Toplam	f	292	593	46	931
	%	31,4	63,7	4,9	100

Tablo 39’da görüldüğü üzere, siyasi konularda aile büyüklerinizin görüşleri ile sizin görüşleriniz birbirine uyar mı? sorusuna, katılımcıların %31,4’ü tamamıyla uyar, %63,7’si kısmen uyar ve %4,9’u da hiç uymaz demiştir.

Tablo 40.
Katılımcıların 12 Eylül 2010 Anayasa Değişikliği Halkoylamasında Oy Kullanma Durumları

Cinsiyet		Evet	Hayır,			Toplam
			Kullanmak İstemedim	18 Yaşımı Doldurmamıştım	Diğer Nedenler	
Kadın	f	463	10	60	52	585
	%	79,1	1,7	10,3	8,9	100
Erkek	f	255	24	35	34	348
	%	73,3	6,9	10,1	9,8	100
Toplam	f	718	34	95	86	933
	%	77	3,6	10,2	9,2	100

Tablo 40’a bakıldığında, katılımcıların %77’sinin 12 Eylül 2010 Anayasa Değişikliği Halkoylaması’nda oy kullandığı, %3,6’sının kullanmak istemediğinden ötürü oy kullanmadığı, %10,2’sinin halkoylamasının yapıldığı tarihte henüz seçmen yaşında olmadığından oy kullanmadığı ve %9,2’sinin de diğer nedenlerden dolayı oy kullanamadığı görülmektedir. Elde edilen verilerden katılımcıların büyük bir çoğunluğunun oy kullanma konusunda duyarlı olduğu sonucuna varabiliriz. Ayrıca bu durum, öğrenci velilerinin oy kullanma konusunda çocuklarına iyi bir rol model olduğunun göstergesi olarak değerlendirilebilir.

Tablo 41.*Katılımcıların 29 Mart 2009 Yerel Seçimlerinde Oy Kullanma Durumları*

Cinsiyet		Evet	Hayır,		Diğer	Toplam
			Kullanmak İstemedim	18 Yaşımı Doldurmamıştım		
Kadın	f	240	29	255	64	588
	%	40,8	4,9	43,4	10,9	100
Erkek	f	173	13	135	28	349
	%	49,6	3,7	38,7	8	100
Toplam	f	413	42	390	92	937
	%	44,1	4,5	41,6	9,8	100

29 Mart 2009 Yerel Seçimlerinde oy kullanma durumu Tablo 41’de incelendiğinde, katılımcıların %44,1’inin oy kullandığı, %4,5’inin oy kullanmak istemediği ve bu nedenle oy kullanmadığı, %41,6’sının seçimin yapıldığı tarihte henüz seçmen yaşını doldurmamış olması nedeniyle oy kullanmadığı ve %9,8’inin de diğer nedenlerle oy kullanmadığı görülmektedir. Her iki oylamada da seçmen yaşına ulaşmayanların, seçmen yaşına ulaşmış olmaları halinde oy kullanmış olacakları düşünüldüğünde, her iki oylamada da oy kullananların oranının %85 üzerinde olacağı anlaşılmaktadır. Oy kullanma oranının yüksek oluşu, üniversite öğrencilerinin oy kullanma eylemini siyasal katılımın temeli olarak gördüklerinin ve oy verme davranışına olan hassasiyette ailelerini model olarak aldıklarının göstergesidir.

Katılımcılara Türkiye genelinde ve öğrenim gördükleri üniversite ile yaşadıkları şehir özelinde bazı kurum, kuruluş ve kişilere duydukları güvenin ne düzeyde olduğunu tespit amacıyla toplam on beş maddelik soru yöneltilmiştir. Katılımcılara, mevcut Başbakan’a, mevcut Cumhurbaşkanı’na, medyaya, üniversite yönetimine, üniversitedeki öğretim üyesi ve/veya görevlilerine, yaşadıkları ilin Belediye Başkanı’na, siyasi partilere, Türkiye Büyük Millet Meclisi (T.B.M.M.)’ne, Türk Adalet Sistemi’ne, Türk Eğitim Sistemi’ne, Türk Silahlı Kuvvetleri (T.S.K)’ne, yaşadıkları ilin valisine, politikacılara, Emniyet Teşkilatı’na ve son olarak da mevcut hükümete olan güvenlerinin ne düzeyde olduğu sorulmuş ve “çok”, “biraz”, “çok az” ve “hiç” seçenekleri sunulmuştur.

Tablo 42.

Katılımcıların Mevcut Cumhurbaşkanı'na Duydukları Güvenin Cinsiyete Göre Dağılımı

		Hiç	Çok Az	Biraz	Çok	
Cinsiyet		Güvenmiyorum	Güveniyorum	Güveniyorum	Güveniyorum	Toplam
Kadın	f	131	87	190	172	580
	%	22,6	15,0	32,8	29,6	100
Erkek	f	77	48	105	117	347
	%	22,2	13,8	30,3	33,7	100
Toplam	f	208	135	295	289	927
	%	22,4	14,6	31,8	31,2	100

Katılımcılara mevcut Cumhurbaşkanı'na ne kadar güvendikleri sorulmuştur. Tablo 42'de görüldüğü üzere katılımcıların %31,2'si çok güvendiğini, %31,8'i biraz güvendiğini, %14,6'sı çok az güvendiğini, %22,4'ü de hiç güvenmediğini belirtmişlerdir. Cinsiyete göre bakıldığında ise, kadın katılımcıların %29,6'sı çok güvendiğini, %32,8'i biraz güvendiğini, %15'i çok az güvendiğini ve %22,6'sı hiç güvenmediğini ifade etmiştir. Erkek katılımcıların ise %33,7'si çok güvendiğini, %30,3'ü biraz güvendiğini, %13,8'i çok az güvendiğini ve %22,2'si hiç güvenmediğini ifade etmiştir. Çok güveniyorum diyenler içerisinde erkeklerin oranı, kadınlara göre daha yüksektir. Hiç güvenmiyorum diyenler içerisinde de kadın katılımcıların oranı az da olsa erkeklere kıyasla daha yüksektir.

Tablo 43.

Katılımcıların Mevcut Cumhurbaşkanı'na Duydukları Güvenin Sınıf Düzeyine Göre Dağılımı

		Hiç	Çok Az	Biraz	Çok	
Sınıf		Güvenmiyorum	Güveniyorum	Güveniyorum	Güveniyorum	Toplam
1	f	118	84	186	161	549
	%	21,5	15,3	33,9	29,3	100,0
4	f	90	51	109	128	378
	%	23,8	13,5	28,8	33,9	100,0
Toplam	f	208	135	295	289	927
	%	22,4	14,6	31,8	31,2	100,0

Katılımcıların sınıf düzeyine göre verdikleri cevaplar Tablo 43'te incelendiğinde ise, birinci sınıf öğrencilerinin %29,3'ü çok güvendiğini, %33,9'u biraz güvendiğini, %15,3'ü çok az güvendiğini ve %21,5'i de hiç güvenmediğini ifade ettiği görülmektedir. Dördüncü sınıf öğrencilerinin ise %33,9'u çok güvendiğini, %28,8'i biraz güvendiğini, %13,5'i çok az güvendiğini ve %23,8'i de mevcut Cumhurbaşkanı'na hiç güvenmediğini ifade etmiştir.

Tablo 44.

Katılımcıların Mevcut Başbakan'a Duydukları Güvenin Cinsiyete Göre Dağılımı

		Hiç	Çok Az	Biraz	Çok	
Cinsiyet		Güvenmiyorum	Güveniyorum	Güveniyorum	Güveniyorum	Toplam
Kadın	f	163	94	200	123	580
	%	28,1	16,2	34,5	21,2	100,0
Erkek	f	91	42	115	97	345
	%	26,4	12,2	33,3	28,1	100,0
Toplam	f	254	136	315	220	925
	%	27,5	14,7	34,1	23,8	100,0

Katılımcılara mevcut Başbakan'a olan güvenleri sorulmuştur. Tablo 44'e göre katılımcıların %23,8'i çok güvendiğini, %34,1'i biraz güvendiğini, %14,7'si çok az güvendiğini, %27,5'i de hiç güvenmediğini ifade etmiştir. Cinsiyete göre incelendiğinde, kadın katılımcıların %21,2'si çok güvendiğini, %34,5'i biraz güvendiğini, %16,2'si çok güvendiğini ve %28,1'i mevcut Başbakan'a hiç güvenmediğini ifade etmiştir. Erkek katılımcıların ise %28,1'i mevcut Başbakan'a çok güvendiğini, %33,3'ü biraz güvendiğini, %12,2'si çok az güvendiğini ve %26,4'ü ise hiç güvenmediğini söylemiştir. Hiç güvenmiyorum diyen katılımcılar içerisinde kadın katılımcıların oranı yüksekken, çok güveniyorum diyen katılımcılar içerisinde erkek katılımcıların oranı yüksektir.

Tablo 45.*Katılımcıların Mevcut Başbakan'a Duydukları Güvenin Sınıf Düzeyine Göre Dağılımı*

Sınıf		Hiç	Çok Az	Biraz	Çok	Toplam
		Güvenmiyorum	Güveniyorum	Güveniyorum	Güveniyorum	
1	f	140	77	198	133	548
	%	25,5	14,1	36,1	24,3	100,0
4	f	114	59	117	87	377
	%	30,2	15,6	31,0	23,1	100,0
Toplam	f	254	136	315	220	925
	%	27,5	14,7	34,1	23,8	100,0

Tablo 45 incelendiğinde, birinci sınıfta öğrenim gören katılımcıların %24,3'ü çok güvendiğini, %36,1'i biraz güvendiğini, %14,1'i çok az güvendiğini ve %25,5'i de hiç güvenmediğini ifade etmiştir. Dördüncü sınıfta öğrenim gören katılımcıların ise, %23,1'i çok güvendiğini, %31'i biraz güvendiğini, %15,6'sı çok az güvendiğini ve %30,2'si de mevcut Başbakan'a hiç güvenmediğini söylemiştir. Mevcut Başbakan'a hiç güvenmiyorum diyenlerin ise %25,5'i birinci, %30,2'si de son sınıf öğrencisidir. Mevcut Başbakan'a çok güveniyorum diyen katılımcılar içerisinde birinci sınıf öğrencilerinin oranı yüksek iken, hiç güvenmiyorum diyen katılımcılar içerisinde dördüncü sınıf öğrencilerinin oranı daha yüksektir.

Tablo 46.*Katılımcıların Medyaya Duydukları Güvenin Cinsiyete Göre Dağılımı*

Cinsiyet		Hiç	Çok Az	Biraz	Çok	Toplam
		Güvenmiyorum	Güveniyorum	Güveniyorum	Güveniyorum	
Kadın	f	209	239	124	6	578
	%	36,2	41,3	21,5	1,0	100,0
Erkek	f	162	118	60	7	347
	%	46,7	34,0	17,3	2,0	100,0
Toplam	f	371	357	184	13	925
	%	40,1	38,6	19,9	1,4	100,0

Katılımcılara ayrıca medyaya duydukları güven sorulmuştur. Tablo 46'da görüldüğü üzere, katılımcıların %1,4'ü çok güveniyorum, %19,9'u biraz güveniyorum, %38,6'sı

çok az güveniyorum, %40,1'i ise hiç güvenmiyorum demiştir. Cinsiyete göre incelendiğinde, kadın katılımcıların %1'i çok güvendiğini, %21,5'i biraz güvendiğini, %41,3'ü çok az güvendiğini ve %36,2'si de medyaya hiç güvenmediğini ifade etmiştir. Erkek katılımcıların ise %2'si çok güvendiğini, %17,3'ü biraz güvendiğini, %34'ü çok az güvendiğini ve %46,7'si de medyaya hiç güvenmediğini ifade etmiştir. Medyaya güvenin düşük olduğu görülmekle beraber, hiç güvenmediklerini söyleyen katılımcılar içerisinde erkek katılımcıların oranı kadın katılımcılara göre daha fazladır. GfK Türkiye Custom Research tarafından 2010 yılı içerisinde 16 ilde 1.300 kişi ile yüz yüze görüşülerek gerçekleştirilen araştırmada meslek gruplarına duyulan güven ölçülmüştür. Söz konusu araştırmada katılımcıların yalnızca %36'sı gazetecilere güven duyduğunu ifade etmiştir.

Tablo 47.

Katılımcıların Medyaya Duydukları Güvenin Sınıf Düzeyine Göre Dağılımı

Sınıf		Hiç	Çok Az	Biraz	Çok	Toplam
		Güvenmiyorum	Güveniyorum	Güveniyorum	Güveniyorum	
1	f	233	215	93	7	548
	%	42,5	39,2	17,0	1,3	100,0
4	f	138	142	91	6	377
	%	36,6	37,7	24,1	1,6	100,0
Toplam	f	371	357	184	13	925
	%	40,1	38,6	19,9	1,4	100,0

Tablo 47 incelendiğinde, birinci sınıfta öğrenim gören katılımcıların %1,3'ü çok güvendiği, %17'si biraz güvendiği, %39,2'si çok az güvendiği ve %42,5'i de hiç güvenmediği ifade ettiği görülmektedir. Dördüncü sınıfta öğrenim gören katılımcıların da %1,6'sı medyaya çok güvendiğini, %24,1'i biraz güvendiğini, %37,7'si çok az güvendiğini ve %36,6'sı da hiç güvenmediğini söylemiştir. Medyaya hiç güvenmiyorum diyen katılımcılar içerisinde birinci sınıfların oranı, dördüncü sınıflara göre daha yüksektir. Medyaya duyulan güvenin düşüklüğü, Akın'ın 2009 yılında yaptığı araştırmada elde ettiği verilerle uyumludur. Akın'ın araştırmasında da medya en az güvenilen kurumlar içerisinde ilk sırada yer alırken, bu çalışmada da medya en az güven duyulan kurumlar içerisinde %1,4'lük güven ile ilk sırada yer almaktadır.

Tablo 48.
Katılımcıların Üniversite Yönetimine Duydukları Güvenin Cinsiyete Göre Dağılımı

		Hiç	Çok Az	Biraz	Çok	
Cinsiyet		Güvenmiyorum	Güveniyorum	Güveniyorum	Güveniyorum	Toplam
Kadın	f	54	124	306	91	575
	%	9,4	21,6	53,2	15,8	100,0
Erkek	f	46	74	163	64	347
	%	13,3	21,3	47,0	18,4	100,0
Toplam	f	100	198	469	155	922
	%	10,8	21,5	50,9	16,8	100,0

Katılımcılara öğrenim gördükleri üniversitenin yönetimine ne kadar güvendikleri sorulmuştur. Tablo 48'te görüldüğü üzere, katılımcıların %16,8'i çok güveniyorum, %50,9'u biraz güveniyorum, %21,5'i çok az güveniyorum, %10,8'i de hiç güvenmiyorum demiştir. Cinsiyete göre incelendiğinde ise, kadın katılımcıların %15,8'i üniversite yönetimine çok güvendiğini, %53,2'si biraz güvendiğini, %21,6'sı çok az güvendiğini ve %9,4'ü de hiç güvenmediğini söylemiştir. Erkek katılımcıların ise, %18,4'ü çok güvendiğini, %47'si biraz güvendiğini, %21,3'ü çok az güvendiğini ve %13,3'ü de hiç güvenmediğini ifade etmiştir. Üniversite yönetimine çok güveniyorum ve hiç güvenmiyorum diyenler içerisinde erkek katılımcıların oranı yüksektir.

Tablo 49.
Katılımcıların Üniversite Yönetimine Duydukları Güvenin Sınıf Düzeyine Göre Dağılımı

		Hiç	Çok Az	Biraz	Çok	
Sınıf		Güvenmiyorum	Güveniyorum	Güveniyorum	Güveniyorum	Toplam
1	f	48	103	287	110	548
	%	8,8	18,8	52,4	20,1	100,0
4	f	52	95	182	45	374
	%	13,9	25,4	48,7	12,0	100,0
Toplam	f	100	198	469	155	922
	%	10,8	21,5	50,9	16,8	100,0

Tablo 49'da katılımcıların öğrenim gördükleri üniversitenin yönetimine olan güven düzeyleri sınıf düzeyine göre incelenmektedir. Tabloya göre birinci sınıfta öğrenim gören katılımcıların %20,1'i çok güvendiğini, %52,4'ü biraz güvendiğini, %18,8'i çok az güvendiğini ve %8,8'i de hiç güvenmediğini ifade etmiştir. Dördüncü sınıfta öğrenim gören katılımcıların ise %12'si çok güvendiğini, %48,7'si biraz güvendiğini, %25,4'ü çok az güvendiğini ve %13,9'u da hiç güvenmediğini söylemiştir. Çok güveniyorum diyenler içerisinde birinci sınıfta öğrenim gören katılımcıların oranı yüksek iken, hiç güvenmediklerini söyleyenler içerisinde de dördüncü sınıfta öğrenim gören katılımcıların oranı yüksektir.

Tablo 50.

Katılımcıların Üniversitedeki Öğretim Üyeleri/Görevlilerine Duydukları Güvenin Cinsiyete Göre Dağılımı

		Hiç	Çok Az	Biraz	Çok	
Cinsiyet		Güvenmiyorum	Güveniyorum	Güveniyorum	Güveniyorum	Toplam
Kadın	f	42	110	324	102	578
	%	7,3	19,0	56,1	17,6	100,0
Erkek	f	28	51	191	73	343
	%	8,2	14,9	55,7	21,3	100,0
Toplam	f	70	161	515	175	921
	%	7,6	17,5	55,9	19,0	100,0

Katılımcılara öğrenim gördükleri üniversitedeki öğretim üyeleri/görevlilerine duydukları güven sorulmuştur. Tablo 50'ye göre katılımcıların %19'u üniversitelerindeki öğretim üyeleri/görevlilerine çok güvendiğini, %55,9'u biraz güvendiğini, %17,5'i çok az güvendiğini, %7,6'sı ise hiç güvenmediğini ifade etmiştir. Elde edilen veriler cinsiyete göre incelendiğinde, kadın katılımcıların %17,6'sı çok güvendiğini, %56,1'i biraz güvendiğini, %19'u çok az güvendiğini ve %7,3'ü de hiç güvenmediğini ifade etmiştir. Erkek katılımcıların ise %21,3'ü çok güvendiğini, %55,7'si biraz güvendiğini, %14,9'u çok az güvendiğini, %8,2'si ise hiç güvenmediğini söylemiştir. Genel olarak bakıldığında, hiç güvenmiyorum diyen ile çok güveniyorum diyen katılımcılar içerisinde erkek katılımcıların oranının kadın katılımcılara nazaran yüksek seviyede olduğu görülmektedir.

Tablo 51.

Katılımcıların Üniversitedeki Öğretim Üyeleri/Görevlilerine Duydukları Güvenin Sınıf Düzeyine Göre Dağılımı

Sınıf		Hiç Güvenmiyorum	Çok Az Güveniyorum	Biraz Güveniyorum	Çok Güveniyorum	Toplam
1	f	39	72	310	126	547
	%	7,1	13,2	56,7	23,0	100,0
4	f	31	89	205	49	374
	%	8,3	23,8	54,8	13,1	100
Toplam	f	70	161	515	175	921
	%	7,6	17,5	55,9	19,0	100,0

Tablo 51'e göre, birinci sınıfta öğrenim gören katılımcıların %23'ü üniversitelerindeki öğretim üyeleri/görevlilerine çok güvendiğini, %56,7'si biraz güvendiğini, %13,2'si çok az güvendiğini ve %7,1'i de hiç güvenmediğini ifade etmiştir. Dördüncü sınıfta öğrenim gören katılımcıların ise, %13,1'i çok güvendiğini, %54,8'i biraz güvendiğini, %23,8'i çok az güvendiğini, %8,3'ü ise hiç güvenmediğini söylemiştir. Üniversitedeki öğretim üyeleri/görevlilerine çok güveniyorum diyenler içerisinde birinci sınıfta öğrenim gören katılımcıların oranı, dördüncü sınıfta öğrenim gören katılımcılara göre daha yüksektir.

Tablo 52.

Katılımcıların Oturdukları İlin Belediye Başkanı'na Duydukları Güvenin Cinsiyete Göre Dağılımı

Cinsiyet		Hiç Güvenmiyorum	Çok Az Güveniyorum	Biraz Güveniyorum	Çok Güveniyorum	Toplam
Kadın	f	131	156	220	65	572
	%	22,9	27,3	38,5	11,4	100,0
Erkek	f	93	99	101	51	344
	%	27,0	28,8	29,4	14,8	100,0
Toplam	f	224	255	321	116	916
	%	24,5	27,8	35,0	12,7	100,0

Ankete katılan katılımcılara oturdukları ilin Belediye Başkanı'na duydukları güven de sorulmuştur. Tablo 52'e göre katılımcıların %12,7'si çok güvendiğini, %35'i biraz

güvendiğini, %27,8'i çok az güvendiğini, %24,5'i ise hiç güvenmediğini ifade etmiştir. Cinsiyete göre bakıldığında, kadın katılımcıların %11,4'ü çok güvendiğini, %38,5'i biraz güvendiğini, %27,3'ü çok az güvendiğini ve %22,9'u da hiç güvenmediğini ifade etmiştir. Erkek katılımcıların ise %14,8'i çok güvendiğini, %29,4'ü biraz güvendiğini, %28,8'i çok az güvendiğini ve %27'si hiç güvenmediğini söylemiştir. Oturduğum ilin Belediye Başkanı'na çok güveniyorum ve hiç güvenmiyorum diyen katılımcılar içerisinde erkek katılımcıların oranı yüksektir.

Tablo 53.

Katılımcıların Oturdukları İlin Belediye Başkanı'na Duydukları Güvenin Sınıf Düzeyine Göre Dağılımı

Sınıf		Hiç	Çok Az	Biraz	Çok	Toplam
		Güvenmiyorum	Güveniyorum	Güveniyorum	Güveniyorum	
1	f	123	157	190	69	539
	%	22,8	29,1	35,3	12,8	100,0
4	f	101	98	131	47	377
	%	26,8	26,0	34,7	12,5	100,0
Toplam	f	224	255	321	116	916
	%	24,5	27,8	35,0	12,7	100,0

Tablo 53'te katılımcıların oturdukları ilin Belediye Başkanı'na duydukları güven, sınıf düzeyine göre incelenmiştir. Tabloya göre, birinci sınıfta öğrenim gören katılımcıların %12,8'i çok güvendiğini, %35,3'ü biraz güvendiğini, %29,1'i çok az güvendiğini ve %22,8'i de hiç güvenmediğini ifade etmiştir. Dördüncü sınıfta öğrenim gören katılımcıların %12,5'i çok güvendiğini, %34,7'si biraz güvendiğini, %26'sı çok az güvendiğini ve %26,8'i hiç güvenmediğini söylemiştir.

Tablo 54.*Katılımcıların Siyasi Partilere Duydukları Güvenin Cinsiyete Göre Dağılımı*

Cinsiyet		Hiç	Çok Az	Biraz	Çok	Toplam
		Güvenmiyorum	Güveniyorum	Güveniyorum	Güveniyorum	
Kadın	f	212	219	133	9	573
	%	37,0	38,2	23,2	1,6	100,0
Erkek	f	102	141	84	18	345
	%	29,6	40,9	24,3	5,2	100,0
Toplam	f	314	360	217	27	918
	%	34,2	39,2	23,6	2,9	100,0

Araştırmada katılımcılara siyasi partilere duydukları güven de sorulmuştur. Tablo 54'te görüldüğü üzere katılımcıların %2,9'u çok güvendiğini, %23,6'sı biraz güvendiğini, %39,2'si çok az güvendiğini, %34,2'si ise hiç güvenmediğini ifade etmiştir. Cinsiyete göre incelendiğinde, kadın katılımcıların %1,6'sı çok güvendiğini, %23,2'si biraz güvendiğini, %38,2'si çok az güvendiğini ve %37'si hiç güvenmediğini söylemiştir. Erkek katılımcıların %5,2'si siyasi partilere çok güvendiğini, %24,3'ü biraz güvendiğini, %40,9'u çok az güvendiğini ve %29,6'sı hiç güvenmediğini ifade etmiştir. Çok güvendiğini söyleyen katılımcılar içerisinde erkek katılımcıların oranı fazla iken, hiç güvenmiyorum diyen katılımcıların içerisinde de kadın katılımcıların oranı fazladır. Bu çalışmada siyasi partiler %2,9 ile en az güvenilen kurumlar içerisinde üçüncü sırada yer almaktadır. Söz konusu sonuç, Parlak (1999)'ın elde ettiği sonuçla büyük benzerlik taşımaktadır. Nitekim Parlak'ın çalışmasında da burada olduğu gibi, siyasi partiler en az güvenilen kurumlar içerisinde üçüncü sırada yer almıştır.

Tablo 55.*Katılımcıların Siyasi Partilere Duydukları Güvenin Sınıf Düzeyine Göre Dağılımı*

Sınıf		Hiç Güvenmiyorum	Çok Az Güveniyorum	Biraz Güveniyorum	Çok Güveniyorum	Toplam
1	f	175	228	123	17	543
	%	32,2	42,0	22,7	3,1	100,0
4	f	139	132	94	10	375
	%	37,1	35,2	25,1	2,7	100,0
Toplam	f	314	360	217	27	918
	%	34,2	39,2	23,6	2,9	100,0

Tablo 55'e göre, birinci sınıfta öğrenim gören katılımcıların %3,1'i siyasi partilere çok güvendiğini, %22,7'si biraz güvendiğini, %42'si çok az güvendiğini ve %32,2'si hiç güvenmediğini ifade etmiştir. Dördüncü sınıfta öğrenim gören katılımcıların %2,7'si çok güvendiğini, %25,1'i biraz güvendiğini, %35,2'si çok az güvendiğini ve %37,1'i de hiç güvenmediğini söylemiştir. Siyasi partilere çok güveniyorum diyen katılımcılar içerisinde birinci sınıf öğrencileri ağırlıkta iken, hiç güvenmiyorum diyen katılımcılar içerisinde ise dördüncü sınıf öğrencileri ağırlıktadır.

Tablo 56.*Katılımcıların Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne (T.B.M.M.) Duydukları Güvenin Cinsiyete Göre Dağılımı*

Cinsiyet		Hiç Güvenmiyorum	Çok Az Güveniyorum	Biraz Güveniyorum	Çok Güveniyorum	Toplam
Kadın	f	53	104	233	182	572
	%	9,3	18,2	40,7	31,8	100,0
Erkek	f	67	61	112	105	345
	%	19,4	17,7	32,5	30,4	100,0
Toplam	f	120	165	345	287	917
	%	13,1	18,0	37,6	31,3	100,0

Araştırmada katılımcıların Türkiye Büyük Millet Meclisi (T.B.M.M.)'ne olan güvenlerinin ne düzeyde olduğu da ölçülmek istenmiştir. Tablo 56'a göre, katılımcıların %31,3'ü T.B.M.M.'e çok güvendiğini, %37,6'sı biraz güvendiğini, %18'i

çok az güvendiğini ve %13,1'i de hiç güvenmediğini ifade etmişlerdir. Cinsiyete göre bakıldığında da, kadın katılımcıların %31,8'i T.B.M.M.'e çok güvendiğini, %40,7'si biraz güvendiğini, %18,2'si çok az güvendiğini ve %9,3'ü hiç güvenmediğini söylemiştir. Erkek katılımcıların %30,4'ü çok güvendiğini, %32,5'i biraz güvendiğini, %17,7'si çok az güvendiğini ve %19,4'ü hiç güvenmediğini ifade etmiştir. Tablo incelendiğinde T.B.M.M.'e çok güveniyorum diyenler içerisinde kadın katılımcıların; hiç güvenmiyorum diyenler içerisinde erkek katılımcıların oranı yüksektir.

Tablo 57.

Katılımcıların Türkiye Büyük Millet Meclisi'ne (T.B.M.M.) Duydukları Güvenin Sınıf Düzeyine Göre Dağılımı

Sınıf		Hiç	Çok Az	Biraz	Çok	Toplam
		Güvenmiyorum	Güveniyorum	Güveniyorum	Güveniyorum	
1	f	59	88	198	196	541
	%	10,9	16,3	36,6	36,2	100,0
4	f	61	77	147	91	376
	%	16,2	20,5	39,1	24,2	100,0
Toplam	f	120	165	345	287	917
	%	13,1	18,0	37,6	31,3	100,0

Tablo 57'de katılımcıların sınıf düzeyine göre T.B.M.M.'e duydukları güven yer almaktadır. Tablo 57'ye göre birinci sınıfta öğrenim gören katılımcıların %36,2'si çok güvendiğini, %36,6'sı biraz güvendiğini, %16,3'ü çok az güvendiğini ve %10,9'u hiç güvenmediğini ifade etmiştir. Dördüncü sınıfta öğrenim gören katılımcıların %24,2'si çok güvendiğini, %39,1'i biraz güvendiğini, %20,5'i çok az güvendiğini ve %16,2'si de hiç güvenmediğini söylemiştir. Genel itibariyle bakıldığında çok güveniyorum diyen katılımcılar içerisinde birinci sınıf öğrencilerinin; hiç güvenmiyorum diyen katılımcılar içerisinde dördüncü sınıf öğrencilerinin oranı yüksektir. Katılımcıların en çok güven duydukları kurum ve kişiler içerisinde T.B.M.M. %31,3 ile üçüncü sırada yer almaktadır. Söz konusu bulgu Parlak'ın 1999 yılında üniversite öğrencileri üzerinde yaptığı araştırmasında elde ettiği verilerle uyumludur. Parlak'ın çalışmasında T.B.M.M. en çok güven duyulan kurumlar içerisinde üçüncü sırada yer almıştır.

Tablo 58.*Katılımcıların Türk Adalet Sistemine Duydukları Güvenin Cinsiyete Göre Dağılımı*

Cinsiyet		Hiç Güvenmiyorum	Çok Az Güveniyorum	Biraz Güveniyorum	Çok Güveniyorum	Toplam
Kadın	f	82	111	247	137	577
	%	14,2	19,2	42,8	23,7	100,0
Erkek	f	103	60	108	73	344
	%	29,9	17,4	31,4	21,2	100,0
Toplam	f	185	171	355	210	921
	%	20,1	18,6	38,5	22,8	100,0

Katılımcıların Türk Adalet Sistemi'ne duyulan güven Tablo 58'te incelendiğinde, katılımcıların %22,8'inin Türk Adalet Sistemi'ne çok güvendiği, %38,5'nin biraz güvendiği, %18,6'sının çok az güvendiği ve %20,1'nin hiç güvenmediği görülmektedir. Elde edilen veriler cinsiyete göre incelendiğinde, kadın katılımcıların %23,7'si Türk Adalet Sistemi'ne çok güvendiğini, %42,8'i biraz güvendiğini, %19,2'si çok az güvendiğini ve %14,2'si de hiç güvenmediğini söylemiştir. Erkek katılımcıların ise, %21,2'si çok güvendiğini, %31,4'ü biraz güvendiğini, %17,4'ü çok az güvendiğini ve %29,9'u hiç güvenmediğini ifade etmiştir. Türk Adalet Sistemi'ne çok güveniyorum diyenler içerisinde kadın katılımcıların oranı yüksek iken, hiç güvenmiyorum diyen katılımcılar içerisinde erkek katılımcıların oranı yüksektir. GfK Türkiye, araştırmasında katılımcılarına hâkimler ve avukatlara ne kadar güvendiklerini sormuştur. Katılımcıların % 62'si hâkimlere, %49'u da avukatlara güvendiklerini ifade etmişlerdir. Araştırma şirketinin bir yıl önce yaptığı aynı adlı çalışmada hâkimlere olan güven %83 iken, avukatlara duyulan güven %70'dir. Görüldüğü üzere, 2010 yılında bu mesleklere duyulan güvende ciddi bir düşüş yaşanmıştır.

Tablo 59.

Katılımcıların Türk Adalet Sistemine Duydukları Güvenin Sınıf Düzeyine Göre Dağılımı

Sınıf		Hiç	Çok Az	Biraz	Çok	Toplam
		Güvenmiyorum	Güveniyorum	Güveniyorum	Güveniyorum	
1	f	95	93	216	141	545
	%	17,4	17,1	39,6	25,9	100,0
4	f	90	78	139	69	376
	%	23,9	20,7	37,0	18,4	100,0
Toplam	f	185	171	355	210	921
	%	20,1	18,6	38,5	22,8	100,0

Tablo 59'a göre, birinci sınıfta öğrenim gören katılımcıların %25,9'u Türk Adalet Sistemi'ne çok güvendiğini, %39,6'sı biraz güvendiğini, %17,1'i çok az güvendiğini %17,4'ü de hiç güvenmediğini söylemiştir. Dördüncü sınıfta öğrenim gören katılımcıların da %18,4'ü çok güvendiğini, %37'si biraz güvendiğini, %20,7'si çok az güvendiğini ve %23,9'u hiç güvenmediğini ifade etmiştir. Genel itibariyle bakıldığında, çok güvendiğini söyleyen katılımcılar içerisinde birinci sınıf öğrencilerin oranı yüksek iken, hiç güvenmediğini söyleyen katılımcılar içerisinde de dördüncü sınıf öğrencilerin oranı yüksektir.

Tablo 60.

Katılımcıların Türk Eğitim Sistemine Duydukları Güvenin Cinsiyete Göre Dağılımı

Cinsiyet		Hiç	Çok Az	Biraz	Çok	Toplam
		Güvenmiyorum	Güveniyorum	Güveniyorum	Güveniyorum	
Kadın	f	121	140	222	96	579
	%	20,9	24,2	38,3	16,6	100,0
Erkek	f	106	88	107	45	346
	%	30,6	25,4	30,9	13,0	100,0
Toplam	f	227	228	329	141	925
	%	24,5	24,6	35,6	15,2	100,0

Tümü Eğitim Fakültesi'nde öğrenim gören katılımcılara, Türk Eğitim Sistemi'ne ne kadar güvendikleri de sorulmuştur. Tablo 60'a göre, katılımcıların %15,2'si çok güvendiğini, %35,6'sı biraz güvendiğini, %24,6'sı çok az güvendiğini ve %24,5'i de

hiç güvenmediğini ifade etmiştir. Elde edilen veriler cinsiyete göre incelendiğinde, kadın katılımcıların %16,6'sı Türk Eğitim Sistemi'ne çok güvendiğini, %38,3'ü biraz güvendiğini, %24,2'si çok az güvendiğini ve %20,9'u da hiç güvenmediğini söylemiştir. Erkek katılımcıların ise %13'ü çok güvendiğini, %30,9'u biraz güvendiğini, %25,4'ü çok az güvendiğini ve %30,6'sı hiç güvenmediğini ifade etmiştir. Genel itibariyle bakıldığında, çok güvendiğini söyleyen katılımcılar içerisinde kadın katılımcıların oranı yüksek iken, hiç güvenmediğini söyleyen katılımcılar içerisinde de erkek katılımcıların oranı yüksektir.

Tablo 61.

Katılımcıların Türk Eğitim Sistemine Duydukları Güvenin Sınıf Düzeyine Göre Dağılımı

Sınıf		Hiç	Çok Az	Biraz	Çok	Toplam
		Güvenmiyorum	Güveniyorum	Güveniyorum	Güveniyorum	
1	f	108	132	207	101	548
	%	19,7	24,1	37,8	18,4	100,0
4	f	119	96	122	40	377
	%	31,6	25,5	32,4	10,6	100,0
Toplam	f	227	228	329	141	925
	%	24,5	24,6	35,6	15,2	100,0

Türk Eğitim Sistemi'ne duyulan güven, Tablo 61'de incelendiğinde, birinci sınıfta öğrenim gören katılımcıların %18,4'ü çok güvendiğini, %37,8'i biraz güvendiğini, %24,1'i çok az güvendiğini, %19,7'si ise hiç güvenmediğini söylemiştir. Dördüncü sınıfta öğrenim gören katılımcıların %10,6'sı çok güvendiğini, %32,4'ü biraz güvendiğini, %25,5'i çok az güvendiğini ve %31,6'sı ise hiç güvenmediğini ifade etmiştir. Genel olarak bakıldığında, çok güvendiğini söyleyen katılımcılar içerisinde birinci sınıf öğrencilerinin oranı yüksek iken, hiç güvenmediğini söyleyen katılımcılar içerisinde de dördüncü sınıf öğrencilerinin oranı yüksektir.

Tablo 62.

Katılımcıların Türk Silahlı Kuvvetleri'ne (T.S.K.) Duydukları Güvenin Cinsiyete Göre Dağılımı

Cinsiyet		Hiç	Çok Az	Biraz	Çok	Toplam
		Güvenmiyorum	Güveniyorum	Güveniyorum	Güveniyorum	
Kadın	f	47	64	208	259	578
	%	8,1	11,1	36,0	44,8	100,0
Erkek	f	45	49	83	170	347
	%	13,0	14,1	23,9	49,0	100,0
Toplam	f	92	113	291	429	925
	%	9,9	12,2	31,5	46,4	100,0

Katılımcılara Türk Silahlı Kuvvetleri (T.S.K.)'ne ne kadar güvendikleri sorulmuştur. Tablo 62'de görüldüğü üzere, katılımcıların %46,4'ü çok güvendiğini, %31,5'i biraz güvendiğini, %12,2'si çok az güvendiğini ve %9,9'u da hiç güvenmediğini ifade etmiştir. Cinsiyete göre bakıldığında, kadın katılımcıların %44,8'i çok güvendiğini, %36'sı biraz güvendiğini, %11,1'i çok az güvendiğini ve %8,1'i de hiç güvenmediğini söylemiştir. Erkek katılımcıların ise, %49'u çok güvendiğini, %23,9'u biraz güvendiğini, %14,1'i çok az güvendiğini ve %13'ü de hiç güvenmediğini ifade etmiştir. T.S.K.'a çok güveniyorum diyenler ile hiç güvenmiyorum diyenler içerisinde de erkek katılımcıların oranı yüksektir. GfK Türkiye'nin araştırmasında katılımcıların orduya duydukları güvene de yer verilmiştir. 2009 yılında yapılan araştırmada katılımcıların %86'sı orduya güvendiğini ifade ederken, 2010 yılındaki araştırmada orduya duyulan güvende düşüş yaşanmış ve katılımcıların %78'i orduya güvendiklerini ifade etmiştir.

Tablo 63.

Katılımcıların Türk Silahlı Kuvvetleri'ne (T.S.K.) Duydukları Güvenin Sınıf Düzeyine Göre Dağılımı

Sınıf		Hiç Güvenmiyorum	Çok Az Güveniyorum	Biraz Güveniyorum	Çok Güveniyorum	Toplam
1	f	48	58	164	278	548
	%	8,8	10,6	29,9	50,7	100,0
4	f	44	55	127	151	377
	%	11,7	14,6	33,7	40,1	100,0
Toplam	f	92	113	291	429	925
	%	9,9	12,2	31,5	46,4	100,0

Sınıf düzeyine göre katılımcıların T.S.K.'a olan güven dağılımları Tablo 63'te incelendiğinde, birinci sınıfta öğrenim gören katılımcıların %50,7'si T.S.K.'a çok güvendiğini, %29,9'u biraz güvendiğini, %10,6'sı çok az güvendiğini ve %8,8'i de hiç güvenmediğini söylemiştir. Dördüncü sınıfta öğrenim gören katılımcıların ise %40,1'i T.S.K.'a çok güvendiğini, %33,7'si biraz güvendiğini, %14,6'sı çok az güvendiğini ve %11,7'si de hiç güvenmediğini ifade etmiştir. T.S.K.'a çok güvendiğini söyleyen katılımcılarda birinci sınıf öğrencilerinin oranı yüksek iken, hiç güvenmediğini söyleyen katılımcılar içerisinde dördüncü sınıf öğrencilerinin oranı yüksektir. Katılımcıların %46,4'ü T.S.K.'a çok güvendiğini ifade etmiştir. Bu nedenle araştırma kapsamında en fazla güven duyulan kurum T.S.K.'dır. Söz konusu bulgu, Parlak'ın 1999 yılında Hacettepe Üniversitesi'ndeki öğrenciler üzerinde gerçekleştirdiği çalışma ile Akın (2009)'ın Selçuk Üniversitesi öğrencileriyle yapmış olduğu çalışmadaki sonuçlarla benzerlik göstermektedir. Her iki çalışmada da T.S.K. en güvenilir kurumlar arasında birinci sırada yer almıştır.

Tablo 64.*Katılımcıların Yaşadıkları İlin Valisine Duydukları Güvenin Cinsiyete Göre Dağılımı*

		Hiç	Çok Az	Biraz	Çok	
Cinsiyet		Güvenmiyorum	Güveniyorum	Güveniyorum	Güveniyorum	Toplam
Kadın	f	86	154	257	69	566
	%	15,2	27,2	45,4	12,2	100,0
Erkek	f	64	100	126	52	342
	%	18,7	29,2	36,8	15,2	100,0
Toplam	f	150	254	383	121	908
	%	16,5	28,0	42,2	13,3	100,0

Katılımcılara yaşadıkları ilin valisine ne kadar güvendikleri sorulmuştur. Tablo 64'e göre katılımcıların %13,3'ü çok güvendiğini, %42,2'si biraz güvendiğini, %28'i çok az güvendiğini ve %16,5'i de hiç güvenmediğini ifade etmiştir. Cinsiyete göre bakıldığında da, kadın katılımcıların %12,2'si çok güvendiğini, %45,4'ü biraz güvendiğini, %27,2'si çok az güvendiğini ve %15,2'si de hiç güvenmediğini söylemiştir. Erkek katılımcıların ise %15,2'si yaşadıkları ilin valisine çok güvendiklerini, %36,8'i biraz güvendiğini, %29,2'si çok az güvendiğini ve %18,7'si de hiç güvenmediğini ifade etmiştir. Yaşadıkları ilin valisine çok güvendiğini söyleyen katılımcılar ile hiç güvenmediğini söyleyen katılımcılar içerisinde erkek katılımcıların oranı, kadın katılımcılara nazaran yüksektir.

Tablo 65.*Katılımcıların Yaşadıkları İlin Valisine Duydukları Güvenin Sınıf Düzeyine Göre Dağılımı*

		Hiç	Çok Az	Biraz	Çok	
Sınıf		Güvenmiyorum	Güveniyorum	Güveniyorum	Güveniyorum	Toplam
1	f	81	152	229	74	536
	%	15,1	28,4	42,7	13,8	100,0
4	f	69	102	154	47	372
	%	18,5	27,4	41,4	12,6	100,0
Toplam	f	150	254	383	121	908
	%	16,5	28,0	42,2	13,3	100,0

Tablo 65 incelendiğinde, birinci sınıfta öğrenim gören katılımcıların %13,8'i yaşadıkları ilin valisine çok güvendiğini, %42,7'si biraz güvendiğini, %28,4'ü çok az güvendiğini ve %15,1'i de hiç güvenmediğini ifade ettiği görülmektedir. Dördüncü sınıfta öğrenim gören katılımcıların ise, %12,6'sı yaşadıkları ilin valisine çok güvendiğini, %41,4'ü biraz güvendiğini, %27,4'ü çok az güvendiğini ve %18,5'i de hiç güvenmediğini söylemiştir.

Tablo 66.

Katılımcıların Politikacılara Duydukları Güvenin Cinsiyete Göre Dağılımı

		Hiç	Çok Az	Biraz	Çok	
Cinsiyet		Güvenmiyorum	Güveniyorum	Güveniyorum	Güveniyorum	Toplam
Kadın	f	284	178	103	6	571
	%	49,7	31,2	18,0	1,1	100,0
Erkek	f	145	123	61	17	346
	%	41,9	35,5	17,6	4,9	100,0
Toplam	f	429	301	164	23	917
	%	46,8	32,8	17,9	2,5	100,0

Katılımcılara ayrıca politikacılara ne kadar güvendikleri sorulmuştur. Tablo 66'a göre, katılımcıların yalnızca %2,5'lik kısmı politikacılara çok güvendiğini, %17,9'luk kısmı biraz güvendiğini, %32,8'lik kısmı çok az güvendiğini ve %46,8'lik kısmı ise hiç güvenmediğini ifade etmiştir. Politikacılara duyulan güvenin cinsiyete göre dağılımına bakıldığında, kadın katılımcıların %1,1'i politikacılara çok güvendiğini, %18'i biraz güvendiğini, %31,2'si çok az güvendiğini ve %49,7'si de hiç güvenmediğini söylemiştir. Erkek katılımcıların ise %4,9'u çok güvendiğini, %17,6'sı biraz güvendiğini, %35,5'i çok az güvendiğini ve %41,9'u da hiç güvenmediğini ifade etmiştir. Katılımcıların neredeyse yarıya yakın bir kısmı politikacılara hiç güvenmediğini ifade etmiştir ve bu ifadede bulunanların yarısından fazlasını kadın katılımcılar oluşturmaktadır. GfK Türkiye'nin 2010 yılında yaptığı araştırmasında, katılımcıların %19'u politikacılara güven duyduklarını ifade etmişlerdir. 2009 yılında aynı şirket tarafından gerçekleştirilen çalışmada ise bu oranın %27 olduğu ve bir yıl içinde bu oranın düşüş gösterdiği görülmüştür.

Tablo 67.*Katılımcıların Politikacılara Duydukları Güvenin Sınıf Düzeyine Göre Dağılımı*

Sınıf		Hiç	Çok Az	Biraz	Çok	Toplam
		Güvenmiyorum	Güveniyorum	Güveniyorum	Güveniyorum	
1	f	257	177	94	14	542
	%	47,4	32,7	17,3	2,6	100,0
4	f	172	124	70	9	375
	%	45,9	33,1	18,7	2,4	100,0
Toplam	f	429	301	164	23	917
	%	46,8	32,8	17,9	2,5	100,0

Tablo 67'ye göre, birinci sınıfta öğrenim gören katılımcıların %2,6'sı politikacılara çok güvendiğini, %17,3'ü biraz güvendiğini, %32,7'si çok az güvendiğini ve %47,4'ü de hiç güvenmediğini ifade etmiştir. Dördüncü sınıfta öğrenim gören katılımcıların %2,4'ü politikacılara çok güvendiğini, %18,7'si biraz güvendiğini, %33,1'i çok az güvendiğini ve %45,9'u da hiç güvenmediğini söylemiştir. Katılımcıların politikacılara duydukları güven çok düşük tespit edilmiştir.

Tablo 68.*Katılımcıların Emniyet Teşkilatı'na Duydukları Güvenin Cinsiyete Göre Dağılımı*

Cinsiyet		Hiç	Çok Az	Biraz	Çok	Toplam
		Güvenmiyorum	Güveniyorum	Güveniyorum	Güveniyorum	
Kadın	f	54	79	212	232	577
	%	9,4	13,7	36,7	40,2	100,0
Erkek	f	58	43	108	136	345
	%	16,8	12,5	31,3	39,4	100,0
Toplam	f	112	122	320	368	922
	%	12,1	13,2	34,7	39,9	100,0

Katılımcılara Emniyet Teşkilatı'na ne kadar güveniyorsunuz sorusu yöneltilmiştir. Tablo 68'e göre katılımcıların %39,9'u çok güvendiğini, %34,7'si biraz güvendiğini, %13,2'si çok az güvendiğini ve %12,1'i de hiç güvenmediğini ifade etmiştir. Cinsiyete bakıldığında, kadın katılımcıların %40,2'si Emniyet Teşkilatı'na çok güvendiğini, %36,7'si biraz güvendiğini, %13,7'si çok az güvendiğini ve %9,4'ü de

hiç güvenmediğini söylemiştir. Erkek katılımcıların ise, %39,4'ü Emniyet Teşkilatı'na çok güvendiğini, %31,3'ü biraz güvendiğini, %12,5'i çok az güvendiğini ve %16,8'i de hiç güvenmediğini ifade etmiştir. Katılımcıların yarıdan fazlası çok güvendiğini ya da biraz güvendiğini ifade etmiştir. Çok güvendiğini ifade edenler içerisinde kadın katılımcıların oranı yüksek iken, hiç güvenmiyorum diyenler içerisinde de erkek katılımcıların oranı yüksektir. GfK Türkiye'nin araştırmasında da polislere duyulan güven araştırılmış ve 2009 yılında katılımcıların %78'i polislere güvendiğini ifade ederken, 2010 yılındaki araştırmada katılımcıların %72'si polislere güvendiğini ifade etmiştir.

Tablo 69.
Katılımcıların Emniyet Teşkilatı'na Duydukları Güvenin Sınıf Düzeyine Göre Dağılımı

Sınıf		Hiç Güvenmiyorum	Çok Az Güveniyorum	Biraz Güveniyorum	Çok Güveniyorum	Toplam
1	f	55	57	188	245	545
	%	10,1	10,5	34,5	45,0	100,0
4	f	57	65	132	123	377
	%	15,1	17,2	35,0	32,6	100,0
Toplam	f	112	122	320	368	922
	%	12,1	13,2	34,7	39,9	100,0

Tablo 69'a göre, birinci sınıfta öğrenim gören katılımcıların %45'i Emniyet Teşkilatı'na çok güvendiğini, %34,5'i biraz güvendiğini, %10,5'i çok az güvendiğini ve %10,1'i de hiç güvenmediğini ifade etmiştir. Dördüncü sınıfta öğrenim gören katılımcıların da, %32,6'sı Emniyet Teşkilatı'na çok güvendiğini, %35'i biraz güvendiğini, %17,2'si çok az güvendiğini ve %15,1'i de hiç güvenmediğini söylemiştir. Emniyet Teşkilatı'na çok güvendiğini ifade edenler içerisinde birinci sınıf öğrencilerinin oranı yüksek iken, hiç güvenmiyorum diyenler içerisinde de dördüncü sınıf öğrencilerinin oranı yüksektir. Emniyet Teşkilatı %39,9 güven oranı ile, T.B.M.M.'den sonra ikinci sırada yer almaktadır. Bu bulgu, Parlak'ın 1999 yılında yaptığı çalışma ile uyumsuzluk göstermektedir. Nitekim Parlak'ın çalışmasında Emniyet Teşkilatı üniversite öğrencilerinin en az güven duyduğu kurumlar içerisinde ikinci sırada yer almıştır. Bu çalışmada ise tam tersine en çok güvenilen kurumlar içerisinde ikinci sıradadır. Bu durum aradan geçen 12 yıl içerisinde teşkilatın kendini

yenilediğinin ve toplumun güvenini kazandığının bir göstergesi olarak değerlendirilebilir.

Tablo 70.

Katılımcıların Mevcut Hükümete Duydukları Güvenin Cinsiyete Göre Dağılımı

Cinsiyet		Hiç Güvenmiyorum	Çok Az Güveniyorum	Biraz Güveniyorum	Çok Güveniyorum	Toplam
Kadın	f	155	121	206	96	578
	%	26,8	20,9	35,6	16,6	100,0
Erkek	f	111	47	96	93	347
	%	32,0	13,5	27,7	26,8	100,0
Toplam	f	266	168	302	189	925
	%	28,8	18,2	32,6	20,4	100,0

En son olarak katılımcılara mevcut Hükümet'e ne kadar güvendikleri sorulmuştur. Tablo 70'de görüldüğü üzere katılımcıların %20,4'ü çok güvendiğini, %32,6'sı biraz güvendiğini, %18,2'si çok az güvendiğini ve %28,8'i de hiç güvenmediğini ifade etmiştir. Elde edilen veriler cinsiyete göre incelendiğinde, kadın katılımcıların %16,6'sı mevcut hükümete çok güvendiğini, %35,6'sı biraz güvendiğini, %20,9'u çok az güvendiğini ve %26,8'i de hiç güvenmediğini söylemiştir. Erkek katılımcıların ise, %26,8'i mevcut hükümete çok güvendiğini, %27,7'si biraz güvendiğini, %13,5'i çok az güvendiğini ve %32'si ise hiç güvenmediğini ifade etmiştir. Mevcut hükümete çok güvendiğini ifade edenlerle hiç güvenmediğini ifade eden katılımcılar içerisinde erkek katılımcıların oranı, kadın katılımcılara göre yüksektir.

Tablo 71.*Katılımcıların Mevcut Hükümete Duydukları Güvenin Sınıf Düzeyine Göre Dağılımı*

Sınıf		Hiç	Çok Az	Biraz	Çok	Toplam
		Güvenmiyorum	Güveniyorum	Güveniyorum	Güveniyorum	
1	f	147	98	185	117	547
	%	26,9	17,9	33,8	21,4	100,0
4	f	119	70	117	72	378
	%	31,5	18,5	31,0	19,0	100,0
Toplam	f	266	168	302	189	925
	%	28,8	18,2	32,6	20,4	100,0

Tablo 71’de görüldüğü üzere, birinci sınıfta öğrenim gören katılımcıların %21,4’ü çok güvendiğini, %33,8’i biraz güvendiğini, %17,9’u çok az güvendiğini ve %26,9’u da mevcut hükümete hiç güvenmediğini ifade etmiştir. Dördüncü sınıfta öğrenim gören katılımcıların ise, %19’u mevcut hükümete çok güvendiğini, %31’i biraz güvendiğini, %18,5’i çok az güvendiğini ve %31,5’i de hiç güvenmediğini ifade etmiştir. Çok güvendiklerini ifade edenler içerisinde birinci sınıfta öğrenim gören katılımcıların oranı yüksek iken, hiç güvenmediğini ifade edenler içerisinde de dördüncü sınıf öğrencilerinin oranı yüksektir.

Tablo 72.*Katılımcıların Cinsiyete Göre “Siyasete Ne Ölçüde Katılırsınız?” Sorusuna Verdikleri Yanıtlar ve Frekans Dağılımları*

	Kadın		Erkek		Toplam	
	F	%	f	%	f	%
Kitle İletişim Araçlarını Takip	360	61,7	158	45,7	518	55,8
Oy Kullanma	501	85,9	288	83,2	789	84,9
Siyaseti Tartışma	146	25	145	41,9	291	31,3
Aktif Görev Alma	8	1,4	10	2,9	18	1,9
Oy Kullanmam	12	2,1	8	2,3	20	2,2

Katılımcılara siyasete ne ölçüde katılırsınız sorusu sorulmuş ve onlara yukarıda detayı görülen maddelerden sadece iki tanesini işaretleyebilecekleri bilgisi verilmiştir.

Tablo 72 incelendiğinde, kadın katılımcıların %61,7’sinin, erkek katılımcıların ise %45,7’sinin siyaseti kitle iletişim araçlarından takip ettikleri görülmektedir. Görüldüğü

üzere kadın katılımcılar, erkeklere nazaran siyaseti kitle iletişim araçlarından takip etmeyi tercih etmektedir.

Oy kullanma durumuna bakıldığında ise, kadın katılımcıların %85,9'u, erkek katılımcıların da %83,2'si oy kullandığını belirtmektedir. Burada da az da olsa kadın katılımcıların erkeklere nazaran daha çok oy kullanarak siyasete katıldıkları görülmektedir.

Siyasetin tartışılması konusunda ise, erkeklerin daha çok siyaseti tartıştıklarını gösteren bir tablo karşımıza çıkmaktadır. Kadın katılımcıların %25'i, erkek katılımcıların ise %41,9'u siyaseti tartıştığını söylemiştir.

Siyasete bir partide aktif olarak görev alarak katıldığını ifade edenlerin durumuna bakıldığında da, erkek katılımcıların %2,9'u, kadın katılımcıların ise %1,4'ü bir partide aktif olarak görev aldıklarını belirtmiştir. Siyasette aktif olma hususunda da, erkek katılımcılar kadın katılımcılara nazaran daha istekli görülmektedir.

Oy kullanmadığını ifade edenlerin tümü, katılımcıların toplamı içerisinde küçük bir orana sahip olup, kadın katılımcıların %2,1'i, erkek katılımcıların ise %2,3'ü oy kullanmadığını ifade etmiştir. Her iki cinsiyette de oran düşük olup, yüzdeler oranları birbirine çok yakındır.

Tablo 73.

Katılımcıların Sınıf Düzeyine Göre "Siyasete Ne Ölçüde Katılırsınız?" Sorusuna Verdikleri Yanıtlar ve Frekans Dağılımları

	1. Sınıf		4. Sınıf		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Kitle İletişim Araçlarını Takip	324	58,8	194	51,3	518	55,8
Oy Kullanma	457	82,9	332	87,8	789	84,9
Siyaseti Tartışma	158	28,7	133	35,2	291	31,3
Aktif Görev Alma	5	,9	13	3,4	18	1,9
Oy Kullanmam	9	1,6	11	2,9	20	2,2

Tablo 73'te görüldüğü üzere, katılımcıların %55,8'i siyasal olayları kitle iletişim araçlarından takip ettiklerini, %84,9'u oy kullandığını, %31,3'ü çevresindeki kişilerle siyaseti tartıştığını, %1,9'u siyasi partide aktif görev aldığını, %2,2'si de oy kullanmadığını ifade etmiştir.

Katılımcıların %84,9'u seçimlerde oy kullandığını söylemiştir. Oy kullandığını söyleyen katılımcıların sınıflara göre dağılımına bakıldığında ise, birinci sınıfların %82,9'u, dördüncü sınıfların ise %87,8'i oy kullandığını belirtmişlerdir. Birinci sınıfların oranının dördüncü sınıflara kıyasla düşük olmasında, bazı öğrencilerin yaşının seçmen yaşının altında olması ihtimali bulunmaktadır.

Siyasal olayları kitle iletişim araçlarından takip eden katılımcıların sınıflara göre dağılımına bakıldığında, birinci sınıfta olan katılımcıların %58,8'i, dördüncü sınıfta olan katılımcıların da %51,3'ü siyasal olayları gazete, dergi, radyo, televizyon vb. kitle iletişim araçlarından izlerim demiştir.

Katılımcıların %31,3'ü çevresindeki kişilerle siyaseti tartıştığını belirtmiştir. Sınıflara göre dağılıma bakıldığında, dördüncü sınıf öğrencilerinin (%35,2) birinci sınıf öğrencilerine (%28,7) nazaran siyaseti tartışma konusunda daha aktif oldukları görülmektedir.

Katılımcıların yalnızca %1,9'luk kısmı bir partide aktif olarak görev aldıklarını belirtmiştir. Birinci sınıflarda bu oran (%0,9), dördüncü sınıflara (%3,4) nazaran daha düşük düzeydedir. Son sınıfta öğrenim görenlerin siyasi alanda daha aktif olduklarını göstermektedir.

Oy kullanmadığını söyleyen katılımcıların oranı ise toplamda %2,2'dir. Sınıflara göre dağılıma bakıldığında, birinci sınıf öğrencilerinin yalnızca %1,6'sı oy kullanmadığını söylerken, dördüncü sınıfların %2,9'u oy kullanmadıklarını belirtmişlerdir.

Tablo 74.

Katılımcıların Cinsiyete Göre “Siyasal Görüşlerinizi En Çok Kim ya da Neler Etkiler?” Sorusuna Verdikleri Yanıtlar ve Frekans Dağılımları

	Kadın		Erkek		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Ailem	242	41,2	120	34,7	362	38,8
Arkadaşlarım	101	17,2	55	15,9	156	16,7
Gazete, dergi, kitap vb. yayınlar	148	25,2	67	19,4	215	23
Radyo-televizyon yayınları	122	20,8	53	15,3	175	18,8
Üniversite öğretim üyeleri/görevlileri	32	5,5	23	6,6	55	5,9
Üye olduğum dernek vb. örgütler	18	3,1	15	4,3	33	3,5
Siyasi partilerin çalışmaları	235	40	143	41,3	378	40,5
Hiç kimse siyasi görüşümü etkileyemez.	175	29,8	118	34,1	293	31,4
Diğer	2	,3	11	3,2	13	1,4

Katılımcılara, “Siyasi görüşlerinizi en çok kim ya da neler etkiler?” sorusu sorulmuş ve dokuz adet madde sıralanmıştır. Ayrıca katılımcılara birden fazla madde işaretleyebilecekleri söylenmiştir.

Tablo 74’te görüldüğü üzere, kadın katılımcıların %41,2’si ailelerinin, %17,2’si arkadaşlarının, %25,2’si gazete, dergi, kitap vb. yayınlarının, %20,8’i radyo-televizyon yayınlarının, %5,5’i üniversite öğretim üyesi ve görevlilerinin, %3,1’i üye oldukları dernek vb. örgütlerin, %40’ı siyasi parti çalışmalarının siyasi görüşlerini etkilediğini düşünmektedir.

Erkek katılımcıların ise %34,7’si ailelerinin, %15,9’u arkadaşlarının, %19,4’ü gazete, dergi, kitap vb. yayınlarının, %15,3’ü radyo-televizyon yayınlarının, %6,6’sı üniversite öğretim üyesi ve görevlilerinin, %4,3’ü üye oldukları dernek vb. örgütlerin, %41,3’ü siyasi parti çalışmalarının siyasi görüşlerini etkilediğini düşünmektedir. Kadınların %29,8’i ve erkeklerin de %34,1’i de siyasi görüşlerini kimsenin etkileyemeyeceğini ifade etmiştir. Genel olarak oranlara bakıldığında, kadınlar, aile, arkadaş, gazete, dergi, kitap vb. yayınlar ile radyo-televizyon yayınlarından erkeklere göre daha fazla etkilenmektedir. Erkekler ise üniversitedeki öğretim üyesi ve görevlilerinden, üye oldukları dernek vb. örgütlerden ve siyasi partilerin çalışmalarından daha fazla etkilenmektedir.

Tablo 75.

Katılımcıların Sınıf Düzeyine Göre “Siyasal Görüşlerinizi En Çok Kim ya da Neler Etkiler?” Sorusuna Verdikleri Yanıtlar ve Frekans Dağılımları

	1. Sınıf		4. Sınıf		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
Ailem	237	42,9	125	32,9	362	38,8
Arkadaşlarım	102	18,4	54	14,2	156	16,7
Gazete, dergi, kitap vb. yayınlar	140	25,3	75	19,7	215	23
Radyo-televizyon yayınları	116	21	59	15,5	175	18,8
Üniversite öğretim üyeleri/görevlileri	34	6,1	21	5,5	55	5,9
Üye olduğum dernek vb. örgütler	24	4,3	9	2,4	33	3,5
Siyasi partilerin çalışmaları	227	41	151	39,7	378	40,5
Hiç kimse siyasi görüşümü etkileyemez.	161	29,1	132	34,7	293	31,4
Diğer	4	,7	9	2,4	13	1,4

Tablo 75'e bakıldığında, katılımcıların siyasi görüşlerini etkileyenlerin başında siyasi partilerin çalışmaları (%40,5) geldiği görülmektedir. İkinci sırada aileleri (%38,8) ve üçüncü sırada da gazete, dergi, kitap vb. yayınlar (%23) gelmektedir. Katılımcıların %18,8'i radyo-televizyon yayınlarından, %16,7'si arkadaşlarından, %5,9'u üniversitedeki öğretim üyeleri/görevlilerinden, %3,5'i üye oldukları dernek ve benzeri örgütlerden etkilendiklerini belirtmişlerdir. Katılımcıların büyük bir kısmı (%31,4) ise siyasi görüşlerini hiç kimsenin etkilemeyeceğini ifade etmiştir.

Katılımcıların %40,5'i siyasi görüşlerinin siyasi partilerin faaliyetlerinden etkilendiğini ifade etmiştir. Birinci sınıfların (%41) siyasi partilerin çalışmalarından etkilenme düzeyi, dördüncü sınıflara (%39,7) nazaran daha yüksektir.

Katılımcılar ikinci olarak en çok ailelerinden (%38,8) etkilenmektedirler. Birinci sınıfların %42,9'u, dördüncü sınıfların da %32,9'u siyasi görüşlerini, ailelerinin etkilediğini belirtmiştir.

Katılımcıların siyasi görüşlerini üçüncü olarak %23 ile gazete, dergi, kitap vb. yayınlar etkilemektedir. Birinci sınıf öğrencilerinin %25,3, dördüncü sınıf öğrencilerinin ise %19,7'si bu konunun onların siyasi görüşlerini etkilediğini düşünmektedir. Bu maddede de diğerlerinde olduğu gibi, birinci sınıf öğrencileri, son sınıf öğrencilerine nazaran daha çok etkilenmektedirler.

Radyo ve televizyon haberleri de katılımcıların siyasi görüşlerini etkilemede diğer bir husustur. Toplam katılımcıların %18,8'i radyo ve televizyon haberlerinden etkilendiğini belirtmiştir. Sınıflara göre dağılıma bakıldığında, yine birinci sınıf öğrencileri dördüncü sınıf öğrencilerine nazaran daha fazla etkilenmektedirler.

Katılımcıların %16,7'si de siyasi görüşlerini arkadaşlarının etkilediğini belirtmiştir. Birinci sınıf öğrencilerinin %18,4'ü, dördüncü sınıf öğrencilerinin de %14,2'si arkadaşlarından etkilendiğini söylemişlerdir. Bu konuda da birinci sınıf öğrencileri, dördüncü sınıf öğrencilerine nazaran daha fazla etkilenmektedirler.

Katılımcıların oyladıkları bir diğer etken de üniversitede görev yapan öğretim üyesi ve/veya öğretim görevlileridir. Ankete katılan birinci sınıf öğrencilerin %6,1'i, dördüncü sınıf öğrencilerinin de %5,5'i olmak üzere toplam katılımcıların %5,9'u üniversitedeki öğretim üyeleri ve /veya görevlilerinden etkilendiğini söylemiştir.

Katılımcıların %3,5'i de, siyasi görüşlerini etkileyenin üye olduğu dernek vb. örgütler olduğunu belirtmiştir. Birinci sınıf öğrencilerin %4,3'ü, dördüncü sınıf öğrencilerin ise %2,4'ü bu görüştedir.

Katılımcıların %1,4'ü de "diğer" seçeneğini işaret etmişlerdir. Birinci sınıflara (%0,7) kıyasla dördüncü sınıflar (%2,4) daha fazla "diğer" seçeneğini tercih etmiştir.

Katılımcıların büyük bir kısmı da (%31,4) siyasi görüşlerini hiç kimsenin etkileyemeyeceğini söylemiştir. Sınıflara göre dağılıma bakıldığında, birinci sınıf öğrencilerinin %29,1'i, dördüncü sınıf öğrencilerinin ise %34,7'si siyasi görüşlerinin hiç kimsenin etkileyemeyeceğini ifade etmiştir. Görüldüğü üzere, bu maddede dördüncü sınıfların oranı daha yüksektir. Bu, son sınıf öğrencilerinin etkiye daha kapalı olduğunu fikrini verebilmektedir.

Alınan cevaplar sınıf düzeyine göre incelendiğinde, birinci sınıfların etkilenmeye dördüncü sınıflara göre daha açık olduğu, birçok maddede yüzde olarak daha fazla oldukları görülmektedir. Dördüncü sınıfların ise birinci sınıflara kıyasla hiçbir şeyin onların siyasi görüşlerini etkileyemeyeceğini belirtmişlerdir. Bu durum birinci sınıf öğrencileri ile kadın katılımcıların etkiye daha açık olduklarının göstergesi olarak kabul edilebilir.

Tablo 76.*Katılımcıların Cinsiyete Göre Siyaset İle İlgili Gelişmeleri Takip Etme Sıklığı*

Cinsiyet		Her Zaman	Sıklıkla	Ara Sıra	Nadiren	Hiç	Toplam
Kadın	f	56	150	259	101	22	588
	%	9,5	25,5	44	17,2	3,7	100
Erkek	f	92	127	100	27	3	349
	%	26,4	36,4	28,7	7,7	0,9	100
Toplam	f	148	277	359	128	25	937
	%	15,8	29,6	38,3	13,7	2,7	100

Tablo 76'da görüldüğü üzere, katılımcıların %15,8'i siyaset ile ilgili gelişmeleri her zaman, %29,6'sı sıklıkla, %38,3'ü ara sıra, %13,7'si nadiren takip ettiklerini, %2,7'si ise hiç takip etmediğini ifade etmiştir. Cinsiyete göre incelendiğinde ise, kadın katılımcıların %9,5'i her zaman takip ettiğini, %25,5'i sıklıkla takip ettiğini, %44'ü ara sıra takip ettiğini, %17,2'si ise nadiren takip ettiğini, %3,7'si ise hiç takip etmediğini belirtmiştir. Erkek katılımcıların ise %26,4'ü her zaman takip ettiğini, %36,4'ü sıklıkla takip ettiğini, %28,7'si ara sıra takip ettiğini, %7,7'si nadiren takip ettiğini ve %0,9'u ise hiç takip etmediğini belirtmiştir. Tablo incelendiğinde erkek katılımcıların kadın katılımcılara göre siyaseti daha çok takip ettikleri görülmektedir.

Tablo 77.*Katılımcıların Sınıf Düzeyine Göre Siyaset İle İlgili Gelişmeleri Takip Etme Sıklığı*

Sınıf		Her Zaman	Sıklıkla	Ara Sıra	Nadiren	Hiç	Toplam
1	f	77	145	222	99	14	557
	%	13,8	26	39,9	17,8	2,5	100
4	f	71	132	137	29	11	380
	%	18,7	34,7	36,1	7,6	2,9	100
Toplam	f	148	277	359	128	25	937
	%	15,8	29,6	38,3	13,7	2,7	100

Tablo 77 incelendiğinde, birinci sınıf öğrencilerinin %13,8'inin her zaman, %26'sının sıklıkla, %39,9'unun ara sıra ve %17,8'inin de nadiren siyaset ile ilgili gelişmeleri takip ettiği, %2,5'inin ise hiç takip etmediği görülmektedir. Dördüncü sınıf öğrencilerinin ise %18,7'i her zaman, %34,7'si sıklıkla, %36,1'i ara sıra, %7,6'sı ise

nadiren siyaset ile ilgili gelişmeleri takip ettiğini, %2,9'u ise hiç takip etmediğini söylemiştir. Her zaman ve sıklıkla takip edenler dikkate alındığında dördüncü sınıf öğrencilerinin birinci sınıf öğrencilerine nazaran siyaset ile ilgili gelişmeleri daha çok takip ettikleri görülmektedir. Bu durum üniversite eğitiminin kişilerin siyaseti takip durumlarını arttırması olarak yorumlanabilir.

Tablo 78.

Katılımcıların Cinsiyete Göre Siyaset Hakkında Arkadaşları İle Konuşma Sıklığı

Cinsiyet		Her Zaman	Sıklıkla	Ara Sıra	Nadiren	Hiç	Toplam
Kadın	f	29	94	261	157	47	588
	%	4,9	16	44,4	26,7	8	100
Erkek	f	63	91	133	48	14	349
	%	18,1	26,1	38,1	13,8	4	100
Toplam	f	92	185	394	205	61	937
	%	9,8	19,7	42	21,9	6,5	100

Tablo 78'de görüldüğü gibi, katılımcıların %9,8'i siyaseti arkadaşlarıyla her zaman konuştuğunu, %19,7'si sıklıkla konuştuğunu, %42'si ara sıra konuştuğunu, %21,9'u nadiren konuştuğunu ve %6,5'i de hiç konuşmadığını ifade etmiştir. Kadın katılımcıların %4,9'u her zaman, %16'sı sıklıkla, %44,4'ü ara sıra, %26,7'si ise nadiren arkadaşlarıyla siyaset ile ilgili konuştuğunu belirtmiştir. %8'lik bir kısım da siyaset hakkında arkadaşlarıyla hiç konuşmadığını ifade etmiştir. Erkek katılımcıların ise %18,1'i arkadaşlarıyla siyaset ile ilgili her zaman konuştuğunu, %26,1'i sıklıkla, %38,1'i ara sıra ve %13,8'i de nadiren konuştuğunu söylemiştir. %4'lük kısmı ise arkadaşlarıyla siyaset hakkında hiç konuşmadığını belirtmiştir. Genel olarak bakıldığında, erkek katılımcıların siyaset ile ilgili olarak arkadaşlarıyla kadın katılımcılara nazaran daha sık konuşmaktadırlar.

Tablo 79.*Katılımcıların Sınıf Düzeyine Göre Arkadaşlarıyla Siyaseti Konuşma Sıklığı*

Sınıf		Her Zaman	Sıklıkla	Ara Sıra	Nadiren	Hiç	Toplam
1	f	44	100	219	149	45	557
	%	7,9	18	39,3	26,8	8,1	100
4	f	48	85	175	56	16	380
	%	12,6	22,4	46,1	14,7	4,2	100
Toplam	f	92	185	394	205	61	937
	%	9,8	19,7	42	21,9	6,5	100

Tablo 79 incelendiğinde de birinci sınıf öğrencilerinin %7,9'u arkadaşlarıyla siyaset hakkında her zaman konuştuğunu, %18'i sıklıkla konuştuğunu, %39,3'ü ara sıra konuştuğunu, %26,8'i ise nadiren konuştuğunu söylemiştir. Dördüncü sınıf öğrencilerin ise %12,6'sı arkadaşları ile siyaset hakkında her zaman konuştuğunu, %22,4'ü sıklıkla konuştuğunu, %46,1'i ara sıra konuştuğunu, %14,7'si ise nadiren konuştuğunu belirtmiştir. Hiç konuşmadıklarını söyleyenlerin oranı ise, birinci sınıf öğrencilerinde %8,1, dördüncü sınıf öğrencilerinde ise %4,2'dir. Genel olarak bakıldığında dördüncü sınıf öğrencilerinin birinci sınıf öğrencilerine nazaran siyaseti arkadaşları ile daha çok konuştukları görülmektedir.

Tablo 80.*Katılımcıların Cinsiyete Göre Siyaset Hakkında Aile Fertleri İle Konuşma Sıklığı*

Cinsiyet		Her Zaman	Sıklıkla	Ara Sıra	Nadiren	Hiç	Toplam
Kadın	f	50	122	216	153	42	583
	%	8,6	20,9	37	26,2	7,2	100
Erkek	f	50	75	111	85	27	348
	%	14,4	21,6	31,9	24,4	7,8	100
Toplam	f	100	197	327	238	69	931
	%	10,7	21,2	35,1	25,6	7,4	100

Tablo 80 incelendiğinde, katılımcıların %10,7'sinin aile fertleriyle siyaset ile ilgili her zaman konuştuğu, %21,2'sinin sıklıkla konuştuğu, %35,1'inin ara sıra konuştuğu, %25,6'sının ise nadiren konuştuğu görülmektedir. Katılımcıların %7,4'ünün ise aile fertleriyle siyaset hakkında hiç konuşmadıkları görülmektedir. Cinsiyete göre

incelendiğinde ise, kadın katılımcıların %8,6'sının her zaman, %20,9'unun sıklıkla, %37'sinin ara sıra, %26,2'sinin nadiren siyaset hakkında aile fertleriyle konuştuğu, %7,2'sinin bu tür konuları aileleriyle hiç konuşmadıkları görülmektedir. Erkek katılımcıların ise, %14,4'ü siyaset hakkında aile fertleriyle her zaman konuştuğu, %21,6'sının sıklıkla konuştuğu, %31,9'unun ara sıra konuştuğu, %24,4'ünün nadiren konuştuğu görülmektedir. Erkek katılımcıların %7,8'lik kesimi ise, bu konularla ilgili olarak ailesiyle hiç konuşmamaktadır. Genel olarak bakıldığında erkek katılımcıların kadın katılımcılara nazaran daha sıklıkla aile fertleriyle siyaseti konuştuğu görülmektedir.

Tablo 81.

Katılımcıların Sınıf Düzeyine Göre Aile Fertleri ile Siyaseti Konuşma Sıklığı

Sınıf		Her Zaman	Sıklıkla	Ara Sıra	Nadiren	Hiç	Toplam
1	f	50	103	191	161	48	553
	%	9	18,6	34,5	29,1	8,7	100
4	f	50	94	136	77	21	378
	%	13,2	24,9	36	20,4	5,6	100
Toplam	f	100	197	327	238	69	931
	%	10,7	21,2	35,1	25,6	7,4	100

Tablo 81 incelendiğinde ise, birinci sınıf öğrencilerinin %9'unun her zaman, %18,6'sının sıklıkla, %34,5'inin ara sıra, %29,1'inin nadiren aile fertleriyle siyaset hakkında konuştuğu, %8,7'sinin ise hiçbir zaman siyaset hakkında aile fertleriyle konuşmadığı görülmektedir. Dördüncü sınıf öğrencilerinin ise %13,2'si her zaman, %24,9'u sıklıkla, %36'sı ara sıra, %20,4'ü ise nadiren aile fertleriyle siyaset hakkında konuşmaktadır. Dördüncü sınıf öğrencilerinin %5,6'sı ise aile fertleriyle bu konuda konuşmamaktadır. Aile fertleriyle siyaset hakkında konuşma sıklığına bakıldığında dördüncü sınıf öğrencilerinin oranı birinci sınıf öğrencileri oranına göre daha yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 82.*Katılımcıların Cinsiyete Göre Siyaseti Televizyon Haberlerinden Takip Etme Sıklığı*

Cinsiyet		Her Zaman	Sıklıkla	Ara Sıra	Nadiren	Hiç	Toplam
Kadın	f	66	200	222	85	14	587
	%	11,2	34,1	37,8	14,5	2,4	100
Erkek	f	83	131	80	44	8	346
	%	24	37,9	23,1	12,7	2,3	100
Toplam	f	149	331	302	129	22	933
	%	16	35,5	32,4	13,8	2,4	100

Tablo 82'de görüldüğü üzere, katılımcıların %16'sı her zaman, %35,5'i sıklıkla, %32,4'ü ara sıra, %13,8'i de nadiren siyaseti televizyon haberlerinden takip ettiğini söylemiştir. Yalnızca %2,4'lük kısım siyaseti televizyon haberlerinden takip etmediğini ifade etmiştir. Cinsiyete göre incelendiğinde de, kadın katılımcıların %11,2'si her zaman, %34,1'i sıklıkla, %37,8'si ara sıra, %14,5'i ise nadiren siyaseti televizyon haberlerinden takip etmektedir. Kadın katılımcıların %2,4'lük kısmı ise televizyon haberlerinden siyaseti takip etmediklerini söylemiştir. Erkek katılımcıların ise %2,3'ü televizyon haberlerinden siyaseti takip etmediklerini, %24'ü her zaman, %37,9'u sıklıkla, %23,1'i ara sıra, %12,7'si de nadiren siyaseti televizyon haberlerinden takip ettiğini söylemiştir. Genel olarak bakıldığında erkek katılımcıların kadın katılımcılara oranla siyaseti televizyon haberlerinden daha fazla takip ettikleri görülmektedir.

Tablo 83.*Katılımcıların Sınıf Düzeyine Göre Siyaseti Televizyon Haberlerinden Takip Etme Sıklığı*

Sınıf		Her Zaman	Sıklıkla	Ara Sıra	Nadiren	Hiç	Toplam
1	f	74	187	190	91	11	553
	%	13,4	33,8	34,4	16,5	2	100
4	f	75	144	112	38	11	380
	%	19,7	37,9	29,5	10	2,9	100
Toplam	f	149	331	302	129	22	933
	%	16	35,5	32,4	13,8	2,4	100

Tablo 83'e bakıldığında, birinci sınıf öğrencilerinin %13,4'ü her zaman, %33,8'i sıklıkla, %34,4'ü ara sıra, %16,5'i nadiren siyaseti televizyon haberlerinden takip etmektedirler. Yalnızca %2'lik kısım ise siyaseti televizyon haberlerinden takip etmemektedir. Dördüncü sınıf öğrencilerinin ise %19,7'si her zaman, %37,9'u sıklıkla, %29,5'i ara sıra, %10'u nadiren siyaseti televizyon haberlerinden takip etmektedir. %2,9'luk kısmı ise siyaseti televizyon haberlerinden takip etmemektedir. Sınıf düzeylerine göre siyasetin televizyon haberlerinden izlenme sıklığı oranlarına bakıldığında, dördüncü sınıf öğrencilerinin birinci sınıf öğrencilerine kıyasla daha fazla siyaseti televizyon haberlerinden izlemeyi tercih ettikleri görülmektedir.

Tablo 84.

Katılımcıların Cinsiyete Göre Siyaseti İnternette Takip Etme Sıklığı

Cinsiyet		Her Zaman	Sıklıkla	Ara Sıra	Nadiren	Hiç	Toplam
Kadın	f	29	60	174	175	149	587
	%	4,9	10,2	29,6	29,8	25,4	100
Erkek	f	60	75	113	69	32	349
	%	17,2	21,5	32,4	19,8	9,2	100
Toplam	f	89	135	287	244	181	936
	%	9,5	14,4	30,7	26,1	19,3	100

Katılımcıların verdikleri cevaplara göre siyaseti internette takip etme durumu Tablo 84'te incelendiğinde, katılımcıların %9,5'inin her zaman, %14,4'ünün sıklıkla, %30,7'sinin ara sıra, %26,1'inin ise nadiren siyaseti internette takip ettikleri görülmektedir. Katılımcıların %19,3'ü ise siyaseti internette takip etmemektedir. Cinsiyete göre bakıldığında, kadın katılımcıların %4,9'u siyaseti her zaman, %10,2'si sıklıkla, %29,6'sı ara sıra, %29,8'i nadiren internette takip etmektedir. Erkek katılımcıların ise %17,2'si her zaman, %21,5'i sıklıkla, %32,4'ü ara sıra, %19,8'i de nadiren siyaseti internette takip etmektedir. Kadın katılımcıların %25,4'lük kısmı ile erkek katılımcıların %9,2'lik kısmı siyaseti internette takip etmemektedir. Siyaseti internette takip etme sıklığı cinsiyetler açısından karşılaştırıldığında, erkek katılımcıların kadın katılımcılara oranla siyaseti internette daha fazla takip ettikleri görülmektedir.

Tablo 85.*Katılımcıların Sınıf Düzeyine Göre Siyaseti İnternette Takip Etme Sıklığı*

Sınıf		Her Zaman	Sıklıkla	Ara Sıra	Nadiren	Hiç	Toplam
1	f	49	62	157	161	127	556
	%	8,8	11,2	28,2	29	22,8	100
4	f	40	73	130	83	54	380
	%	10,5	19,2	34,2	21,8	14,2	100
Toplam	f	89	135	287	244	181	936
	%	9,5	14,4	30,7	26,1	19,3	100

Tablo 85 incelendiğinde, birinci sınıf öğrencilerinin %8,8'i her zaman, %11,2'si sıklıkla, %28,2'si ara sıra, %29'u nadiren siyaseti internette takip etmektedir. Dördüncü sınıf öğrencilerin ise %10,5'i her zaman, %19,2'si sıklıkla, %34,2'si ara sıra, %21,8'i de nadiren siyaseti internette takip etmektedir. Siyaseti internette takip etmeyenlerin oranı ise, birinci sınıf öğrencilerinde %22,8, dördüncü sınıf öğrencilerinde ise %14,2'dir. Sınıf düzeyleri arasında karşılaştırma yapıldığında dördüncü sınıf öğrencilerinin birinci sınıf öğrencilerine kıyasla, siyaseti internette daha fazla takip ettikleri görülmektedir.

Tablo 86.*Katılımcıların Cinsiyete Göre Siyaseti Gazetelerden Takip Etme Sıklığı*

Cinsiyet		Her Zaman	Sıklıkla	Ara Sıra	Nadiren	Hiç	Toplam
Kadın	f	49	130	204	151	54	588
	%	8,3	22,1	34,7	25,7	9,2	100
Erkek	f	61	87	129	52	20	349
	%	17,5	24,9	37	14,9	5,7	100
Toplam	f	110	217	333	203	74	937
	%	11,7	23,2	35,5	21,7	7,9	100

Katılımcıların siyaseti gazetelerden takip etme durumu Tablo 86'da incelendiğinde, %11,7'lik kısmının her zaman, %23,2'lik kısmının sıklıkla, %35,5'lik kısmının ara sıra, %21,7'lik kısmının nadiren gazetelerden siyaseti takip ettikleri görülmektedir. %7,9'luk kısmı ise siyaseti internette takip etmemektedir. Cinsiyete göre incelendiğinde, kadın katılımcıların %8,3'ü siyaseti gazetelerden her zaman takip

ettiğini, %22,1'i sıklıkla takip ettiğini, %34,7'si ara sıra takip ettiğini ve %25,7'si de nadiren siyaseti gazetelerden takip ettiğini söylemiştir. Erkek katılımcıların ise %17,5'i her zaman, %24,9'u sıklıkla, %37'si ara sıra, %14,9'u nadiren siyaseti gazetelerden takip etmektedir. Erkek katılımcıların %5,7'si, kadın katılımcıların ise %9,2'si siyaseti gazetelerden hiç takip etmediklerini söylemiştir. Cinsiyet bağlamında bir karşılaştırma yapıldığında, erkek katılımcıların siyaseti gazetelerden takip etme sıklığının, kadın katılımcılara kıyasla daha yüksek olduğu görülmektedir.

Tablo 87.

Katılımcıların Sınıf Düzeyine Göre Siyaseti Gazetelerden Takip Etme Sıklığı

Sınıf		Her Zaman	Sıklıkla	Ara Sıra	Nadiren	Hiç	Toplam
1	f	61	119	180	149	48	557
	%	11	21,4	32,3	26,8	8,6	100
4	f	49	98	153	54	26	380
	%	12,9	25,8	40,3	14,2	6,8	100
Toplam	f	110	217	333	203	74	937
	%	11,7	23,2	35,5	21,7	7,9	100

Tablo 87 incelendiğinde, birinci sınıf öğrencilerinin %11'i siyaseti gazetelerden her zaman, %21,4'ü sıklıkla, %32,3'ü ara sıra, %26,8'i ise nadiren takip ettikleri cevabını vermiş oldukları görülmektedir. Dördüncü sınıf öğrencilerinin %12,9'u her zaman, %25,8'i sıklıkla, %40,3'ü ara sıra, %14,2'si ise nadiren siyaseti gazetelerden takip etmektedirler. Siyaseti gazetelerden takip etmem diyenlerin oranı ise, birinci sınıf öğrencilerinde %8,6, dördüncü sınıf öğrencilerinde ise %6,8'dir. Genel olarak incelendiğinde dördüncü sınıf öğrencilerinin birinci sınıf öğrencilerine oranla, siyaseti gazetelerden daha fazla takip ettikleri görülmektedir.

Tablo 88.

Katılımcıların Cinsiyete Göre Siyaseti Televizyondaki Tartışma Programlarından Takip Etme Sıklığı

Cinsiyet		Her Zaman	Sıklıkla	Ara Sıra	Nadiren	Hiç	Toplam
Kadın	f	28	86	185	172	116	587
	%	4,8	14,7	31,5	29,3	19,8	100
Erkek	f	51	79	104	80	33	347
	%	14,7	22,8	30	23,1	9,5	100
Toplam	f	79	165	289	252	149	934
	%	8,5	17,7	30,9	27	16	100

Tablo 88'de görüldüğü üzere, katılımcıların %8,5'i her zaman, %17,7'si sıklıkla, %30,9'u ara sıra, %27'si nadiren siyaseti televizyondaki tartışma programlarından takip etmektedir. Cinsiyet bağlamında incelendiğinde, kadın katılımcıların %4,8'inin her zaman, %14,7'sinin sıklıkla, %31,5'inin ara sıra, %29,3'ünün nadiren siyaseti televizyondaki tartışma programlarından takip ettikleri görülmüştür. %19,8'lik kısmı ise, siyaseti televizyondaki tartışma programlarından takip etmemektedir. Erkek katılımcıların ise %14,7'si her zaman, %22,8'i sıklıkla, %30'u ara sıra, %23,1'i ise nadiren siyaseti tartışma programlarından takip etmektedir. Erkek katılımcıların %9,5'lik kısmı ise siyaseti tartışma programlarından takip etmemektedir. Cinsiyete göre karşılaştırıldığında, erkek katılımcıların kadın katılımcılara kıyasla siyaseti televizyondaki tartışma programlarından daha fazla takip etmektedirler.

Tablo 89.

Katılımcıların Sınıf Düzeyine Göre Siyaseti Televizyondaki Tartışma Programlarından Takip Etme Sıklığı

Sınıf		Her Zaman	Sıklıkla	Ara Sıra	Nadiren	Hiç	Toplam
1	f	42	84	150	165	113	554
	%	7,6	15,2	27,1	29,8	20,4	100
4	f	37	81	139	87	36	380
	%	9,7	21,3	36,6	22,9	9,5	100
Toplam	f	79	165	289	252	149	934
	%	8,5	17,7	30,9	27	16	100

Tablo 89 incelendiğinde, birinci sınıf öğrencilerinin %7,6'sının her zaman, %15,2'sinin sıklıkla, %27,1'inin ara sıra, %29,8'inin ise nadiren siyaseti televizyondaki tartışma programlarından takip ettikleri, %20,4'ünün ise hiçbir zaman siyaseti televizyondaki tartışma programlarından takip etmedikleri görülmüştür. Dördüncü sınıf öğrencilerinin ise, %9,7'sinin her zaman, %21,3'ünün sıklıkla, %36,6'sının ara sıra, %22,9'u nadiren siyaseti televizyondaki tartışma programlarından takip etmektedir. Dördüncü sınıf öğrencilerinin %9,5'lik kesimi ise siyaseti televizyondaki tartışma programlarından hiç takip etmemektedir. Genel olarak bakıldığında, dördüncü sınıf öğrencilerinin, birinci sınıf öğrencilerine kıyasla siyaseti televizyondaki tartışma programlarından daha çok takip ettikleri görülmektedir.

Tablo 90.

Katılımcıların Göre Siyasal Katılım Türlerine Katılma Durumlarının Cinsiyete Göre Dağılımı

	Kadın				Erkek				Toplam			
	Evet		Hayır		Evet		Hayır		Evet		Hayır	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Herhangi birini bir adaya ya da bir partiye oy vermesi için ikna etmeye çalışma	137	23,3	451	76,7	137	39,4	211	60,6	274	29,3	662	70,7
Seçim zamanında bir partinin rozetini takma, amblemini taşıma ya da bayrağını evine asma	86	14,6	502	85,4	62	17,8	286	82,2	148	15,8	788	84,2
Siyasi bir parti ya da bir aday için gönüllü olarak çalışma	42	7,2	545	92,8	57	16,4	291	83,6	99	10,6	836	89,4
Önemli görülen bir konu hakkında bir gazeteye mektup yazma	22	3,7	565	96,3	21	6	327	94	43	4,6	892	95,4
Önemli görülen bir konu hakkında fikrini söylemek için radyoyu ya da	31	5,3	555	94,7	19	5,5	327	94,5	50	5,4	882	94,6

televizyonu arama

E-bildiri imzalama ya da adını ekleyip başkalarına iletme	73	12,5	513	87,5	52	15	295	85	125	13,4	808	86,6
Önemli olarak gördüğünüz sosyal ya da siyasal bir konuyla ilgili yazılı bildiri imzalama	49	8,4	534	91,6	49	14,1	299	85,9	98	10,5	833	89,5
Herhangi bir protestoda ya da gösteride yer alma	114	19,5	471	80,5	99	28,5	248	71,5	213	22,9	719	77,1
Bir ürünü, onu üreten şirketin taşıdığı sosyal ya da siyasal değerlerin bilinmesinden dolayı satın almama	316	53,9	270	46,1	203	58,3	145	41,7	519	55,6	415	44,4

Ankette katılımcıların siyasal katılımın biçimlerine olan yatkınlıklarını görebilmek üzere dokuz maddeden oluşan ve katılımcıların evet hayır olarak cevaplayacakları bir soru sorulmuştur. Genel olarak Tablo 90'a bakıldığında tümünde oranın çok düşük olduğu ve büyük bir kısmında da kadın ile erkek arasında önemli bir farkın bulunmadığı tespit edilmiştir. Tablodan da anlaşılacağı üzere farkın bulunduğu maddelerde ise erkeklerin evet oranlarının kadınların evet oranlarından yüksek olduğu görülmüştür.

Katılımcıların, önemli görülen bir konu hakkında gazeteye mektup yazma ve yine önemli gördükleri bir konuyla ilgili olarak görüş bildirmek için televizyonu arama konularında katılımları %10'nun altındadır. Bu tür davranışlar toplumumuzda yeni yeni benimsenmeye başlayan davranışlardır ve bu eylemlerin oranının araştırmamızda düşük kalması, siyasal kültürümüzün bir yansıması olarak değerlendirilebilir. Her iki katılım biçiminde de oranın çok düşük seviye olması nedeniyle bu iki madde cinsiyete göre incelenmeyecektir.

Seçim zamanında herhangi birini, bir adaya ya da bir partiye oy vermesi için ikna etmeye çalıştınız mı sorusuna katılımcıların %29,3'ü evet demiştir. Erkek katılımcıların %39,4'ü, kadın katılımcıların ise %23,3'ü seçim zamanında bir kişiyi

parti ya da aday seçimi konusunda ikna etmeye çalıştığını ifade etmiştir. Bu durum cinsiyete göre incelendiğinde de, erkek katılımcıların kadın katılımcılara göre bu konuda daha katılımcı oldukları görülmektedir.

Bir partinin ambleminin taşınması, rozetinin takılması ya da bayrağının asılmasına konusuna olumlu bakanların oranı %15,8'dir. Cinsiyete göre incelendiğinde, erkek katılımcıların %17,8'inin, kadın katılımcıların ise %14,6'sının bir partinin amblemini taşıdığı, rozetini taktığı ya da bayrağını evine astığını söylemiştir. Bu maddede de erkek katılımcıların bu tip eylemleri gerçekleştirme konusunda kadınlara göre daha yatkın oldukları görülmektedir.

Bir parti ya da bir aday için gönüllü olarak çalışma konusunda da erkeklerin oranı kadınlardan fazladır. Katılımcıların geneline bakıldığında, %10,6'sının daha önce bir parti ya da bir aday için gönüllü olarak çalıştığı görülmektedir. Kadınların %7,2'si, erkeklerin de %16,4'ü bu soruya evet cevabı vermişlerdir. Bir parti ya da aday için gönüllü çalışma konusunda erkek katılımcıların kadın katılımcılara göre daha istekli oldukları söylenebilir.

Katılımcılara hiç e-bildiri imzaladınız mı ya da adınızı ekleyip başka kişilere gönderdiniz mi diye sorulmuştur. Katılımcıların %13,4'ü daha önce bunu yaptığını ifade etmiştir. Cinsiyete göre bakıldığında da, kadın katılımcıların %12,5'inin, erkek katılımcıların ise %15'inin bu soruya evet dedikleri görülmektedir. Diğer katılım biçimlerinde olduğu gibi, bu katılım biçiminde de, erkek katılımcıların oranı, kadın katılımcılara göre yüksek tespit edilmiştir.

Katılımcıların yazılı bir bildiri imzalama durumuna bakıldığında da, katılımcıların %10,5'inin daha önce yazılı bir bildiri imzaladıkları görülmektedir. Bu oran e-bildiri oranından daha düşüktür. Bunun nedeni kişilerin internet üzerinden daha rahat bir şekilde tepkilerini gösterebildiklerinin bir ifadesi olabilir. Cinsiyete göre bakıldığında, durum diğer katılım biçimlerinde olduğundan çok da farklı değildir. Bu katılım biçiminde de erkek katılımcıların oranı (%14,1), kadın katılımcıların oranından (%8,4) yüksektir.

Katılımcıların daha önce bir protesto ya da gösteriye katılma durumları incelendiğinde, katılımcıların %22,9'unun daha önce bir protesto ya da gösteriye katıldıkları görülmektedir. Kadın katılımcıların %19,5'i, erkek katılımcıların ise %28,5'i bu soruya olumlu cevap vermişlerdir. Bu konuda erkek katılımcıların oranı,

kadın katılımcıların oranından çok daha yüksektir. Ankette yer alan bir başka soruda, önemli gördüğünüz bir konuda yürüyüş düzenlense, bu yürüyüşe katılmak isteyip istemedikleri sorulmuştur. Bu soruya erkek katılımcıların %69,9'u, kadın katılımcıların ise %60,1'i katılım demiştir. bu durum erkek katılımcıların protesto veya yürüyüşte yer alma konusunda kadın katılımcılara göre daha istekli olduklarının göstergesidir.

Tabloda yer alan katılma biçimlerinden en fazla evet oyu, %55,6 ile bir malın üreticisinin sahip olduğu sosyal ya da siyasal değerlerin bilinmesinden dolayı o malın satın alınmaması durumu almıştır. Kadın katılımcıların %53,9'u, erkek katılımcıların ise %58,3'ü bu soruyu olumlu şekilde cevaplamışlardır. Bu durum göstermektedir ki, kişiler tüketici kimlikleriyle tepkilerini ortaya koyabilmektedirler. Buna örnek olarak, ülkemizde dış politikada yaşanan sıkıntılar nedeniyle bazı ülkelerin üreticisi olduğu malların satın alınmaması, boykot edilmesi gösterilebilir.

Tablo 91.

Katılımcıların Göre Siyasal Katılım Türlerine Katılma Durumlarının Sınıf Düzeyine Göre Dağılımı

	1. Sınıf				4. Sınıf				Toplam			
	Evet		Hayır		Evet		Hayır		Evet		Hayır	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
Herhangi birini bir adaya ya da bir partiye oy vermesi için ikna etmeye çalışma	144	25,9	411	74,1	130	34,1	251	65,9	274	29,3	662	70,7
Seçim zamanında bir partinin rozetini takma, amblemini taşıma ya da bayrağını evine asma	77	13,9	478	86,1	71	18,6	310	81,4	148	15,8	788	84,2
Siyasi bir parti ya da bir aday için gönüllü olarak çalışma	41	7,4	514	92,6	58	15,3	322	84,7	99	10,6	836	89,4
Önemli görülen bir konu hakkında bir gazeteye mektup yazma	22	4	533	96	21	5,5	359	94,5	43	4,6	892	95,4

Önemli görülen bir konu hakkında fikrini söylemek için radyoyu ya da televizyonu arama	24	4,3	528	95,7	26	6,8	354	93,2	50	5,4	882	94,6
E-bildiri imzalama ya da adını ekleyip başkalarına iletme	59	10,6	495	89,4	66	17,4	313	82,6	125	13,4	808	86,6
Önemli olarak gördüğünüz sosyal ya da siyasal bir konuyla ilgili yazılı bildiri imzalama	56	10,1	499	89,9	42	11,2	334	88,8	98	10,5	833	89,5
Herhangi bir protestoda ya da gösteride yer alma	107	19,3	446	80,7	106	28	273	72	213	22,9	719	77,1
Bir ürünü, onu üreten şirketin taşıdığı sosyal ya da siyasal değerlerin bilinmesinden dolayı satın almama	296	53,3	259	46,7	223	58,8	156	41,2	519	55,6	415	44,4

Sınıf düzeyine göre düzenlenen Tablo 91 incelendiğinde, söz konusu katılım türlerinin tümünde dördüncü sınıf öğrencilerinin birinci sınıf öğrencilerine nazaran daha aktif oldukları görülmektedir.

“Size Göre Siyasal Katılım Nedir?” Sorusuna Verilen Cevaplar

Katılımcılara “Size göre siyasal katılım nedir?” diye sorulmuş ve katılımcılardan bunu tanımlamaları istenmiştir. Katılımcılardan 695 kişi bu soruyu cevaplamıştır. Verilen cevaplar içerisinde 94 tanesi konuya ilişkin bulunmadığından değerlendirme dışında bırakılmıştır. Katılımcılardan alınan cevapların içerik analizi yapılarak yedi alt başlık altında kategorileştirilmiştir.

Tablo 92.*Siyasal Katılım Nedir? Sorusuna Verilen Cevapların Frekans ve Yüzde Dağılımı*

Siyasal Katılım Nedir?	f	%
Oy kullanmaktır.	224	37,27
Siyasi bir görüşe sahip olmaktır.	118	19,63
Devlet yönetiminde yer almaktır.	84	13,98
Siyasi bir partiye üye olmaktır.	81	13,48
Siyasette aktif rol almaktır.	40	6,66
Vatandaşlık görevidir.	23	3,83
Düzeyine ilişkin verilen cevaplar	31	5,15
Toplam	601	100,0

Tablo 92 incelendiğinde görüleceği üzere, katılımcıların büyük bir kısmı (%37,27) siyasal katılımı oy kullanmak olarak yorumlamaktadır. Şöyle ki, bu kategori içerisinde yer alan ifadelerden 73 tanesi yalnızca “oy vermektir” ya da “oy kullanmaktır” demıştır. Bu kategoride değerlendirilen katılımcı yanıtlarının bazıları şu şekildedir;

K467: *“Oy vermektir. Yani ülkesi için doğru olduğunu düşündüğü partiye oy vermek.”*

K373: *“Halkın iradesinin seçime oy olarak yansması.”*

K16: *“Siyasal olarak hangi tarafta olduğunu belirleyip seçimlerde oy kullanmak.”*

K614: *“Halkın siyasete katılmasıdır. Oy kullanma gibi iradesini sandığa yansıtmasıdır. Ya da siyasi konular karşısındaki duruşudur.”*

K511: *“Her bireyin kendini yönetecek birilerini demokratik olarak seçmesi diyebilirim.”*

K311: *“Siyasete katkıda bulunmak, katılmak, oy kullanmak.”*

K286: *“Siyasal katılım bence kimseye uymadan kendi irademle seçim yapabilmektir.”*

K203: *“Siyasal katılım oy kullanarak bizi yöneteceklerin seçimine katılmaktır.”*

K834: *“Herkesin politika hakkında az da olsa bilgi sahibi olması ve oy kullanması.”*

K604: *“Siyasi katılım demokrasinin bir gereği olarak belli süre aralığında yapılan temsilcileri yasama organına göndermedir. Farklı tanımlarının da yapılacağı gibi oy kullanma, partilere üye olma gibi anlamlara da gelmektedir.”*

Katılımcıların %19,63’ü ise, siyasal katılımı, siyasi bir görüşe sahip olmak, o görüş yönünde hareket etmek, sahip olunan siyasi görüşü özgürce ifade etmek ve bir

başkasına kabul ettirmeye çalışmak gibi ifadeler kullanarak tanımlamaya çalışmışlardır. Bu kategoriye giren ifadelerden örnek vermek gerekirse, K574: *“Mevcut ideolojisi doğrultusunda bireyin hareket etmesi, oy kullanması ve de çevresindekileri etkilemesidir.”*, K843: *“Bireylerin özgür düşünceleriyle hareketi ve düşüncesine göre aktif hale gelmesidir.”*, K316: *“Siyasette görüşümü ortaya koyarak bunun aktif olarak uygularsak bu siyasal katılımdır.”*, K369: *“Siyasal katılım siyasi manada herhangi bir görüşe bağlı olmaktır.”*, K837: *“Desteklediği görüşe her zaman destek vermek”*, K907: *“Benimsediğin düşünceleri sonuna kadar savunmak arkasında durmak olarak düşünüyorum.”*, K925: *“Bireyin bir baskı altında kalmadan, kendi hür iradesiyle seçtiği bir düşünceye mensup olup onu desteklemesidir.”* K174: *“Genel görüş, siyasi bir partiye katılım olarak düşünülse de, bence inandığım fikirleri hayatımda uygulayabilmektir. Ülkem için gerekli gördüğüm politikaları savunmak. Bunun için de siyasi bir örgütlenmenin içinde bulunmak şart değil.”* K649: *“Savunduğum görüş hakkında geniş bilgi edinmek, onun hakkında faaliyetlerde bulunmak ama hiçbir zaman başka insanlara zarar vermemektir. Herkes savunduğu fikirde özgürdür, kimse karışamaz.”* K392: *“Herkesin siyasi görüşü kendine göre en doğrusu olduğu için, o yönde yapacağı her hamle siyasal katılımını simgeler.”*

Devlet yönetiminde yer almak da, bir başka siyasal katılım tanımıdır. Katılımcıların %13,98'i, siyasal katılımı, ülke yönetiminde yer almak, devletin geleceğini düşünmek, devlet yönetiminde söz sahibi olmak, toplumun refahı ve devletin geleceği için çalışmak şeklinde tanımlamışlardır. Katılımcılardan K711 siyasal katılımı, *“Ülkenin düzeninin iyiye taşımak.”* olarak tanımlarken, K46, *“Bu ülkenin varlığı, düzeni, işleyişi, denetimi için, en iyi yerlere gelmesi için yapılan aktivitedir.”* olarak tanımlamıştır. K487, *“Ülke yönetiminde bir nebze de olsa etkili olmak”* derken, K262 buna benzer bir ifade kullanarak, *“Devlet yönetiminde söz sahibi olabilme”* demiştir.

Katılımcıların %13,48'i da, siyasal katılımı bir partiye üye olmakla özdeşleştirmiştir. Bir partinin aktif üyesi olmak, bir parti bünyesinde bulunmak veya bir partinin çalışmalarında yer almak veya çalışmalarını desteklemenin siyasal katılım ile eşdeğer olduğu ifade edilmiştir. Bu kategoride yer alan ifadelerden bazıları şu şekilde örneklendirilebilir;

K613: *“Bir partinin yapmış olduğu çalışmalara destek verme. Bir parti ile içli dışlı olmak.”*

K924: *“Mevcut parti hakkında bir fikir benimseyip bunu diğer insanlara benimsetmeye çalışmak ya da bu doğrultuda hizmette bulunmak.”*

K765: *“Herkesin kendi görüşlerini yansıtan parti veya örgütlere özgürce üye olabilmesi.”*

K600: *“Herhangi bir partinin görüşlerini destekleyip, o parti için çalışmalar yapmaktır.”*

K488: *“Bir siyasi partide rol alma.”*

K565: *“Partide ya da partiye destek veren kuruluşlarda görev almak.”*

K601: *“Bence siyasal katılım bir partinin görüşlerine yakın olup, onun faaliyetlerinde yer almaktır.”*

Siyasette çeşitli şekillerde aktif olunması da siyasal katılım tanımı içerisinde yer almıştır. Katılımcıların %6,66’sı siyasal katılımı siyasette aktif rol almak ve siyasi etkinliklere katılmak olarak tanımlamışlardır. Örneğin K102, *“Siyasi konularla ilgilenmek, takip etmek ve bu tür siyasi etkinliklere katılmak.”*, K917, *“Siyasi olay ve durumlarda müdahalede bulunmak, siyasi olay ve durumlara yorumsuz kalmamak”*, K232, *“Türkiye’de olup bitenleri basın yoluyla takip edip görüşlerimizi ve düşüncelerimizi çevremizle paylaşmak. Bizi ilgilendiren siyasi yürüyüşlere ve eylemlere katılmak.”*, K852, *“Siyasette aktif olarak bulunmaktır.”*, K216, *“Siyasal katılım etkin bir biçimde güncel ve tarihi durumlarda siyasette önemli sayılabilecek ölçüde etkin bulunmak.”* ve K249, *“Siyasal katılım siyaseti her anlamda ve her çapta takip etmek, yeri gelince tartışmak yeri gelince protesto etmek yeri gelince alkışlamak yeri gelince tebrik etmek demektir. Farkında olmak demektir olanın bitenin. Siyasal katılım değildir önemli olan, uyanışı sağlayıp siyasete katmaktır.”* ifadelerinde bulunmuşlardır.

Katılımcıların %3,83’ü siyasal katılımı bir görev ve sorumluluk olarak yorumlamış ve bu şekilde tanımlamaya çalışmıştır. Bu kapsamda K902, *“Her bireyin sorumluluğunu yerine getirmesi”*, K18, *“Vatandaşlık görevlerimizi yerine getirmek daha refah bir topluma kavuşmak.”* ve K370, *“Siyasi katılım, Atatürk’ün bizlere emanet ettiği Cumhuriyet ilkelerine göre vatandaşlık borcunu yerine getirme, hakkını savunma.”* demiştir.

Katılımcıların %5,15’lik kısmı da, siyasal katılımın ne olduğunu tanımlamayıp, *“ülkemizde siyasal katılım az”* (K299,K241,K602), *“yetersiz”* (K584,261), *“bilinçsizce yapılıyor”* (K729), *“siyasal katılım var, ancak nitelikli ve bilinçli bir katılım yok”* (K395), şeklinde ifadelerde bulunarak ülkemizdeki siyasal katılımın düzeyinin ne

olduğu veya nasıl olduğu hakkında yorumlarda bulunmuşlardır. Bu tanımlamalar da, tabloda “Düzeyine ilişkin verilen cevaplar” başlığı altında toplanmıştır.

Türkiye'nin En Önemli Sorunu Nedir? Sorusuna Verilen Cevaplar

Katılımcılara “Sizce Türkiye'nin bugün içinde bulunduğu en önemli sorun nedir?” sorusu sorulmuş ve öğrencilerden sorun olarak gördükleri konuları yazmaları istenmiştir. Öğrencilere belli başlıklar verilip onlardan bunları işaretlemeleri istenmemiş, sınırlama getirilmemiş, kendilerini özgürce ifade etmelerine fırsat tanınmıştır. Öğrencilerin verdikleri yanıtlar gruplandırılmış ve 21 alt başlık belirlenmiştir. Bu başlıklara göre veriler SPSS programına girilmiş ve analiz edilmiştir.

Tablo 93.

Katılımcıların “Sizce Türkiye'nin Bugün İçinde Bulunduğu En Önemli Sorun Nedir?” Sorusuna Verdikleri Yanıtlar ve Frekans Dağılımları

	1. Sınıf		4. Sınıf		Toplam	
	f	%	f	%	f	%
İşsizlik	91	16,3	90	23,6	181	19,3
Eğitim Sistemi	78	14	102	26,8	180	19,2
Etnik Kimlik Problemi	94	16,9	51	13,4	145	15,5
Terör Olayları	93	16,7	34	8,9	127	13,5
Ekonomi	51	9,2	45	11,8	96	10,2
Siyasetçiler	38	6,8	25	6,6	63	6,7
Mevcut Hükümet ve Politikaları	36	6,5	22	5,8	58	6,2
Toplumsal Yapının Bozulması	18	3,2	14	3,7	32	3,4
Adalet Sistemi	13	2,3	15	3,9	28	3
Öğretmen Atamaları	7	1,3	15	3,9	22	2,3
Demokrasi	11	2	9	2,4	20	2,1
Türban Sorunu	15	2,7	5	1,3	20	2,1
Ergenekon Olayı	12	2,2	8	2,1	20	2,1
Açılım	5	,9	12	3,1	17	1,8
Dış Güçlerin Ülkemize Etkisi	14	2,5	2	,5	16	1,7
Özelleştirme	9	1,6	5	1,3	14	1,5
Avrupa Birliği	11	2	3	,8	14	1,5
Sınav Sistemi	4	,7	7	1,8	11	1,2
Laiklik	3	,5	5	1,3	8	,9
Diğer	97	17,4	72	18,9	169	18
Cevap Vermeyenler	51	9,2	30	7,9	81	8,6

Katılımcıların sorun olarak gördükleri konuların başında %19,3 ile işsizlik gelmektedir. Bunu %19,2 ile eğitim sistemi izlemektedir. Etnik kimlik problemi (%15,5), terör olayları (%13,5), ekonomi (%10,2), siyasetçiler (%6,7), hükümet ve politikaları (%6,2) belli başlı sorunların bazılarıdır. Bu sorunları yüzde olarak daha düşük sayıdaki toplum yapısındaki bozulma, adalet sistemi, öğretmen atamaları, dış güçler, açılım, Avrupa Birliği, özelleştirme, demokrasi, laiklik ve diğer konular izlemektedir.

Tablo 93 incelendiğinde, katılımcıların büyük bir kısmı Türkiye'nin en önemli sorunu olarak işsizliği görmektedirler. Katılımcıların %19,3'ü işsizliği, Türkiye'nin en büyük sorunu olarak tanımlamıştır. İşsizliği sorun olarak gören K376 *“Üniversiteden çıkan öğrencilerin iş bulma konusu oldukça sıkıntılı. Mezun çok alım az.”* diye görüş bildirirken, K286, *“Türkiye'nin en önemli sorunu eğitim gören insanların işsiz olarak kalmasına hala bir çare bulamamasıdır.”* demiştir. K35 ise işsizlik sorununu *“Gelecek kaygısı taşıyan insanların çokluğu”* şeklinde ifade etmiştir.

Katılımcıların %19,2 ise eğitim sistemini en önemli sorun olarak görmektedir. K597, *“Eğitim sistemimizdeki bozukluktur. Eğitim programları başka bir ülkeden alınmamalı bunun yerine ülkenin eğitimcileri toplanmalı ve toplumun ihtiyaçlarına, bireylerin ihtiyaçlarına göre eğitim programı hazırlanmalıdır. Eğitim seviyesi düzelir. Düşünen bireyler yetişir. At gözlüklü, miskin bireyler azalır”* demiştir. K331 ise, eğitim sorunu hakkında, *“Bence eğitim, çünkü her sorunun temelinde eğitim yatmaktadır. Eğitim sistemi düzeltildiğinde diğer sorunlar da zamanla çözülecektir.”* şeklinde yorumda bulunmuştur. K477, *“Milli bir eğitim politikasının olmaması en büyük sorun. Ortak bir şuurda nesil yetişmiyor.”* ve K285, *“Hep ezberci eğitim yöntemleri uygulanıyor ve herkes istediği bölümde okuyamıyor.”* diyerek eğitim sorununu dile getirmişlerdir.

Katılımcıların %15,5'lik bir kısmı, ülke içerisinde yaşanan etnik kimlik problemini, bu kapsamda özellikle Kürt sorununu, ülkenin en önemli sorunu olarak görmektedir. Etnik kimlik problemine değinen katılımcıların bazıları sorunu şu şekilde ifade etmişlerdir;

K135: *“Etnik kimliklere ayırmak ülkeyi. Eskiden bir Kürt bir Ermeni karşı komşumuzken rahatlıkla, güvenle, sevgiyle onlarla iletişim içerisindeyken şu an o kapıyı adeta hafızamızdan silmeye çabalyoruz.”*

K659: *“Bugün için Türkiye'deki etnik sınıflama Türkiye'nin en önemli sorunudur. Çünkü bir ülkede birlik olmazsa ayakta kalamaz.”*

K352: “Etnik bölünmeyi konu alan politikalar.”

K511: “Türkiye’nin etnik olarak parçalanması gibi bir durumun olduğunu düşünüyorum.”

Bu sorun kapsamında özellikle Kürt sorununa değinen katılımcıların bazılarının ifadeleri şu şekildedir; K193: *Bence Türkiye’nin bugün ve daha önceki yıllarda bulunduğu en önemli sorunu: Türk-Kürt çatışmasıdır.* K209: *Bence Türk ve Kürt sorunu. Öncelikle aynı ülkede yaşayan insanları birleştirebilmelidirler. Sonra bu birlikte ilerleyebilmelidirler.* K90: *Türk-Kürt sorunu: üzerinde yaşadığımız bu güzel topraklara sahip olmak isteyen yabancı milletlerin bizi birbirimize düşürmek için oynadığı çeşitli çirkin oyunlardan kaynaklanan bu mesele günümüzün en büyük sorunu diye düşünüyorum.* K22: *En büyük sorun terör ve Kürt sorunu, bu çözülemediği takdirde ülkede ne huzur ne de güvenlik kalır.*

Katılımcıların %13,5’i ise en önemli sorunun terör olayları olduğunu belirtmiştir. Terör olayını Türkiye’nin en önemli sorunu olarak gösteren katılımcılardan K239, *“Bence bugün çözülmesi gereken en önemli sorun Türkiye’deki terör olaylarıdır. Birçok masum askerimiz bu yüzden genç yaşta şehit olmaktadır.”* demiştir. K334 ise, *“Bence en önemli sorun PKK’dır. Hükümetin bölücülere engel olması gerekiyor. Ülkemizin selameti için.”* diyerek PKK terör örgütünü sorun olarak göstermiştir. Terörü sorun olarak gösteren K859, *“Türkiye’nin en önemli sorunu terördür. Terörden başka o kadar çok önemsenecek bir şey yoktur.”* diyerek Türkiye’deki tek sorunun terör olayları olduğunu belirtmiştir.

Diğer bir sorun olarak gösterilen konu ise ekonomidir. Katılımcıların %10,2’si, ekonominin Türkiye’nin en önemli sorunu olduğunu ifade etmiştir. Bu soruna işaret eden katılımcılardan bazılarının ifadeleri şu şekildedir; K452; *Dış siyasette bir yerlere bağımlı olmak, ülkenin ekonomik kaynaklarının verimli kullanılmayıp çar çur edilmesi.* K164; *Dışa bağımlı bir ekonomi olması ve bu yüzden eğitim sağlık alanında yeterince gelişmemesi.* K305: *Ekonomik koşulların yetersiz olup, bundan kaynaklanan sorunlar.*

Katılımcıların sorun olarak gördükleri diğer bir konu ise, siyasetçiler olmuştur. Katılımcıların %6,7’si, siyasetçilerin Türkiye’nin en önemli sorunu olduğunu ifade etmiştir. K895, *“Sözde bizim fikirlerimiz için başta bulunan liderlerin partilerin amacından saptığını, bunun da ülkeyi ve insanları olumsuz etkilediğini*

düşünüyorum. Siyaset yapmaktan çok, işi mahalle kavgasına çeviriyorlar.”; K59. “Siyasi partilerin kendi çıkarlarına düşünüp ülkemizin sorunları ile ilgilenmemeleri”, K88, “İnsanların çıkarları doğrultusunda politika ve siyaset yapması. Ülkemizin ve milletimizin geleceğinin ikinci plana atılmasıdır.”, K227, “Bana göre en önemli sorun siyasi partilerin birlikte Türkiye için güzel, iyi şeyler yapmak yerine birbirleriyle yaptıkları ve ülkeye zarar veren gereksiz polemikleridir. Birlikte yarar verebilecek durumdayken zarar veriyorlar.”, K395, “En önemli sorun bence politikacıların muhalefet yapacağız diye, birbirleriyle çekişmelerinden ülke siyasetiyle ilgilenmemeleridir.”, K838, “Partilerin sadece sorunları çözmek yerine birbirlerinin açıklarıyla ilgilenip sorunları yeterince çözmeye vakit ayırmaması” ve K504 de, “Siyasetçilerin kendi çıkarları peşinde olması, koltuk sevdası peşine düşmeleri. Ülkenin çıkarlarının göz ardı edilmesi.” şeklinde görüş bildirmişlerdir.

Mevcut hükümet ve uyguladığı politikalar da sorun olarak görülen konulardan biridir. Katılımcıların %6,2’si bu sorundan bahsetmiştir. Katılımcıların bazılarının yorumları şu şekildedir;

K846: Hükümetin ülkeyi kendi menfaatleri için kullanması.

K809: Hükümetin yapmakla yükümlü olduğu işleri prim gibi gösterip halkı uyutması ve sonrasında herkesin cebini doldurması. Yolsuzluk olmasa işsiz öğretmen de olmazdı.

K573: Hükümetin yanlış tutum izlediğini düşünüyorum. Gerek milliyetçilik adına verdiği tavizler gerek kendi içlerinde kadrolaşma gerekse eğitim sistemi en büyük sorun.

K449: Dış ülkelerle uğraşmaktan kendi eğitim, ekonomi gibi sorunlarıyla uğraşmaması.

K356: Mevcut hükümet ve sözde yaptığı icraatların altında yatan gizli emeller.

K339: Yönetimde var olan kişilerin görevlerini yeterince iyi yapamaması. Halkın sorunlarına yeterince inilip çözüm bulunamaması.

K238: Şu anda mevcut hükümetin izlemiş olduğu politika. Terörden krize her türlü sorunun bu yüzden olduğunu düşünüyorum.

Katılımcılar toplumsal yapının bozulmasını da önemli bir sorun olarak görmektedirler. Katılımcıların %3,4’ü toplumsal yapıda yaşanan değişiklikler ve bozulmalar hakkında görüş bildirmişlerdir. Örneğin K19, “Herkesin kendi çıkarları doğrultusunda hareket etmesi.”, K165, “Türkiye’nin en önemli sorunu kendi insanına değer vermemesidir. Biz birbirimize tutkun değiliz. Elimizden gelse birbirimizi sokak

ortasında boğarız. Karşısındakini anlamaya çalışmayız, dinlemeyiz.” K101, “En önemli sorun ülkenin sorunlarına karşı umursamaz davranan halktır.”, K442, “İnsanlar arasındaki tabakalaşma ve birbirlerine karşı güvensizlik, yardımlaşma duygularının azalması. Temel neden budur aslında hep de. Bizim insanımız insanları kabullenmek yerine kendileştirme ya da ötekileştirmeye çalışıyor.” diyerek toplumda yaşanan sorunları ifade etmişlerdir.

Katılımcıların %3’ü de adalet sistemini sorun olarak görmüştür. K672, *“Türkiye’deki en önemli sorun, adaletin tam ve gerektiği gibi sağlanamamasıdır.”*; K229, *“Suçluların gerektiği gibi yargılanmaması.”* ve K337, *“Türkiye’nin adalet sistemindeki bağımsızlığı sağlayamamasıdır.”* ifadeleriyle adalet sistemine ve işleyişindeki aksaklıklara işaret etmişlerdir.

Öğretmen atamaları da sorun olarak gösterilen diğer bir konudur. Eğitim Fakültesi’nde öğrenim görmeleri nedeniyle, bu sorun katılımcılar için ayrı bir önem taşımaktadır. Ancak katılımcıların yalnızca %2,3’ü bu konuya değinmiştir. Konu hakkında Fen Bilgisi Öğretmenliği bölümünde öğrenim gören K543, *“Bence bir öğretmen adayı olarak Türkiye’nin en büyük sorunlarından biri öğretmen atamaları. Bu bölümü ya da öğretmenliği seviyorum ama bu atama sorunundan dolayı kendimi fazlalık gibi görüyorum.”* diyerek duygu ve düşüncelerini ifade etmiştir.

Katılımcıların %2,1’i Türkiye’deki demokrasiyi sorun olarak nitelemektedir. Sorunu, K178, *“Demokrasi bilincini, Cumhuriyetçiliği, Atatürk ilkelerini tam olarak içselleştirmemeleri.”* olarak, K958 ise *“Bence yeteri kadar demokratik bir ülkede yaşamıyoruz.”* diyerek ifade etmiştir.

Bir başka sorun ise, katılımcıların %2,1’i tarafından ifadelendirilen türban sorunudur. Türban sorununa işaret eden katılımcılardan K448, *“İnsanların giyiniş tarzları. Anlam veremiyorum. Önemli olan insanın kafasındaki düşüncelerdir. Artık herkes rahat şekilde istediği gibi girsin üniversitelere, çalışma ortamlarına vb. Herkes özgürlüklerden bahsediyor. Ama insanları bu şekilde tartışıyorlar.”* derken, K42, *“Dini İslam olan bir ülkede hala başörtüsü tartışması büyük saçmalık.”* demiştir.

Ergenekon olayı da, katılımcıların %2,1’i tarafından Türkiye’nin en önemli sorunu olarak görülmüştür. Katılımcılar, bu konuda Ergenekon davasını destekler nitelikte ifadelerde bulunmuşlardır. K849, bu sorunu, *“PKK ile işbirliği yapan ve hem cuntada*

hem medya, CHP-MHP' e sızan Ergenekon'dur." olarak ifade ederken, K832, *"Ergenekon yapılanmasının çökertilmesi."* demiştir.

Hükümetin açılım politikası da, katılımcıların %1,8'i tarafından en önemli sorun olarak nitelendirilmiştir. Bu konuya değinen katılımcılardan K505, *"Kürt açılımı diye bir şey ortaya attılar. Ülkeyi etnik olarak bölmek istiyorlar. Bugüne kadar Türkiye Cumhuriyeti'nde söylenmemesi gereken bir sözü söylediler."* derken, K682, *"Siyasi açılımları saçma buluyorum. Sadece oy toplamak için yapıldığına inanıyorum."* demiştir.

Katılımcıların %1,7'si de dış güçleri en önemli sorun olarak görmektedir. Kimi katılımcı dış güçleri bizzat sorunun kendisi olarak görürken, kimi katılımcı da diğer sorunları doğuran neden olarak görmektedir. K329, *"Dış kuvvetlerin etkisi ile kardeşin kardeşe düşürülmesidir. İnsanları etnik kökenleri yüzünden birbirine düşürüp ülkeyi bölmek isteyenler var."* diye görüş bildirirken, K532, *"Bana göre şu an Türkiye'nin içinde bulunduğu en büyük sorun ABD ve AB'ye yaranma uğruna bütün ulusal değerlerimizi onlara satmaktır."* demiştir. K21, *"..... hala bir çok konuda dış güçlere bağımlı olmamız ve ülkemiz üzerinde oynanan oyunlar."* ve K224, *"Bence şu an Türkiye'nin içinde bulunduğu en önemli sorun ülkenin dış güçlerin bir kuklası gibi bir hal almasıdır."* diyerek sorunu ifade etmişlerdir.

Hükümetin yapmış olduğu icraatlardan özelleştirmeler de katılımcıların %1,5 tarafından en önemli sorun olarak değerlendirilmiştir. Bu sorunu dile getiren katılımcılardan K873 *"Türkiye'nin içinde bulunduğu en önemli sorun mevcut hükümetin özelleştirmek adı altında her türlü kurum, kuruluş hatta topraklarımızı satmasıdır"* derken K498, *"Her yerin özelleştirilmesi ve ülkenin gittikçe Pazar haline gelmesi."* şeklinde görüş bildirmiştir.

Türkiye'nin Avrupa Birliği'ne üye olma çabaları da, katılımcıların %1,5'i tarafından sorun olarak görülmektedir. Katılımcıların bazılarının konuyla ilgili yazdıkları şu şekildedir;

K293: *"Türkiye'nin içinde bulunduğu durum AB'ne girmeye çalışması ve bunu olmayacak olduğunu bildiği halde girmeye çalışması. Avrupa'ya yalvarması."*

K366: *"AB konusu ve borçlarıdır. Her ne kadar gündeme gelmese de IMF'den alınan borçlar hala faizleri ile birlikte beklemektedir. AB'ye giremeyeceğimiz belliyken neden boşuna çabalıyorlarsa onun yerine kendi çalışıp kazanan bağımsız bir Türkiye yaratmak varken."*

K160: *“Türkiye'nin içinde bulunduğu birçok sorun var. Bence AB'ye girmeye çalışmamız büyük bir sorun. Almayacakları kesin zaten. Boşa kürek çekiyoruz. Hem girsek ne olacak?”*

Katılımcıların %1,2'si sınav sistemini, %0,9'u da laikliği sorun olarak göstermiştir. Katılımcılar birçok konuda sorun dile getirmişlerdir, bu sorunların hepsi bir başlık altında incelenme imkânı bulunmadığından, diğer başlığında toplanmıştır. Katılımcıların %8,6'sı da “Sizce bugün Türkiye'nin en önemli sorunu nedir?” sorusunu yanıtızsız bırakmıştır.

Elde edilen veriler, daha önce gerçekleştirilen ve ülkenin sorunlarının ne olduğunu belirlemeye yönelik çalışmalarda elde edilen veriler ile benzerlik göstermektedir. Esenbel (2007)'in İstanbul Üniversitesi öğrencileri ile yaptığı araştırmada da, işsizlik öğrenciler tarafından en önemli sorun olarak nitelendirilmiştir. İkinci olarak öğrenciler, bu çalışmada elde edilen verilere benzer şekilde, eğitim sorununa değinmişlerdir. Esgin'in 1999 yılında yaptığı çalışmada da işsizlik en önemli sorun olarak birinci sırada yer almıştır. Gümüş (2006)'ün ve Akbal (1998)'in çalışmalarında da, işsizlik, eğitim ve terör en önemli sorunlar içerisinde ilk üç sırada yer almıştır. Akın'ın 2009 yılında yaptığı ve 862 üniversite öğrencisi üzerinde gerçekleştirdiği çalışmasında ise en önemli sorun olarak sırasıyla, eğitim, hak ve özgürlükler sorunu, ekonomi ve işsizlik görülmüştür. Araştırmalar farklı yıllarda gerçekleştirilmiş olmasına ve aradan uzun yıllar geçmiş olmasına karşın, bu çalışmada da halen işsizlik, eğitim, etnik kimlik problemi ve terörün en önemli ilk üç sorun arasında görülmesi, geçen yıllara karşın bu sorunlara bir çözüm getirilemediğinin göstergesi olarak değerlendirilebilir.

BÖLÜM V

SONUÇ VE ÖNERİLER

Sonuçlar

1. Öğretmen adaylarının annelerinin öğrenim durumu incelendiğinde, lisans ve lisansüstü eğitim almış annelerin oranının düşük olmakla birlikte, ilkokul mezunu olan annelerin oranının yarıya yakın bir oranda olduğu görülmüştür. Bu nedenle anne öğrenim durumunun düşük olduğu söylenebilir.
2. Öğretmen adaylarının baba öğrenim durumları, annelerin öğrenim durumlarına oranla yüksektir. Nitekim ilkokul mezunu olmayan annelerin oranı, ilkokul mezunu olmayan babaların oranından yüksektir. Bu durum Türkiye istatistiklerini yansıtmaktadır.
3. Araştırmada yer alan öğretmen adaylarının annelerinin meslekleri, öğrenim düzeyleri paralelindedir. Annelerin büyük çoğunluğunu ev hanımları oluşturmaktadır. Baba meslek dağılımında da emekli olan kişiler ağırlıkta olup, geri kalanını memur, çiftçi ve serbest meslek mensupları oluşturmaktadır.
4. Öğretmen adaylarının yarıdan fazlasının ailesi, düşük gelir düzeyine (aylık 1.000-TL ve altı) sahiptir.
5. Öğretmen adaylarının büyük bir kısmı büyük şehirde ya da şehirde yaşamaktadır.
6. Öğretmen adaylarının çoğunluğu ailesini demokratik bir aile olarak tanımlamaktadır.
7. Öğretmen adaylarının aileleri oy kullanma konusunda hassas davranmaktadırlar ve neredeyse tamamına yakını her seçimde oy kullanmaktadır.

8. Öğrenciler arasında kendilerini Atatürkçü olarak tanımlayanlar ile milliyetçi olarak tanımlayanların sayısı yüksektir. Bunları sırasıyla muhafazakâr ve sağcı olarak görenler izlemektedir. Katılımcılar içerisinde en yaygın ideolojinin Atatürkçülük ve milliyetçilik olduğu görülmüştür.
9. Katılımcıların kimlik tipi önceliği sıralaması da oldukça çeşitlilik göstermekle birlikte, katılımcıların yarıdan fazlası T.C. kimliğini ilk sıraya koymakta ve buna göre bir sıralama yapmaktadır. Bu durum Türk milliyetçiliğinin önemsenmesi ve Türkiye Cumhuriyeti devletine bağlılığın göstergesi olarak değerlendirilebilir. Ayrıca dini kimliğini ön sıraya alanların sayısı, etnik kimliğine öncelik verenlerin sayısından yüksek olduğu görülmüştür. Bu durum hâlihazırda yaşanan etnik kimlik tartışmalarına kaynaklık edecek derecede üniversite öğrencilerinin etnik kimliğe önem vermediklerini göstermektedir.
10. Katılımcıların büyük bir kısmı herhangi bir derneğe üye olmadığını ifade etmiştir. Bu durum çalışma kapsamında değerlendirildiğinde, gençlerin siyasal katılım şekil ve düzeylerinin düşük olduğu sonucuna varılmaktadır.
11. Katılımcıların yarıdan fazlası herhangi bir öğrenci topluluğuna üye değildir. Bu durum üniversite dâhilinde gerçekleştirilen kültür, sanat, spor, düşünce gibi farklı aktivitelerin yeterince değerlendirilmediği görülmektedir.
12. Katılımcılar içerisinde düzenli olarak gazete takip edenlerin oranı düşük olmakla beraber, dergi takip etme durumunun da aynı şekilde düşük seviyede kaldığı görülmüştür. Bu durum öğrencilerin gündemi yazılı basından takip etmeyi tercih etmedikleri olarak yorumlanabilir.
13. Öğrencilerin kitap okuma alışkanlıklarına bakıldığında, kadın katılımcıların daha çok kitap okudukları görülmektedir. Ayrıca hiç kitap okumadığını ifade edenlerin oranı da dikkate değer niteliktedir.
14. Üniversite öğrencilerinin yaklaşık tamamı haftada en az bir iki kez interneti kullanmaktadır. Ancak aynı zamanda araştırmada öğrencilerin interneti siyasi gelişmeleri takip etmek için çok fazla tercih etmedikleri de tespit edilmiştir.
15. Katılımcıların büyük bir kısmı her gün televizyon izlemekte ve siyaseti televizyon haberlerinden takip etmektedirler. Haberleri izlemeyi tercih ettikleri

kanallar içerisinde Kanal D, Haber Türk, NTV, Atv ve TRT önde gelmektedir. Haberleri izlemek için en az tercih edilen kanallar ise Flash TV, TGRT ve Kanal 1 olmuştur.

16. Katılımcıların büyük bir kısmı 29 Mart 2009 Yerel Seçimleri ve 12 Eylül 2010 Anayasa Değişikliği Halkoylaması'nda oy kullanmıştır. İki seçim arasında oy kullanma oranında da artış olduğu görülmüştür. Bunun nedeni, seçmen yaşına iki seçim arasında kavuşanların sayısının fazla olmasıdır. Her iki seçimde de oy kullanmak istemedim diyenlerin oranı ise çok düşük seviyededir.
17. Araştırmada katılımcılara bazı kurum, kuruluş ve kişilere duydukları güven incelenmiştir. Katılımcıların en güvendikleri kurumlar sırasıyla T.S.K., Emniyet Teşkilatı ve T.B.M.M.'dir. Katılımcılar en düşük seviyede medyaya güvenmektedir. Siyasetin baş aktörleri olan politikacılara ve siyasi partilere duyulan güven de düşük seviyede tespit edilmiştir. Katılımcıların politikacılara güvenmez iken, T.B.M.M.'ye güven düzeylerinin yüksek olması, T.B.M.M.'yi politikacılardan öte, saygın bir kurum olarak değerlendirdiklerinin ifadesidir.
18. Katılımcıların ne düzeyde siyasete katıldıkları incelendiğinde, katılımcıların en çok oy kullanarak, kitle iletişim araçlarından siyasi gelişmeleri takip ederek ve siyaseti tartışarak siyasete dâhil oldukları görülmektedir. Siyasette aktif olarak görev aldığını söyleyenlerin oranı ise çok düşüktür. Bir kez daha katılımcıların siyasal katılım olarak oy kullanmayı esas aldıkları ve izleyici faaliyetleri tercih ettikleri tespit edilmiştir. Cinsiyet ve sınıf düzeyine göre durum incelendiğinde, erkek katılımcıların ve dördüncü sınıf öğrencilerinin siyaseti tartışma ve siyasette aktif görev almadaki oranları, kadın katılımcılara ve birinci sınıf öğrencilerine nazaran daha yüksektir.
19. Katılımcıların siyasi görüşlerini en fazla neyin etkilediği incelendiğinde, ilk sırada siyasi parti çalışmaları, ikinci sırada aileleri, üçüncü sırada gazete, dergi, kitap vb. yayınlar gelmektedir. Kitle iletişim araçları da dördüncü sırada yer almıştır. Bu durum siyasal toplumsallaşmada ve siyasal tutumların oluşmasında ailenin ve kitle iletişim araçlarının etkisini göstermektedir. Bu dört etken cinsiyet ve sınıf düzeyine göre incelendiğinde de, tümünden

etkilenme oranı kadın katılımcılarda ve birinci sınıf öğrencilerinde daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

20. Katılımcılar birçok konuyu Türkiye'nin en önemli sorunu olarak görmekle beraber, gençlerin büyük bir kısmı en önemli sorun olarak işsizliği ve eğitim sistemini görmektedirler. Bu iki konunun en önemli sorun olarak görülmesinin nedeni, üniversite öğrencilerinin iş bulma kaygısına sahip olmaları ve eğitim aldıkları alandaki yetersizliklerin farkında olmaları olarak değerlendirilmesi mümkündür.
21. Araştırma sonucunda erkek katılımcıların kadın katılımcılara oranla siyaseti daha fazla takip ettikleri belirlenmiştir. Sınıf düzeyi arttıkça da, bireylerin siyaseti takip sıklığının arttığı görülmüştür.
22. Erkek katılımcılar kadın katılımcılara oranla siyasi konularda arkadaşlarıyla daha fazla konuşmaktadır. Sınıf düzeyinin artışı ile de, bireylerin arkadaşlarıyla siyasi konularda konuşma eğilimleri artmaktadır. Aynı durum aile fertleri ile siyasi konularda konuşma konusunda da ortaya çıkmaktadır.
23. Öğrenciler siyaseti televizyondaki tartışma programlarından çok fazla takip etmemektedir. Takip edenler içerisinde ise erkek katılımcıların oranı, kadın katılımcılara göre; dördüncü sınıf öğrencilerinin oranı da birinci sınıf öğrencilerine göre daha fazladır.
24. Araştırmanın yapıldığı güne kadar, siyasal katılım çerçevesinde, erkek katılımcıların kadın katılımcılara kıyasla, bir partide aktif olarak çalışma, protesto ya da yürüyüşe katılma, bildiri imzalama gibi aktivitelerde daha fazla buldukları görülmüştür.
25. Önemli görülen bir konuda fikrini belirtmek için bir gazeteye mektup yazmak ve radyo ya da televizyonu aramak, katılımcıların en az tercih ettiği siyasal katılım davranışı olarak tespit edilmiştir.
26. Katılımcılara size göre siyasal katılım nedir sorusu sorularak, siyasal katılım kavramından ne anladıkları tespit edilmeye çalışılmıştır. Katılımcıların büyük bir kısmı siyasal katılımı oy vermek olarak algılamaktadır. Bu tanımlı

sırasıyla, siyasi bir görüşe sahip olmak, devlet yönetimine katılmak, bir partiye üye olmak, siyasette aktif rol almak ve vatandaşlığın gereklerini yerine getirmek olarak görmektedir. Katılımcıların siyasal katılımı yorumlayışları, katılımcıların siyasal katılım düzeylerinin bir yansıması niteliğindedir. Nitekim aktif rol almaktan ziyade, katılımcılar oy vermek, bir görüşe sahip olmak gibi çok fazla çaba gerektirmeyen faaliyetleri siyasal katılım olarak nitelemektedirler.

27. Araştırmanın alt problemlerinde yer alan siyasal katılıma tutum konusu da, öğrencilere yöneltilen bazı sorularla tespit edilmeye çalışılmıştır. Öncelikle öğrencilere, üniversite öğrencilerinin siyasette aktif yer almaları konusunda ne düşündükleri sorulmuştur. Üniversite öğrencilerinin siyasette aktif rol almasına karşı olanların oranı, bu durumu destekleyenlerden fazladır. Bu konuda fikir sahibi olmadığını ifade eden öğrenci sayısının da bir hayli fazla olduğu görülmüştür. Bu durum üniversite öğrencilerinin ideolojik tartışmaları içeren ya da siyasal katılımın eylem boyutu ile ilgili konularda çekimser olduklarının ifadesidir.

28. Katılımcılar kendilerini ilgilendiren bir konuda düzenlenen yürüyüşe katılma konusuna ise daha olumlu bakmaktadırlar. Yarıdan fazlası bu tür bir yürüyüşe katılabileceğini ifade etmiştir. Bir kısım öğrenci ise bunu yapmaktan çekineceğini söylemiştir, bu durum gençlerin siyasal katılıma ilişkin aktivitelerde bulunma konusunda cesur davranmaktan korktuklarının ve bazı çekincelerinin bulunduğu göstergesi olarak kabul edilebilir. Yürüyüşe katılmaktan çekineceğini söyleyenler içerisinde kadın katılımcıların oranının erkek katılımcılara kıyasla yüksek olduğu da dikkat çekmektedir.

29. Katılımcıların yarıdan fazlası politikanın sorunların çözümünde etkili olduğunu düşünmemektedir. Bu oran kadın katılımcılarda, erkek katılımcılara nazaran daha yüksektir. Elde edilen bu veriden, üniversite öğrencilerinin politikanın işlevsel olduğunu, politika ile çözümler ortaya çıkarılabileceğine inanmadıklarını göstermektedir.

30. Katılımcılara kendilerini bir toplumsal sorunun çözümünde ya da politikada fark yaratabilecek durumda görüp görmedikleri sorulmuştur. Toplumsal sorunların çözümde bir şekilde fark yaratacağını düşünenler katılımcıların

yarısını oluştururken, bu oranlar politikada fark yaratma konusunda düşüş göstermektedir. Bu durum gençlerin kendilerini toplumsal konuların çözümünde yeterli görürken, politik konularda daha yetersiz gördüklerini ve kendilerine güvenmediklerini göstermektedir. Cinsiyet farklılığı açısından durum değerlendirildiğinde ise, her iki durumda da erkeklerin kadınlara nazaran kendilerini daha yeterli gördükleri görülmektedir. Politikada fark yaratma konusunda gençlerin kendilerini yetersiz görmeleri, gençlerde siyaset alanında daha aktif rol almalarına imkan sağlayan, siyasete bağlılığı arttıran siyasal etkenlik duygusunun düşük olduğunun göstergesidir. Bu durum kadın katılımcılarda daha belirgin niteliktedir.

31. Katılımcıların büyük bir kısmının siyasi konularda ailesinin görüşlerini benimsedikleri görülmüştür. Aile kurumunun öğrencilerin siyasal toplumsallaşması, tutumlarının oluşması ve katılım şekillerinin belirlenmesinde önemli bir yer teşkil ettiği görülmektedir.
32. Araştırma sonucunda erkek katılımcıların kadın katılımcılara nazaran, dördüncü sınıf öğrencilerinin ise birinci sınıf öğrencilerine nazaran siyaseti daha fazla ilgilendikleri, siyasi konular hakkında aile fertleriyle ve arkadaşlarıyla daha fazla konuştukları, siyaseti kitle iletişim araçlarından daha fazla takip ettikleri belirlenmiştir.
33. Baykal (1970)'in siyasal katılım eylem sınıflamasına göre incelendiğinde, siyasal olayları izleme (başkalarını belirli bir yönde oy kullanmaya ikna etmek, rozet takmak gibi), siyasal olaylarda tavır takınmada (bir ticari malı, üreten firmanın taşıdığı sosyal veya siyasal değerler nedeniyle almama, bildiri imzalamaya gibi) ve siyasal olayların içine karışmada (gösteri ya da protestoda yer alma) davranışlarını, erkek katılımcıların ve dördüncü sınıf öğrencilerinin daha fazla gösterdikleri belirlenmiştir.

Öneriler

1. Öncelikle demokrasinin bir yaşam biçimi olduğu yönünde gençler bilgilendirilmelidir. Ailenin genç için önemli bir rol model olduğu göz önüne alınarak, ailelere yönelik eğitimler, seminerler verilmesi ve bu bilgilendirme çalışmalarının aynı zamanda başta televizyon olmak üzere tüm kitle iletişim araçlarıyla da desteklenmesi önerilebilir.
2. Gençlerin eğitiminde en önemli görev üniversitelere düşmektedir. Üniversitelerdeki demokratik yönetim tarzı, öğrenci temsilciliklerine verilen önem, yöneticilerle öğrencilerin iletişimin kolaylığı, üniversite genelinde alınacak ve öğrencileri ilgilendiren konularda öğrencilerin görüşüne başvurulması öğrencilerin duyarlılıklarını ve katılımcılıklarını arttıracak unsurlar olarak değerlendirilebilir.
3. Üniversiteler yalnızca öğretimin yapıldığı, meslek edindirme kurumları olarak görülmemelidir. Demokrasinin içselleştirildiği, kişiye birey olmayı, düşünmeyi, olaylara eleştirel bakabilme yeteneğini kazandıran bilim ve sosyal yaşam merkezleri olmalı, öğrenci toplulukları ve derneklere katılım teşvik edilmelidir.
4. Araştırmada öğretmen adaylarının siyasal etkenlik duygusunun düşük olduğu tespit edilmiştir. Bu nedenle üniversitelerde kamuoyuna duyarlılık ve özgüven gibi unsurlar geliştirilmelidir. Kongre ve seminerler sadece mesleki konulara odaklanmamalıdır. Ülke içindeki siyasal tartışmalara dikkat çeken, dünya gelişmelerinin takip edilmesini sağlayan içeriklerde kongre ve seminerler düzenlenmelidir.
5. Öğretmen adaylarının anne eğitim durumlarının düşük olması, siyasal katılımlarına ilişkin görüşlerini etkilemiş olabilir. Bu nedenle, açık öğretim ya da halk eğitim kurumları aracılığıyla düzenlenecek, annelerin eğitim düzeylerini yükseltilmesine yönelik çalışmalar yapılabilir.
6. Gençlerin yerel ve bölgesel düzeyde alınan kararlara katılmaları, yaşanan toplumun daha demokratik ve katılımcı olmasını sağlayacağından önem taşımaktadır. Bu nedenle üniversitede vatandaşlık ve siyaset ile ilgili eğitimin

verilmesine özen gösterilmesi, katılımcılığı gençler için anlamlı kılabilir ve gençlerin siyasal hayatta etkin olmaları sağlanabilir.

7. Ülkemizde T.B.M.M.'de ve yerel yönetimlerde kadınların temsil oranı düşük seviyededir. Nitekim araştırmada da kadınların katılım düzeyi erkeklere nazaran düşük tespit edilmiştir. Kadının siyasal yaşama katılımı konularında duyarlılık ve farkındalıkların artırılmasına yönelik çalışmaların yerel ve ulusal düzeyde yapılması ve böylece siyaset sahnesinde yer alan kadın sayısının artırılması sağlanabilir.
8. Öğretmen adaylarının büyük bir kısmı, siyasal katılımı yalnızca oy vermekten ibaret görmektedirler. Siyasal katılımın demokrasinin bir parçası olduğu düşüncesinden hareketle, demokrasi eğitimine ağırlık verilmesi, gençlerin siyasal katılımı geniş ölçekte değerlendirmelerine imkan sağlayabilir.
9. Kişilerin siyasal katılım davranışlarındaki değişim, toplumsal değişimlerin yaşanmasına neden olacağı düşüncesiyle, bireylerin siyasal katılım düzeylerini ölçen araştırmalara önem verilmelidir.
10. Öğretmen adaylarının düşük gelir seviyesine sahip ailelerden geldiği göz önüne alınarak, sosyo-ekonomik düzeyin bireyin siyasal katılım davranış ve tutumuna olan etkisinin ölçülmesine yönelik araştırmalar yapılabilir.
11. Konuya ilişkin araştırmalar, farklı örneklem büyüklüklerinde, daha fazla kişi üzerinde farklı değişkenler esas alınarak yapılabilir, sonuçların ne yönde değiştiği araştırılabilir.

KAYNAKLAR

- 2007 Milletvekili Genel Seçimi Sonuçları-Dönemi: 2007. (2007, Kasım). T.C. Başbakanlık Türkiye İstatistik Kurumu. Web: http://www.tuik.gov.tr/Gosterge.do?metod=GostergeListe&tb_id=42&ust_id=12 adresinden 12.04.2011'de alınmıştır.
- Akay, E. (2006). *Siyasal toplumsallaşma, siyasal kültür ve siyasal katılım arasındaki ilişkinin kavramsal analizi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Kütahya: Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Akbal, İ. (1998). *Siyasal katılımın bir boyutu olarak siyasal etkenlik duygusu*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Akın, M.H. (2009). *Siyasal toplumsallaşma sürecinde gençlik-teorik ve uygulamalı bir çalışma*. Yayımlanmamış doktora tezi, Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Alkan, T. (1989). *Siyasal Bilinç ve Toplumsal Değişme*. Ankara: Gündoğan Yayınları.
- Alkan, T. ve Ergil D. (1980). *Siyaset Psikolojisi Siyasal Toplumsallaşma ve Yabancılaşma*. Ankara: Turhan Kitabevi.
- Allendy, R. (1968). *Problem Çocuklar*. (Çev: Adnan Cemgil). İstanbul: Kitapçılık Ticaret Limited Şirketi Yayınları.
- Aras, H.Ö. (2006). *Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi öğrencilerinin siyasal, ekonomik, toplumsal ve kültürel ilgi alanları*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Aydın, N. (2008). *İnsan Hakları, Demokrasi ve Medya*. İstanbul: Kum Saati Yayınları.

Aziz, A. (1982). *Toplumsallaşma ve Kitleleşme İletişim*. Ankara: A.Ü.S.B.F. ve Basın-Yayın Yüksekokulu Basımevi.

Basın Bülteni: Türkiye’de meslek gruplarına ve kurumlara güven azalıyor. (10 Haziran 2010). 04 Nisan 2011 tarihinde http://www.gfk.com/imperia/md/content/gfkturkiye/pressreleases/gfk_turkiye_guven_endeksi_basin_bulteni_haziran_2010.pdf adlı siteden alınmıştır.

Baykal, D. (1970). *Siyasal Katılma Bir Davranış İncelemesi*. Ankara: Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Yayınları No:302.

Blanc, T.A. (2008). *Terms of engagement: civic and political behavior among Arizona youth*. Arizona: Arizona State University.

Bouthoul, G. (1968). *Siyaset Sosyolojisi*. Çev: Ali Türkay Yazıcı. İstanbul: Remzi Kitabevi.

Celep, C. (2004). Meslek Olarak Öğretmenlik. C. Celep (Ed.), *Meslek Olarak Öğretmenlik* içinde (24-49). Ankara: Anı Yayıncılık.

Çal, H. (2006). *Bireylerde ergenlik döneminde siyasal katılım ve siyasal etkinliğin gelişimi- Isparta ili örnek olay araştırması*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Çam, E. (1995). *Siyaset Bilimine Giriş*. İstanbul: Der Yayınları.

Çetin, H. (2003). *İnsan ve Siyaset: Siyasetin Psikolojik Temelleri*. Ankara: Siyasal Kitabevi.

Çuhadar, A. (2006). *Üniversite öğretim elemanı ve öğrencilerinin demokrasi anlayışlarının siyasal toplumsallaşma bağlamında cinsiyet, bilim alanı, akademik aşama ve siyasal katılımçılık değişkenleri açısından incelenmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Adana: Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Çukurçayır, M.A. (2006). *Siyasal Katılma ve Yerel Demokrasi*. Konya: Çizgi Kitabevi.

- Demir, Ö., ve Acar, M. (2005). *Sosyal Bilimler Sözlüğü. (6.Baskı)*.Ankara: Adres Yayınları.
- Dönmezer, S. (1994). *Toplumbilim. (Yenilenmiş 11. Bası)*. İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş.
- Dursun, D. (2008). *Siyaset Bilimi. (4. Baskı)*. İstanbul: Beta Basım Yayım Dağıtım A.Ş.
- Elkin, F. (1995). *Çocuk ve Toplum: Çocuğun Toplumsallaşması*. Çev: Nazife Güngör. Ankara: Gündoğan Yayınları.
- Erkal, M.E. (1997). *Sosyoloji (Toplumbilim)*. İstanbul: Der Yayınları.
- Eroğul, C. (1998). *Devlet Yönetimine Katılma Hakkı*. Ankara: İmge Kitabevi.
- Esenbel, Z. N. (2007). *İstanbul Üniversitesi öğrencilerinin siyasal yönelimleri*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, İstanbul: İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Esgin, A. (1999). *Gençlik ve siyaset ilişkisinin niteliği: Üniversite gençliğinin siyasal yönelim ve davranışlarını belirleyen etmenler*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Geçtan, E. (2006). *Psikanaliz ve Sonrası*. İstanbul: Metis Yayınları.
- Gül, M. (1997). *Türk İnkılâp Tarihi*. Ankara: 72TDFO Ltd.Şti.
- Gümüş, B. (2006). *Eğitim düzeyinin seçmen davranışındaki rolü ve Antalya örnek olayı*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Güngör, E. (1994). *Kültür Değişmesi ve Milliyetçilik*. İstanbul: Ötüken Neşriyat A.Ş.

- İğci, A. (2008). *Sivil toplum kuruluşu üyeliğinin siyasal katılma davranışı üzerindeki etkisi: Isparta örnek olayı*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Isparta: Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kabasakal, S. (2007). *Türkiye’de kadının siyasal karar alma süreçlerine katılımı: Celal Bayar Üniversitesi’nde örnek bir uygulama*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Manisa: Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Kağıtçıbaşı, Ç. (2003). *Yeni İnsan ve İnsanlar*. (10. Basım). İstanbul: Evrim Yayınevi.
- Kalaycıoğlu, E. (1983). *Karşılaştırmalı Siyasal Katılma: Siyasal Eylemin Kökenleri Üzerine Bir İnceleme*. İstanbul: İstanbul Üniversitesi Siyasal Bilimler Fakültesi Yayını, Yayın No: 10.
- Kapani, M. (1997). *Politika Bilimine Giriş*. Ankara: Bilgi Kitabevi.
- Kaplan, İ. (2005). *Türkiye’de Milli Eğitim İdeolojisi ve Siyasal Toplumsallaşma Üzerindeki Etkisi*. (4.Baskı). İstanbul: İletişim Yayınları.
- Karasar, N. (2009). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. (19.Baskı). Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kaya, R. ve Alemdar, K. (1983). *Kitle İletişiminde Temel Yaklaşımlar*. İstanbul: Savaş Yayınları.
- Kışlalı, A. T. (2002). *Siyaset Bilimi*. (9.Baskı). Ankara: İmge Kitabevi.
- Kızıloluk, H. (2002). Eğitimle İlgili Temel Kavramlar. A. Türkoğlu, (Ed.), *Öğretmenlik Mesleğine Giriş* içinde (1-14). Ankara: Mikro Yayınları.
- Kulaksızoğlu, A. (2000). *Ergenlik Psikolojisi*. (3.Basım). İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Mahçupyan, E. (1998). *Türkiye’de Merkezîyetçi Zihniyet Devlet ve Din*. İstanbul: Patika Yayınları.

- Mardin, Ş. (2010). Freud ve Sosyal İlimler. Türköne, M. Ve Önder T. (Der.), *Siyasal ve Sosyal Bilimler Makaleler 2. (10. Baskı)*. İstanbul: İletişim Yayınları. (s.25-31).
- Marshall, G. (1999). *Sosyoloji Sözlüğü. (Çev. O. Akınhay ve D. Kömürcü)*, Ankara: Bilim ve Sanat Yayınları.
- Meclis daha genç ve kadınlı olacak. (2011, Mayıs)
Web:<http://www.radikal.com.tr/Radikal.aspx?aType=RadikalDetayV3&ArticleID=1045881&Date=02.05.2011&CategoryID=78> adresinden 05.05.2011'de alınmıştır.
- Okumuş, E. (2003). *Toplumsal Değişme ve Din*. İstanbul: İnsan Yayınları.
- Ozankaya, Ö. (1999). *Toplumbilim. (Genişletilmiş 10.Basım)*. İstanbul: Cem Yayınevi.
- Özkalp, E. (1985). *Sosyolojiye Giriş Dersleri*. Eskişehir: T.C. Anadolu Üniversitesi Eğitim Sağlık ve Bilimsel Araştırma Çalışmaları Vakfı Yayınları No: 18.
- Özpolat, A. (2011). Ailede Demokratik Sosyalleşme. *Aile ve Toplum Eğitim Kültür ve Araştırma Dergisi*. Yıl:11 Cilt:5 Sayı:20. Web:<http://aile.gov.tr/files/Aile%20dergi%2020.%20sayi.pdf> adresinden 15.05.2011'de alınmıştır.
- Parlak, İ. (1999). *Türkiye'de gençlik ve siyaset Hacettepe Üniversitesi Beytepe Kampüsü örneği*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Poloma, M.A. (1993). *Çağdaş Sosyoloji Kuramları. (Çev: Hayriye Erbaş)*. Ankara: Gündoğan Yayınları.
- Sigel, R. (1973). *Assumptions About The Learning of Political Values*, (Ed. Edward S. Greenberg). New York: Lieber-Atherton Press.

- Şahin, H. (2009). Psikoseksüel Gelişim. Y. Özbay, S. Erkan, (Ed.), *Eğitim Psikolojisi* içinde (67-99). Ankara: Pegem Akademi.
- Şimşek, M.Ş., Akgemci, T. ve Çelik, A. (2001). Davranış Bilimlerine Giriş ve Örgütlerde Davranış. İstanbul: Nobel Yayın Dağıtım.
- Taylor, P., Peplau, L.A. ve Sears D. O. (2007). *Sosyal Psikoloji* (Çev. A. Dönmez), Ankara: İmge Kitabevi. (Eserin orijinali 2003'te yayınlandı).
- Tezcan, M. (1969). *Memleketimizin Yüksek Öğrenim Kurumlarında Öğrenci Hareketleri ve Ortaya Çıkardığı Sorunlar*. Ankara: Başnur Matbaası.
- Tezcan, M. (1997). *Eğitim Sosyolojisi*. 11.Baskı. Ankara (Kendi Yayını).
- Tola, Ö. (2007). *Türkiye'deki üniversite öğrencilerinin siyasal katılım düzeylerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Tosun, T. (1999). *Türk Parti Sisteminde Merkez Sağ ve Merkez Solda Parçalanma*. İstanbul: Boyut Yayınları.
- Tozlu, N. (2003). *İnsandan Devlete Eğitim*. Ankara: Yeni Türkiye Yayınları.
- Turan, İ. (1996). *Siyasal Sistem ve Siyasal Davranış*. İstanbul: Der Yayınları.
- Türk Dil Kurumu Büyük Türkçe Sözlük. (2011). Web: <http://tdkterim.gov.tr/bts/> .
- Uysal, B. (1984). *Siyasal Katılma ve Katılma Davranışına Ailenin Etkisi*. Ankara: Türkiye ve Orta Doğu Amme İdaresi Enstitüsü Yayınları No:209.
- Variş, F. (1981). *Eğitim Bilimine Giriş*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Fakültesi Yayınları No:70.
- Vergin, N. (2003). *Siyasetin Sosyolojisi*. İstanbul: Bağlam Yayınları.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2008). *Sosyal Bilimlerde Nitel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.

Yoksulluk Çalışması-Dönemi:2009. (2011, Ocak). T.C. Başbakanlık Türkiye İstatistik Kurumu. Web: http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?tb_id=23&ust_id=7 adresinden 10.02.2011'de alınmıştır.

EK-1 İzin Belgesi

T.C.
MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Eğitim Fakültesi Dekanlığı

Sayı : B.30.2.MAE.0.12.00.00/ 520

11/03/2011

Konu : Anket İzni

MEHMET AKİF ERSOY ÜNİVERSİTESİ
(Sosyal Bilimler Enstitüsü Müdürlüğüne)
BURDUR

İlgi: 02.03.2011 tarih ve B.30.2.MAE:0.41.00.00/770-83 sayılı yazı.

Enstitünüz İlköğretim Anabilim Dalı Sosyal Bilimler Öğretmenliği Tezli Yüksek Lisans öğrencisi Arş. Gör. Didem ÇAKMAK'ın, tez çalışmasına veri toplamak amacıyla Fakültemiz birinci ve dördüncü sınıflarına ekte sunulan anket uygulama isteği Dekanlığımızca uygun görülmüştür.

Bilgilerinizi ve gereğini rica ederim. Saygılarımla.

Prof. Dr. Yasemin AKMAN KARABEYOĞLU
Dekan

EK-2 Anket

ÖĞRETMEN ADAYLARININ SİYASAL KATILIMLARI VE SİYASAL KATILIMA İLİŞKİN TUTUMLARI

Değerli Katılımcı,

Bu çalışma, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü İlköğretim Anabilim Dalı Sosyal Bilgiler Eğitimi Programı'nda yüksek lisans öğrenimine devam eden Didem ÇAKMAK tarafından yazılacak olan yüksek lisans tezinde kullanılmak üzere uygulanmaktadır. Anket ile elde edilecek veriler sadece bilimsel amaçlı olarak kullanılacaktır ve tüm anket verileri sadece araştırmacı tarafından incelenecektir. Araştırma, bilimsel nitelik taşıdığından derlenen tüm bilgiler gizli tutulacaktır.

Anketin amacı, Eğitim Fakültesi öğrencilerinin siyasal katılım ve tutumlarını belirleyebilmektir. Ankette yer alan sorulara objektif ve samimi cevaplar vereceğinize inanıyorum. Ankette yer alan hiçbir cevap alanını boş bırakmamanız sonuçların geçerli bir şekilde değerlendirilmesi açısından son derece önemlidir.

Zamanınızı ayırdığınız için çok teşekkür ederim.

Didem ÇAKMAK

1- Cinsiyetiniz: Kadın ( ) Erkek ( )

2- Bölümünüz:

Sınıf Öğretmenliği	( )
Sosyal Bilgiler Eğitimi Öğretmenliği	( )
İngilizce Eğitimi Öğretmenliği	( )
Okulöncesi Eğitimi Öğretmenliği	( )
İlköğretim Matematik Öğretmenliği	( )
Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Öğretmenliği	( )
Türkçe Eğitimi Öğretmenliği	( )
Müzik Eğitimi Öğretmenliği	( )
Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık	( )
Fen Bilgisi Eğitimi Öğretmenliği	( )
Beden Eğitimi ve Spor Öğretmenliği	( )
Resim-İş Eğitimi Öğretmenliği	( )

3- Sınıfınız: 1. sınıf ( ) 4.sınıf ( )

4- Öğretiminiz: 1. Öğretim ( ) 2. Öğretim ( )

5- Aşağıdaki kimlik tiplerini kendiniz için önem sırasına göre 1'den 3'e kadar sıralayınız.

T.C. Vatandaşlığı Kimliğim ( )
 Etnik Kimliğim ( )
 Dini Kimliğim ( )

6- Kendinizi ne olarak tanımlarsınız?

Muhafazakâr ( ) Solcu ( )
 Liberal ( ) Atatürkçü ( )
 Sağcı ( ) Ülkücü ( )
 Diğer ( ) Hiçbiri ( )

7- Ailenizin Eğitim Durumu

	Anne	Baba
İlkokul mezunu değil	( )	( )
İlkokul mezunu	( )	( )
Ortaokul mezunu	( )	( )
Lise mezunu	( )	( )
Yüksekokul mezunu	( )	( )
Lisansüstü Eğitim mezunu	( )	( )

8- Annenizin mesleği:

Ev Hanımı ( )	Sanayici/Tüccar ( )	Çiftçi ( )
Memur ( )	T.S.K. Mensubu ( )	Emekli ( )
İşçi ( )	Akademisyen ( )	İşsiz ( )
Serbest Meslek ( )	Teknik Personel ( )	Esnaf/Sanatkâr ( )
Diğer ( )		

9- Babanızın mesleği:

Memur ( )	Sanayici/Tüccar ( )	Çiftçi ( )
İşçi ( )	T.S.K. Mensubu ( )	Emekli ( )
Serbest Meslek ( )	Akademisyen ( )	İşsiz ( )
Diğer ( )	Teknik Personel ( )	Esnaf/Sanatkâr ( )

10- Ailenizin Aylık Gelir Miktarı (TL):

1.000-TL ve altı ( )
 1.001–2.500 ( )
 2.501–3.500 ( )
 3.501 ve üstü ( )

11- Doğum yılınız: 19....

12- Ailenizin yaşadığı yerleşim birimi:

Köy ( ) Kasaba-İlçe ( ) Şehir ( ) Büyük Şehir ( )

13- Ailenizi nasıl tanımlarsınız?

Demokratik ( ) Otoriter ( )

14- Herhangi bir derneğe üye misiniz?

( ) Evet, ... (Lütfen belirtiniz.)

( ) Hayır

15- Herhangi bir öğrenci topluluğuna üye misiniz?

( ) Evet, ... (Lütfen belirtiniz.)

( ) Hayır

16- Aşağıdakileri ne kadar sıklıkla yaparsınız?

	Her zaman	Sıklıkla	Ara Sıra	Nadiren	Hiç
1- Politika ya da hükümet ile ilgili gelişmeleri takip ederim.					
2- Politika ya da hükümet hakkında arkadaşlarımla konuşurum.					
3- Politika ya da hükümet hakkında aile fertlerimle konuşurum.					
4- Politika ya da hükümet hakkındaki gelişmeleri televizyon haberlerinden takip ederim.					
5- Politika ya da hükümet hakkındaki gelişmeleri internetten takip ederim.					
6- Politika ya da hükümet hakkındaki gelişmeleri gazetelerden takip ederim.					
7- Politika ya da hükümet hakkındaki gelişmeleri televizyondaki tartışma programlarından takip ederim.					
8- Politika ya da hükümet hakkındaki gelişmeleri dergilerden takip ederim.					
9- Politika ya da hükümet hakkında gelişmeleri internetteki sohbet odalarından takip ederim.					

17- Aşağıdakileri hiç yaptınız mı?

	Evet	Hayır
1- Seçim zamanında herhangi birini bir adaya ya da bir partiye oy vermesi için ikna etmeye çalıştınız mı?		
2- Seçim zamanında bir partinin rozetini taktınız mı ya da amblemini arabanıza yapıştırdınız mı ya da evinize bayrağını astınız mı?		
3- Siyasi bir parti ya da bir aday için gönüllü olarak çalıştınız mı?		
4- Önemli gördüğünüz bir konu hakkında bir gazeteye mektup yazdınız mı?		
5- Önemli gördüğünüz bir konu hakkında fikrinizi söylemek için bir radyoyu ya da televizyonu aradınız mı?		
6- E-mail bildiri imzaladınız mı ya da adınızı ekleyip başkalarına ilettiniz mi (forward etme)?		
7- Önemli olarak gördüğünüz sosyal ya da siyasal bir konuyla ilgili yazılı bir bildiri imzaladınız mı?		
8- Herhangi bir gösteri ya da protestoda yer aldınız mı?		
9- Bir ürünü, onu üreten şirketin taşıdığı sosyal ya da siyasal değerleri bildiğiniz için almadınız ya da almayı reddettiniz mi?		

18- Zorunlu ders kitaplarınız dışında haftada kaç saat kitap okursunuz?

- 1 saatten az ( )
 1-3 saat arası ( )
 3-5 saat arası ( )
 5 saatten fazla ( )
 Okumuyorum ( )

19- Günde ortalama ne kadar süre ile televizyon izlersiniz?

- 1 saatten az ( )
 1-3 saat arası ( )
 3'ten fazla ( )
 Televizyon izlemiyorum. ( )

20- İnterneti ne kadar sıklıkla kullanırsınız?

- Her gün ( )
 Haftada bir iki gün ( )
 Ayda birkaç kez ( )
 Hiç kullanmıyorum ( )

21- Düzenli olarak takip ettiğiniz bir gazete var mı?

- ( ) Evet..... (Lütfen belirtiniz. Eğer birden fazla ise hepsini belirtiniz.)
 ( ) Hayır

22- Düzenli olarak takip ettiğiniz bir dergi var mı?

- ( ) Evet ..... (Lütfen belirtiniz. Eğer birden fazla ise hepsini belirtiniz.)
 ( ) Hayır

23- Haberleri aşağıdaki kanalların hangisinden takip edersiniz? (Yanına X işareti koyunuz.)

- CNN Türk ( ) NTV ( ) Kanal7 ( ) Kanal 1 ( )
 Flash TV ( ) Fox TV ( ) Star TV ( ) TGRT ( )
 Kanal D ( ) SamayoluTV( ) Sky Türk ( ) HaberTürk ( )
 Atv ( ) TRT ( ) Show TV ( ) Diğer.....(Lütfen belirtiniz)

24- Toplumda karşılaştığınız herhangi bir sorunu düşünün, kendinizi bu sorunun çözümünde ne kadar etkili görüyorsunuz?

- Büyük bir fark yaratabilirim. ( )
 Biraz fark yaratabilirim. ( )
 Çok fazla bir fark yaratacağımı düşünmüyorum. ( )
 Bir fark yaratacağımı düşünmüyorum. ( )

25- Politikayı düşündüğünüzde kendinizi bireysel olarak fark yaratmada ne kadar etkili görüyorsunuz?

- Büyük bir fark yaratabilirim. ( )
 Biraz fark yaratabilirim. ( )
 Çok fazla bir fark yaratacağımı düşünmüyorum. ( )
 Bir fark yaratacağımı düşünmüyorum. ( )

26- Seçim olduğunda, ailenizin oy kullanma ile ilgili tutumu nasıldır?

- Her seçimde oy kullanırlar. ( )
 Bazı seçimlerde oy kullanırlar. ( )
 Nadiren oy kullanırlar. ( )
 Hiç oy kullanmazlar. ( )

27- 12 Eylül 2010 Anayasa Değişikliği Halkoylaması'nda oy kullandınız mı?

- Evet. ( )
 Hayır, kullanmak istemedim. ( )
 Hayır, henüz 18 yaşımı doldurmamıştım. ( )
 Hayır, diğer nedenlerden dolayı kullanmadım. ( )

28- En son seçimlerde oy kullandınız mı? (29 Mart 2009 Yerel Seçimler)

- Evet. ( )
 Hayır, kullanmak istemedim. ( )
 Hayır, henüz 18 yaşımı
 doldurmamıştım. ( )
 Hayır, diğer nedenlerden dolayı
 kullanmadım. ( )

29- Siyasi konularda aile büyüklerinizin görüşleri ile sizin görüşleriniz birbirine uyar mı?

- Tamamıyla uyar. ( )
 Kısmen uyar. ( )
 Hiç uymaz. ( )

30- Sizce üniversite öğrencileri aktif olarak siyasi etkinliklerde bulunmalı mıdır?

- Evet, bulunmalıdır. ( )
 Hayır, bulunmamalıdır. ( )
 Fikrim yok. ( )

31- Sizin için önemli gördüğünüz bir konuda yürüyüş düzenlense, bu yürüyüşe katılır mısınız?

- Katılıyorum. ( )
 Katılmak isterim ama bunu yapmaktan
 çekinirim. ( )
 Asla katılmam. ( )

32- Siyasal görüşlerinizi en çok kim ya da neler etkiler? (Birden fazla seçenek işaretleyebilirsiniz)

- Ailem ( )
 Arkadaşlarım ( )
 Gazete, dergi, kitap vb yayınlar ( )
 Radyo-televizyon haberleri ( )
 Üniversite öğretim üyeleri/görevlileri ( )
 Üye olduğum dernek vb. örgütler ( )
 Siyasi partilerin çalışmaları ( )
 Hiç kimse siyasi görüşümü etkileyemez ( )
 Başka ..... ( )

33- Siyasete ne ölçüde katılırsınız? (Sadece 2 seçenek işaretleyin)

- Gazete, dergi, radyo, televizyon vb.
 kitle iletişim araçlarından siyasal olayları
 izlemekle yetinirim. ( )
 Seçimlerde oy kullanırım. ( )
 Çevremdekilerle siyaseti tartışırım. ( )
 Partide aktif olarak görev alırım. ( )
 Oy kullanmam. ( )

34- Politika ile sorunların çözüleceğine inanır mısınız?

Evet ( ) Hayır ( )

35- Aşağıdaki kurumlara ne kadar güveniyorsunuz?

	Çok	Biraz	Çok az	Hiç
1- Mevcut Başbakan'a				
2- Mevcut Cumhurbaşkanı'na				
3- Medyaya				
4- Üniversite yönetimine				
5- Üniversitedeki öğretim üyeleri/görevlilerine				
6- Yaşadığınız ilin Belediye Başkanı'na				
7- Siyasi partilere				
8- T.B.M.M.'e				
9- Türk Adalet Sistemine				
10- Türk Eğitim Sistemine				
11- Türk Silahlı Kuvvetleri'ne				
12- Yaşadığınız ilin valisine				
13- Politikacılara				
14- Emniyet Teşkilatı'na				
15- Mevcut Hükümete				

36- Aşağıdaki soruları kısaca cevaplar mısınız?

a. Sizce Türkiye'nin bugün içinde bulunduğu en önemli sorun nedir?

.....
 .....
 .....

b. Size göre siyasal katılım nedir?

.....
 .....
 .....

ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı Didem ÇAKMAK

Doğum Yeri ve Tarihi Erzurum – 1979

Eğitim Durumu

Lisans Öğrenimi Gazi Üniversitesi İ.İ.B.F. Uluslar arası İlişkiler Bölümü
Erciyes Üniversitesi Eğitim Fakültesi İlköğretim Bölümü
Sosyal Bilgiler Eğitimi Öğretmenliği

Yüksek Lisans Öğrenimi Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi İlköğretim Anabilim
Dalı, Sosyal Bilgiler Eğitimi Bölümü

Bildiği Yabancı Diller İngilizce

İletişim

E-Posta Adresi didemcakmak@mehmetakif.edu.tr

Tarih 2011